Št. 42 (708) L. XIV
NOVO MESTO, četrtek,
24. oktobra 1963

DOLENJSKI LIST

Ob prazniku novomeške občine

O vsem, kar se dogodi v novomeški občini, obveščamo naše bralce sproti precej obširno na straneh našega lista. Ker ima Dolenjski list sedež prav v Novem mestu, je razumljivo, da najlaže dobimo na razpolago podatke o razvoju novomeške občine. Posamezni sestavki, objavljani iz tedna v teden, pa najbrž ne nudijo dovolj celovite slike, ki bi dajala možnost, da bi vsak občan imel predstavo o tem, koliko je doseženo, in o tem, kaj bo še treba doseči. Zato smo se za letošnji praznik občine Novo mesto odločili zaprositi predsednika občinske skupščine tov. Sergeja Thorževskega za razgovor, v katerem posredujemo pogled v preteklost in v prihodnost.

Tovariš predsednik, kako sodite o dosedanjem napredku v novomeški občini in o tem, kam usmeriti njen bodoči gospodarski razvoj?

V odgovoru se bo vsekakor treba pomuditi ob malce širšem obdobju, da bi zajeli vsaj najpomembnejše. Vse, kar je bilo doseženo, bi morda najbolj jasno lahko pokazale številke. Precejšnji napori naših občanov so bili skupaj z razumevanjem, na katerega smo naleteli drugod, usmerjeni k težnji: **ustvarjati osnovne materialne pogoje za bodoči razvoj.** V zvezi s tem se je od leta 1956 do 1962 povečal družbeni bruto proizvod za 275 odst., točneje: od začetnih 7,9 milijard je porasel na 29,7 milijarde. Narodni dohodek se je v omenjenem razdobju povečal za 325 odst., od 3,2 milijarde v letu 1956 se je povzpel na 13,6 milijarde v letu 1962. V tem času smo povečali zlasti proizvodnjo v industriji.

Družbeni plan za letošnje leto je vsem občanom narekoval dokaj obsežne naloge. Letos na primer predvidevamo porast družbenega bruto proizvoda za novih 22 odst., porast narodnega dohodka pa za 19 odst. Pravkar omenjeni odstotki planiranega povečanja so precej večji od tistih, ki so predvideni v zvezi, v republiki in v okraju. To je razumljivo, saj mora biti naš napredek hitrejši od napredka drugod, ker dohitevamo ostala razvitejša področja.

Posamezni osnovni gospodarski objekti so bodisi dograjeni, bodisi jih dograjujemo. Tudi pri nas je čutiti vrsto težav, ki so značilne za vsako mlado, porajajočo se industrijo. Te težave bi morali reševati in odpravljati čim hitreje. V mislih imam nekatere osnovne naloge, katerim gre posvečati kar največ pozornosti. To so: trud za boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti, izpopolnjevanje organizacije dela ter večja produktivnost, ki je v neposredni zvezi z izboljševanjem sistema nagrajevanja po delu itd. V naporih za povečanje proizvodnje pa seveda ne smemo zanemarjati ostalih činiteljev, ki prav tako vplivajo na proizvodnjo. To sta družbeni standard, pa tudi osebni standard proizvajalcev. Čeprav smo se zelo trudili, da bi povečali oboje, in tudi marsikaj storili, še vedno zaostajamo, kar je do neke meje razumljivo, ker je stanje podobno v vseh nerazvitih področjih.

Naslanjamo se na lastne sile!

Izhodišče za bodoči gospodarski razvoj novomeške občine bodo doslej ustvarjene gospodarske zmogljivosti, surovinske in prirodne osnove, ki jih imamo, ter naše zgodovinske in kulturne zanimivosti. Razvijali bomo predvsem tisto industrijo, ki bo slonela na lastni surovinski osnovi, hkrati z njo pa za dopolnitev tudi nekatere druge industrijske panoge. Druga naloga bo usmerjanje razvoja v gozdarski in kmetijski proizvodnji, kjer z doseženimi uspehi še daleč nismo zadovoljni. Kot tretja naloga se pojavlja turizem, pri katerem bomo uporabili naravne lepote, pa tudi kulturne in zgodovinske znamenitosti, česar je pri nas obilo.

Hkrati z naštetim ne bomo smeli pozabljati skladnega razvoja v ostalih panogah, kot so: trgovina, obrt in ostale. Vse gospodarstvo v občini je celota, v kateri se posamezne dejavnosti med seboj prepletajo. Odstopanja, ki bi se pojavila kjerkoli, lahko zavro celoten razvoj.

V odgovoru na prvo vprašanje ste se mimogrede dotaknili kmetijstva in gozdarstva. Ali bi lahko posredovali malo podrobnejši odgovor o nalogah v obojem?

Dosedanji družbeno-gospodarski razvoj v novomeški občini zahteva hitrejše in učinkovitejše premike v kmetijstvu in gozdarstvu. Obe panogi terjata posebno pozornost. Do ločitve kmetijstva od gozdarstva je prišlo

(Nadaljevanje na 6. strani)

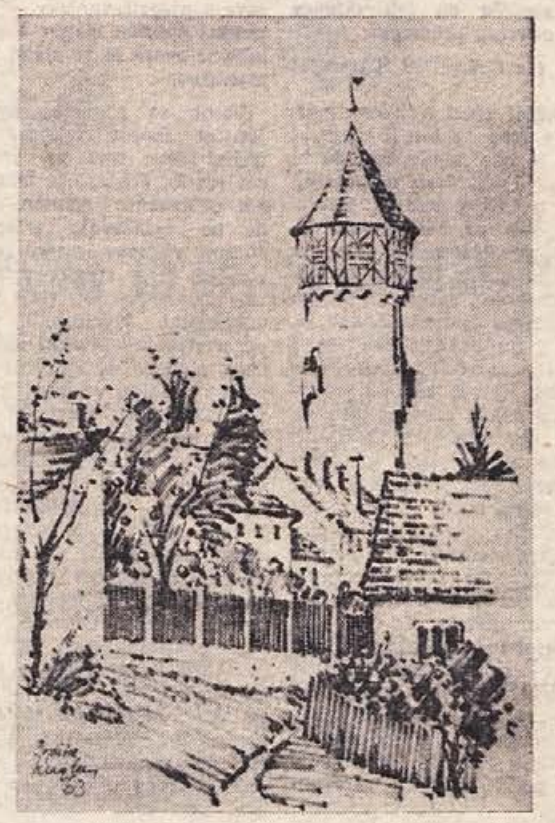

MIRO KUGLER: BREŽIŠKI MOTIV (1963) — Vsem našim naročnikom in bralcem v brežiški občini iskrene čestitke za letošnji občinski praznik, o katerem berite več na 4., 5., 11. in 16. strani današnje številke!

VREME

OD 24. X. DO 3. XI. 1963

Med 26. in 30. oktobrom bo prevladovalo deževno in hladno vreme, sneg skoraj do nižin, nato za 2 do 3 dni izboljšanje vremena. Nekako od 2. novembra dalje zopet padavine. Dr. V. M.

POHVALA IN PRIZNANJE

Vpis posojila za Skopje je končan. V novomeški občini se je končna vsota posojila povzpela na 141,164.000 din, kar je precej več, kot so planirali. Vpis je v celoti naletel na dober odziv, saj je le malo občanov, ki ne bi podprli te humane akcije.

V torek je občinski odbor SZDL v Novem mestu sklical posvetovanje aktivistov, ki so sodelovali v vpisni akciji. Razprava je ugotovila, da je bila naloga v celoti izpolnjena in celo presežena, saj je bilo v občini vpisanega za 17,329.000 din posojila več, kot smo pričakovali.

Vsi, razen kmečkih proizvajalcev, so presegli planirane zneske. Ob tej priložnosti moramo omeniti, da so se zlasti dobro izkazali mali kmetje, vrsta močnejših kmetovalcev pa je stala ob strani in ni pokazala pravega razumevanja.

Vse priznanje zaslužijo predvsem nekateri kmetje, delavci in upokojenci. Vsi, ki so ob tej strašni nesreči zatisnili oko, pa ne zaslužijo, da bi zaradi njih izgubljali besede.

Na posvetovanju je dobil vsak, kdor je na terenu delal v vpisni akciji, za svoje delo priznanje. Veliko je namreč občanov, ki so poleg posojila prispevali še precejšen delež pri organiziranju vpisovanja posojila. Ti tovariši in tovarišice zaslužijo javno priznanje in pohvalo!

Novo mesto enkrat z drugega zornega kota. Za občinski praznik, ki ga v torek proslavlja središče novomeške občine in dolenjske deželice, prisrčno čestitamo vsem našim naročnikom in bralcem!

CELJE: šolski problemi niso lahki

Prejšnji teden se je sestal izvršni odbor okrajnega odbora SZDL v Celju. Razpravljal je o nekaterih problemih v šolstvu tega okraja, hkrati pa je ob zaključku vpisovanja ljudskega posojila za obnovo in izgradnjo Skopja ocenil potek te akcije.

Na seji so obravnavali celotno šolsko problematiko, zlasti pa tista vprašanja, ki bi jih naj temeljiteje obdelali na današnjem plenumu OO SZDL, povezanem s pripravami za volitve novih šolskih odborov. Ugotovili so, da so v okraju zabeležili sicer lepe uspehe na področju šolstva, vendar so še nekateri stari problemi, s katerimi se šole in drugi družbeno-politični činitelji spet srečujejo ob začetku letošnjega šolskega leta.

Predvsem je pouk na šolah še vedno preveč izobraževalnega in premalo vzgojnega značaja. Prav tako so slabosti v delitvi dokodka in osebnih dohodkov na šolah; nobena šola še ni sestavila svojega statuta. Poseben problem so nerazvite osnovne šole. V celjskem okraju ima izmed vseh 41.788 učencev približno 15 odst. učencev tako imenovani kombinirani pouk. Takšen pouk, pomanjkanje sredstev, prostorov in predmetnega pouka povzročajo mnogim učencem težave pri vključevanju v uk in v šole II. stopnje. Razen v eni občini ni posebnega pomanjkanja učiteljev za razredni pouk, povsod pa primanjkuje predmetnih učiteljev.

Na seji so poudarili, da bo v prihodnje treba bolj skrbeti za srednje šole. Te šole morajo vsako leto odklanjati precej učencev, medtem pa se število absolventov osnovnih šol z vsakim letom povečuje. Gimnaziji v Celju in Brežicah sta le pogojno verificirani, ker nimata laboratorijev, delavnic in kabinetov. Podobni problemi glede verifikacije bodo nastali tudi takrat, ko bo treba verificirati srednjo tehnično šolo. Za nemoten in uspešen gospodarski razvoj pa bi bilo potrebno čimprej ustanoviti center za višje in visoko šolstvo v Celju.

Ob zaključku razprave o šolstvu je izvršni odbor OO SZDL sprejel več sklepov, med njimi tudi predloge, naj bi občinski odbori SZDL skupaj z občinskimi skupščinami pripravili volitve novih šolskih odborov, v pripravah na te volitve pa naj bi obravnavali najbolj pereče vsebinske, reformne in materialne probleme šolstva v občinah in okraju. Po volitvah novih šolskih odborov naj bi za njihove člane po občinah pripravili tečaje. Občinski odbori SZDL se morajo zavzeti za krepitev samoupravljanja v šolah, za izpopolnjevanje sistema in meril za delitev dohodka v šolah, za izdelavo šolskih statutov in za nadaljnjo reorganizacijo osnovnih in drugih šol, da bi čim večjemu številu otrok omogočili ustrezno šolanje. Občinske skupščine in sveti za šolstvo naj bolj skrbijo za kadrovske probleme v šolah in jih rešujejo s smotrno in dolgoročnejšo kadrovsko politiko. Občinske skupščine in okrajna skupščina naj izdelajo perspektivni program razvoja šolstva po občinah in v okraju, ob upoštevanju gospodarskega razvoja in naraščanja prebivalcev v posameznih krajih. Razen tega je izvršni odbor predlagal, naj bi se Zavod za prosvetno-pedagoško službo v Krškem združil z Zavodom za prosvetno-pedagoško službo v Celju. Celjski zavod že zdaj opravlja svoje naloge za srednje in strokovne šole v Posavju, skupen zavod za vse šole pa bi po mnenju izvršnega odbora lahko še uspešneje deloval.

Ob tej priložnosti je izvršni odbor OO SZDL ocenil tudi potek vpisovanja ljudskega posojila za obnovo in izgradnjo Skopja. Po tej oceni so delovni ljudje celjskega okraja ponovno pokazali veliko zavest, solidarnost in pripravljenost pomagati Skopju, saj so z vpisom presegli predvideni znesek posojila za 25,5 odst. Ta množični odziv je pripisati tudi pravilnemu delu organizacij SZDL in sindikalnih organizacij pri prikazovanju pomena posojila.

Komunisti o telesni kulturi

Na pobudo občinskega komiteja Zveze komunistov v Novem mestu se je pretekli teden na Loki sestal aktiv komunistov, ki delajo na področju telesne vzgoje. Namen sestanka je bil, da se pogovorijo o perečih vprašanjih telesne kulture v občini. Ker so bila v razpravi obrazložena razna mišljenja oziroma predlogi, ki naj bi še bolj poživili telesnovzgojno dejavnost, bodo s temi in z nekaterimi drugimi perečimi vprašanji seznanili širši krog, da bi še bolj razgibali to pomembno dejavnost. O predlogih bomo obširneje spregovorili v prihodnji številki.

Sd

Predkongresno gasilsko slavje bo v nedeljo v Novem mestu

Več kot 1500 slovenskih gasilcev se bo zbralo ob otvoritvi novega gasilskega doma v Novem mestu, ki ga bodo odprli v nedeljo, 27. oktobra v počastitev občinskega praznika. Udeleženci slovesnosti bodo imeli najprej ob 9. uri priložnost videti vaje gasilcev na Glavnem trgu, kjer bodo prikazani novejši načini gašenja požarov s kemičnimi in drugimi sredstvi, nato pa bo ob 11. uri slovesno odprt in izročen domačemu centru za požarno varnost moderno urejen gasilski dom, v katerem bo delovala stalna preventivna varnostna služba.

Z gasilskim slavjem v Novem mestu se bodo začele predkongresne manifestacije slovenskih poklicnih gasilcev in prostovoljcev. Republiški kongres slovenskih gasilcev, ki bo prihodnji mesec, pa bo ponovno potrdil sposobnost in pripravljenost organiziranih gasilskih skupin za hitro in uspešno reševanje ljudskega premoženja ob taki ali drugačni katastrofi.

URESNIČUJMO NOVO USTAVO!

Izvir pobud in ustvarjalnih predlogov

Občinska skupščina oziroma njeni organi morajo obravnavati sklepe in predloge zborov volivcev in jih obvestiti o svojem stališču do teh sklepov oziroma predlogov.

(Iz Ustave SR Slovenije)

Doslej zbori volivcev marsikje niso opravičili vloge, ki jim je bila namenjena: da bi namreč bili eden najbogatejših izvirov pobud in predlogov občanov, budniki nad delom predstavniških teles in njih organov, tribuna za razčiščevanje vprašanj ožjega in širšega pomena. Znano je, da v preteklosti niso vselej upoštevali stališč zborov volivcev, četudi zahteve oziroma predlogi volivcev niso segali čez obstoječe možnosti. Nekaterikrat tudi ni bilo mogoče sprejeti pobud tega ali onega zbora volivcev, ker tega niso dovoljevala razpoložljiva sredstva, toda le redkokdaj smo si vzeli dovolj časa, da bi to do konca pojasnili ljudem. To bi bila namreč lepa priložnost, da bi sicer neizvedljivo pobudo spremenili v ustvarjalno akcijo za pospešeno ustvarjanje pogojev, od katerih je odvisno hitrejše izpolnjevanje potreb in želja delovnih ljudi.

Vprašajmo se, kje so vzroki, da se zbori volivcev v preteklosti niso vsepovsod uveljavili tako, kakor bi bilo treba. Bili bi krivični in tudi neobjektivni, če bi zvalili vso krivdo na občinske organe, češ, niso upoštevali naših sklepov, delali so po svoje. Marsikje se je tudi to dogajalo. Laže je bilo sklepati v ožjem krogu vodilnih ljudi na občini, največkrat celo pametno in koristno, kakor pa iti med ljudi in jim pojasnjevati oziroma jih prepričevati, zakaj je tako bolje in čemu bi bilo drugače slabše. Nemalokrat smo se bali odprtih, včasih celo burnih razprav, ostre kritike, zato smo sicer zbrali mnenja in stališča zborov volivcev, nismo pa kasneje povedali, kaj smo osvojili in katere pobude še niso izvedljive ali pa sploh niso napredne, ker so vzklile iz konservativne miselnosti. Toda tudi za razčiščevanje takih vprašanj je treba imeti časa in potrpljenja — celo še več. Zbori volivcev morajo biti hkrati tribuna, kjer naj zmagujejo — seve s prepričevanjem — napredna stališča članov Socialistične zveze in še zlasti komunistov.

Vzrok za pogostno nedejavnost zborov volivcev je treba iskati tudi pri volivcih samih. Pogosto je bil očitek občinskim organom, češ da ne upoštevajo sklepov zborov volivcev, samo izgovor, ki je v resnici prikrival pomanjkanje volje za ustvarjalno sodelovanje pri obravnavanju vprašanj splošnega pomena za življenje in delo v naselju, v občini in v širši skupnosti. Temu bi se lahko reklo tudi — premajhna politična zavest. Dediščina preteklosti še ni povsem odstranjena. V miselnosti nekaterih ljudi je še zmerom nekaj starega, kar ne ustreza več današnjim pogojem življenja, namreč mnenje, da morajo vladati izbranci, večina »podanikov« pa naj samo opazuje, godrnja in kritizira, če to sploh kaj pomaga. Taka miselnost so kaj plodna tla, na katerih dosti laže rase samovolja posameznikov. Druga drugo pogojujeta, zato se je treba bojevati proti obema enako vztrajno, dokler ne bodo povsem izruvane njune korenine.

Zlasti organizacije Socialistične zveze bi si morale prizadevati, da v polni meri zaživijo zbori volivcev kot ena najmnožičnejših oblik neposredne demokracije. — Vsak zbor volivcev posebej je preizkušnja življenjske moči in sposobnosti organizacije Socialistične zveze, njene prodornosti in prepričevalnosti njenih naprednih stališč. Zadovoljiti se s slabimi, dejal bi slabokrvnimi zbori volivcev, od katerih je pričakovati komaj kaj več kot samo formalno, suhoparno razpravo, v kateri ponavljajo, kar je prišlo od zgoraj, pomeni ožiti množično osnovo odločitev predstavniških organov. Zbori volivcev morajo biti najpomembnejši izvir pobud in predlogov, iz katerih rasejo sklepi občinskih skupščin in predstavniških teles višjih družbeno-političnih skupnosti. Ta, dejali bi tok množičnih pobud, ki se poraja spodaj in ki se konča zgoraj, mora biti zmerom poln in svež, kakor se spreminja tudi življenje. Od tega je namreč odvisno, ali bo tudi obraten tok — tok od zgoraj tako poln in ali bo odseval resnične probleme in težnje ljudi. Še več: od tega je tudi odvisno, ali bodo sprejemali delovni ljudje odločitve svojih predstavniških teles za svoje in jih take tudi v polni meri uresničevali v življenje.

J. B.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Nove pobude

Morda je še prekmalu, da bi skušali pregledati in oceniti vse, kar je pozitivnega in pomembnega prineslo potovanje predsednika Tita, tako v mednarodno življenje, kot v razvoj bilateralnega sodelovanja Jugoslavije z državami »novega sveta«. Prekmalu zato, ker so komaj izzvenele Titove besede v palači OZN — zadnji postaji na njegovi poti po obeh Amerikah — in pa ker so sporazumi in skupna poročila iz Brazilije, Čila, Bolivije, Mehike in ZDA dokumenti trajnejše vrednosti, katerih pomen bo v celoti viden šele, ko bodo njihove ideje izpričevale svojo prisotnost v prihodnjih mednarodnih dogajanjih.

Kljub temu pa lahko že zdaj poudarimo, da je predsednikovo potovanje prineslo bistveno nov element v mednarodno življenje. Z njim je ideja koeksistence med državami z različnimi družbenimi sistemi doživela novo afirmacijo v delu sveta, kjer je latentno sicer že živela, vendar zaradi specifičnega položaja latinskoameriških držav ne tako intenzivno in ustvarjalno kot na primer v Aziji in Afriki. Lahko rečemo, da je obisk pomembno prispeval k rojstvu in potrditvi specifične latinskoameriške inačice koeksistence.

Blagodejni učinek ideje koeksistence na mednarodno življenje je prišel še posebno do izraza med predsednikovim obiskom v ZDA in razgovori s predsednikom Kennedyjem. Nedavni obisk premiera Hruščova v Jugoslaviji in sedanji predsednika Tita v Washingtonu je stvar, ki nedvomno potrjuje spoznanje, da prepad med Vzhodom in Zahodom postaja nevzdržen tudi za protagoniste razdeljenosti današnjega sveta in da je na eni kot na drugi strani dobrodošla pobuda za zmanjšanje tega prepada. In katera pobuda bi lahko bila uspešnejša in sprejemljivejša, za obe strani, kot ideja mirne koeksistence vseh držav?!

Ko danes z veseljem ugotavljamo, da je mednarodni položaj zadnje čase krenil po bolj razveseljivih poteh in da se je po dolgoletni zaledenitvi mednarodnih odnosov led vendarle začel tajati, ne moremo mimo ugotovitve, da gre pomemben del zasluge za tak razvoj prav državam, ki so odločno zavrnile jezik orožja in sile in našle nove besede sožitja in sporazumevanja.

Napačno bi bilo misliti, da je zdaj, ko so nekdanji zagovorniki hladne vojne spoznali, da pot nasilja ne pelje nikamor, vloga sil, ki so najbolj vztrajno zagovarjale ideje koeksistence, manjša. Prav nasprotno; do dokončnega miru je še dolga pot, ki bo vse prej kot lahka in pomoč vseh tistih sil, ki rešitve za probleme današnjega sveta ne vidijo v orožju, bo še mnogokrat dobrodošla in nujna. Prav zato, ker se zavedamo tega, nas vesti o pobudah za novo konferenco neangažiranih niso niti najmanj presenetile.

Pobudo sta javno sprožila predsednik ZAR Naser in premier Cejlona gospa Sirimavo Bandaranaike med nedavnim obiskom slednje v Kairu. Kairski predlog je naletel na ugoden odmev v vrsti držav, ki so ga pozitivno ocenile in podprle. Naj med njimi omenimo samo Indijo, Indonezijo in Jugoslavijo. Ideja o novi konferenci neangažiranih je že nekaj časa visela v zraku, kajti razvoj mednarodnih dogodkov v zadnjih mesecih zahteva novo oceno in nove napore, s katerimi bi podprli in pospešili pozitivna gibanja. Obenem pa je še vedno toliko problemov in težav, da so koordinirani napori miroljubnih sil nujno potrebni. Dovolj je, če pomislimo, kakšno latentno napetost in nelagodnost povzroča samo razlika med razvitimi in nerazvitimi državami ter diskriminacija v mednarodni menjavi dobrin in že nam postane jasno, da je dozorel čas, ko je treba od deklarativnega priznavanja enakopravnosti vseh držav storiti odločne korake, da bi to enakopravnost tudi dejansko dosegli.

Pa ne samo gospodarska diskriminacija, še vrsta drugih problemov od rasne diskriminacije do neokolonializma čaka rešitve, kajti vse dokler bodo obstajali taki in podobni pojavi, bo obstajala mednarodna napetost, toliko časa ne bomo mogli z zaupanjem zreti v prihodnost. Prav zato nam je dobrodošla vsaka pobuda in vsako dejanje, ki je usmerjeno k odstranjevanju anomalij in problemov, katerih je v današnjem svetu — žal — še toliko.

Praznik slovenskih rudarjev v severni Franciji

V nedeljo so v Sallauminesu, majhnem rudarskem naselju v severni Franciji slovesno proslavili 40-letnico prihoda slovenskih rudarjev v ta rudarski bazen. V letih velike gospodarske krize v stari Jugoslaviji je v to mesto prišlo od 1922 do 1927 nekaj nad 45 tisoč Slovencev. Med njimi je bilo mnogo dolenjskih rojakov. Po vojni se je vrnilo v Jugoslavijo 15 tisoč rudarjev, zdaj pa živi v Sallauminesu še kakih 3 tisoč naših rojakov. Večina jih je medtem pomrla, predvsem zaradi silikoze, poklicne bolezni rudarjev. Proslave naših rojakov se je udeležil tudi jugoslovanski veleposlanik v Parizu Mita Miljković, kakor tudi člani mestnega sveta iz Trbovelj. Govorila sta sallaumineski župan in tajnik trboveljske občinske skupščine; oba sta izrazila veselje, da sta Sallaumines in Trbovlje postala prijateljski mesti. Tovariš Trpin je povabil delegacijo občine Sallaumines, da naj obišče Trbovlje.

Popoldne je bil v slovesni dvorani občine sprejem, na katerem so odlikovali rudarja Hrtiča in Jožeta Martinčiča z redom jugoslovanske zastave z zlato zvezdo, rudarje Denharja, Tomca, Čebula, Kastelca in Skočirja pa z redom jugoslovanske zastave s srebrno zvezdo. Našim rojakom — rudarjem, posebno pa še našima naročnikoma in sodelavcema Martinčiču in Kastelcu prisrčno čestitamo za visoko odlikovanje in priznanje njunega dolgoletnega revolucionarnega dela v korist delavskega razreda!

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● V nedeljo je podpredsednik republike Aleksander Ranković prerezal trak in s tem odprl novih 58 kilometrov avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« od Osipaonice do Beograda. To je nov dar mladine domovini, svoji socialistični skupnosti, ki tako zelo zaupa mladi generaciji, polaga upe vanjo, da bo nadaljevala na tradicijah revolucionarne preteklosti. Dograditev tega odseka pa pomeni še nekaj več: izpolnitev obveznosti, ki jo je l. 1958 na VI. kongresu LMJ prevzela mladina, ko jo je tovariš Tito pozval, naj sodeluje na delovnih akcijah. V nedeljo je mladina predložila svoj obračun: 1170 kilometrov avtomobilske ceste, ki se vije od Ljubljane do Djevdjelije. Zgrajena je cesta bratstva in enotnosti, ki je še bolj povezala jugoslovanske narode, naša mesta in vasi, obenem pa še bolj široko odprla Jugoslaviji vrata v svet.

Dograditev zadnjega odseka ceste »Bratstva in enotnosti« je sovpadala z obletnico osvoboditve Beograda. To ni bilo naključje. Mladina je zavestno hotela, da bi stekli novi kilometri asfalta pred rokom. To je njena delovna čestitka Beogradu, iskren izraz njene ljubezni do jugoslovanskega glavnega mesta.

Na Trgu svobode v Beogradu je bilo v nedeljo veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 150.000 ljudi, med njimi tudi na tisoče mladih brigadirjev in drugih graditeljev avtomobilske ceste. Zborovanje je začel komandant Glavnega štaba mladinskih delovnih brigad Zdravko Krvina, ki je ponosno izjavil, da je mladina izpolnila svojo obveznost in da je pripravljena spet na nove naloge. Za njim je govoril Aleksandar Ranković, ki je v svojem govoru med drugim poudaril, da je cesta sad združenih naporov vseh graditeljev — 570.000 fantov in deklet, inženirjev, delavcev, tehnikov. Pri graditvi ceste je sodelovala mladina z vseh celin in utrjevala prijateljstvo med narodi. Brigade so bile šola samoupravljanja, v njih se je mladina učila in opravila tudi samoupravljavski izpit.

● Vpisovanje posojila za pomoč Skopju je končano. Po podatkih, ki še niso dokončni, je bilo vpisano 40,363 milijarde dinarjev ali eno tretjino več, kot je bilo predvideno oziroma razpisano. Največ so vpisali delavci in uslužbenci, ki so z 19,3 milijarde dinarjev izpričali visoko zavest in solidarnost. Delovne organizacije in družbenopolitične skupnosti so vpisale 13 milijard dinarjev, kmetje 3,8 milijarde in drugi,

ZOPET NOVI KILOMETRI NAPREDKA

med njimi tudi pripadniki JLA, 4 milijarde dinarjev.

● V soboto je bila pod predsedstvom Franca Popita seja predsedstva republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, na kateri so razpravljali o statutih delovnih organizacij. Med drugim so ugotovili, da se je v zadnjem času povečala aktivnost pri izdelovanju statutov, kar se kaže zlasti v poglobljenih vsebinskih razpravah. Na drugi strani pa so tudi take delovne organizacije, ki še niso pričele z resnejšimi pripravami. To velja zlasti za manjša podjetja. Marsikje se izgovarjajo, češ da je treba počakati na nove predpise. Taki izgovori so neutemeljeni. Narobe: statuti delovnih organizacij — so poudarili na seji predsedstva — naj utirajo pot novi zakonodaji.

● Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva je predlagala, da bi v naslednjih štirih, petih letih zgradili devet novih električnih central z zmogljivostjo 4,2 milijarde kWh. Z novimi kapacitetami izvirov električne energije, ki so našemu razvijajočemu se gospodarstvu nujno potrebne, bi se do leta 1968 povečala skupna proizvodnja električne energije na 24 milijard kWh. To z drugimi besedami pomeni, da bi tega leta prišlo na vsakega Jugoslovana 1000 kWh ali 15-krat več kot v stari Jugoslaviji.

● V Makedoniji si zelo prizadevajo, da bi prihodnje leto izrabili vse možnosti za povečanje proizvodnje. S povečano zmogljivostjo obstoječih podjetij in s pričetkom proizvodnje nekaterih novih tovarn, ki so jih začeli graditi prejšnja leta, bo prihodnje leto za eno petino večja proizvodnja od letošnje. To bo kajpak bistveno prispevalo k povečanju narodnega dohodka in s tem k lažjemu premagovanju težav, ki jih bo še dolgo moralo premagovati gospodarstvo te republike zaradi katastrofe v Skopju.

● V Mariboru je bil plenum Društva književnikov Slovenije, ki je obravnaval vprašanja, ki zadevajo interese slovenske knjige in književnosti. Udeleženci plenuma so med drugim poudarili, da slovenska knjiga še daleč ni opravila svojega poslanstva. Njen razvoj je treba zavestno usmerjati in pospeševati, ne pa ga prepuščati naključju.

● Odbor ZIS za gospodarstvo se je pridružil znanim kritikom dveh izrazito nespodbudnih instrumentov delitve dohodka: rudniškega prispevka in prispevka na izredni dohodek. Odbor se je izrekel za ukinitev obeh instrumentov, ki dejansko obdavčujeta rezultate večje produktivnosti namesto izredni dohodek.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

■ Iz buckinghamske palače so v petek sporočili, da je kraljica Elizabeta II. sprejela odstop premiera Macmillana in da je mandat za sestavo nove vlade poverila lordu Homeu, dosedanjemu ministru za zunanje zadeve. Imenovanje Homea za Macmillanovega naslednika je zbudilo precejšnje presenečenje, čeprav so ga sicer vedno imeli za morebitnega naslednika, vendar le v primeru, če bi morali izbrati kompromisnega kandidata. Videti je, da se je prav to zgodilo in da ostali trije najresnejši kandidati — Butler, Hailsham in Maudling — niso dobili zadostne podpore med svojimi kolegi v konservativni stranki.

■ V mestu Chattanooga v ameriški zvezni državi Tennessee so rasisti izvršili nov zločin. V črnski cerkvi v mestu je eksplodirala bomba, ki je porušila in zažgala cerkev. Poročajo, da so pod ruševinami našle smrt štiri osebe.

■ V Grčiji se odvija predvolilna kampanja, ki je ena najburnejših v zadnjih letih. Eden najhujših incidentov med sedanjo kampanjo je bil nedavno v Atenah, kjer je prišlo do pretepa med ogromno množico ljudi in močnimi oddelki policije. V pretepu je bilo ranjenih 38 demonstrantov in 24 policajev.

■ V Stockholmu so podelili letošnjo Nobelovo nagrado za medicino. Delijo si jo trije znanstveniki, dva Britanca in en Avstralec za uspehe pri proučevanju fiziologije živčnega sistema. Nagrajenci so: John Carew Eccles, Alan Lloyd Hodgkin in Andrew Fielding Huxley.

■ Generalna skupščina OZN je z aklamacijo sprejela resolucijo, ki pozdravlja odločitev ZDA in ZSSR, da ne bosta pošiljali jedrskega orožja v vesolje in da ne bosta inštalirali raketnih oporišč na drugih planetih. Resolucija poziva tudi druge države, naj ne izstreljujejo v vesolje jedrskega orožja. Načrt te resolucije so predložili predstavniki 17 držav, udeleženk ženevske konference o razorožitvi.

Spet velik promet na sejmišču

21. oktobra je bilo na novomeškem prašičjem sejmu dokaj živahno, saj so živinorejci pripeljali naprodaj 1.362 pujskov. Cena je ostala ista kot prejšnji teden in je znašala 6.500 do 10.000 din. Zaradi ugodne cene so prodali 1.088 prašičkov.

■ V tovarni aluminija in glinice v Kidričevem je začel poskusno obratovati obrat glinice, ki bo popolnoma avtomatiziran. Na ta način bo tovarna proizvedla letno 90.000 ton glinice.

GRADI SGP PIONIR NOVO MESTO
INVESTITOR ZAVOD ZA OPRAVLJANJE
DRUŽBENEGA PREMOŽENJA
NOVO MESTO

Zavod za „opravljanje in zapravljanje“?

Svojevrstna posebnost (še boljše: spodrsljaj) ob gradbišču na novomeškem Glavnem trgu. Ko je škrtnil sprožilec objektiva, uperjenega v napis na sliki (tokrat jo uporabljamo kot uvod v sestavek), je nekdo izmed prisotnih pripomnil: »Še boljše bi bilo, ko bi bilo napisano »Zavod za zapravljanje družbenega premoženja . . .« Tej opazki je sledil porogljiv hehet trojice radovednežev. Neznani hudomušnež je tako nehote dal povod za sestavek, s katerim predstavljamo bralcem **Zavod za upravljanje družbenega premoženja v Novem mestu.** Da je to potrebno, lahko sodimo po opazki, ki jo je bilo slišati med snemanjem, pa tudi zato, ker je dejavnost zavoda, čeprav je obsežna in pomembna hkrati, javnosti precej neznana.

Na sprehodu čez novomeški Glavni trg se srečujete s sodobno urejenimi trgovinami. Najbrž nihče ne pomisli, da gre domala vsa v zadnjih dveh letih preurejena trgovina na rovaš zavoda. Kako to?

Čuvanje ljudskega premoženja

Že zato, da bi čuvali ljudsko premoženje in ga kar najkoristneje uporabljali, je bilo potrebno ustanoviti tak zavod. Zavest povprečnega državljana je žal še vedno tako majhna, da za svoje zasebno premoženje skrbi ter ga čuva in skrbno neguje, do družbenega pa nima enakega odnosa. Želite dokaze? Na pretek jih je: precej zemljišč, ki so bila po vojni odvzeta raznim lastnikom, je bilo 15 let v pušči, precej so jih izkoriščali nekdanji lastniki, ne da bi plačevali zanje najemnine in davke. Zemlje niso gnojili, le pospravljali so pridelek, držeč se načela: — dokler gre, gre . . .

Tudi s stavbami je bilo podobno: v mnogih stavbah, ki so postale last splošnega ljudskega premoženja, niso stanovalci 12 pa tudi 15 let po vojni plačevali najemnin, teh stavb pa seveda tudi vzdrževal ni nihče. Desetine podobnih primerov je razčistil zavod po ustanovitvi in uvedel red.

Občinski ljudski odbor v Novem mestu je ustanovil Zavod za upravljanje družbenega premoženja z nalogo, da upravlja in vzdržuje vse poslovne stavbe ter kmetijska in gozdna zemljišča v občini, ki so pod njeno upravo in last SLP. Zavod lahko vso tovrstno družbeno imovino daje v najem. Na primer poslovne lokale, kmetijska zemljišča, gozdove, pa tudi stanovanja, če so ta v poslovnih stavbah, ki mu jih je občinska skupščina prepustila v upravo. Pri najemu mora dati prednost družbenemu sektorju gospodarstva. Po določilih že omenjenega občinskega odloka pa zavod izvaja tudi investicijska in vzdrževalna dela na objektih, ki jih ima v upravljanju. Sredstva za to zbira iz najemnin in jih uporablja za investicije po predhodni odobritvi občinske skupščine.

Letos: 72 milijonov dohodkov, od tega pa bodo investirali 52 milijonov

Letos bo Zavod za upravljanje družbenega premoženja zbral z najemninami 72 milijonov dinarjev, od tega bo 20 milijonov dinarjev porabil za vzdrževalna dela in odplačila prevzetih anuitet, preostalih 52 milijonov pa je namenjenih investicijam. Kako bodo porabljena ta sredstva?

Do konca preteklega meseca je bilo uresničenih manj kot polovica planiranih investicij, vsega 23,492.000 dinarjev. Trgovsko podjetje Železnina v Novem mestu je porabilo za preureditev poslovalnice »Barve-laki« na Cesti kom. Staneta 1 milijon 200 tisoč, za preureditev »Železnine« na Glav. trgu pa 5 milijonov 163 tisoč (predujem, plačan Pionirju). Trgovsko podjetje »Dolenjka« je porabilo 9 milijonov 334 tisoč dinarjev za samopostrežnico pri mostu in 3 milijone 865 tisoč za dosedanja dela pri urejanju nove delikatese na Glav. trgu. Podjetje »Hmeljnik« je porabilo za ureditev prodajalne alkoholnih in brezalkoholnil pijač na Glav. trgu 2 milijona 830 tisoč dinarjev, novomeška Pekarija za manjšo preureditev prodajalne kruha v Kandiji 210 tisoč, podjetje »Sadje-zelenjava« za ureditev skladišč v Kandiji 680 tisoč dinarjev, KGPK za ureditev mesarije na Glav. trgu 209 tisoč dinarjev (za načrte), razen tega pa je letos bil za 612 tisoč dinarjev kupljen hladilnik za obrat družbene prehrane. 28 še neizrabljenih milijonov je namenjenih za nadaljnja preureditvena dela pri Delikatesi (še 15 milijonov), pri Železnini na Glav. trgu (še 10 milijonov) in mesariji na Glav. trgu (še 3 milijoni).

Če bodo trgovci, gostinci in drugi za to . . .

Od ljudi je odvisno marsikaj. Resničnost te trditve nemalokrat bridko občutijo v Zavodu za upravljanje družbenega premoženja. Marsikaj bi bilo moč urediti, preurediti in obnoviti hitreje in z manj težavami, če bi bilo več pobud in pripravljenosti pri prizadetih. Vrišč okoli visokih najemnin je pojenjal, trgovska podjetja, zlasti Železnina in Dolenjka, pa so že doumela, da lahko s pomočjo zavodovih sredstev hitreje, kot bi sicer, obnovijo in modernizirajo trgovsko mrežo. Trgovsko podjetje Standard bi na primer lahko na enak način preuredilo prodajalno suhe robe na Glavnem trgu, svojo poslovalnico v Šmihelu in tudi ono na Dvoru, saj so v vseh naštetih primerih potrebe velike, pa doslej še ni dalo pobud.

Obljubljeno žužemberško kopališče ob Krki bi bilo za razvijajoči se tamkajšnji turizem nadvse potrebno. Lahko bi bilo že urejeno ,toda . . . Upravnik gostišča je odklonil ponujene 3 milijone dinarjev posojila, ki bi jih lahko dobil za tri leta.

Zadružni domovi, ki jih je prevzel v upravljanje zavod, niso več problem, ker je odplačevanje anuitet in vzdrževanje teh stavb zagotovljeno. Prosvetni domovi marsikje kažejo rebra, organizacije pa se kregajo, kdo ima pravico razpolagati s prostori v njih in kdo je »generalni« lastnik. (Nekaj podobnega je z zadružim domom v Mirni peči.) Če bodo trgovci za to, bo Šentjernej še letos dobil novo zelenjavno trgovino. Brivec Zupan se bo preselil v drug lokal, zavod pa bo v dosedanji brivnici uredil prodajalno zelenjave, če jo bo le hotelo prevzeti kakšno trgovsko podjetje.

Pobude krajevnih skupnosti bi bile koristne

Zavod bi z veseljem uresničil pobude krajevnih organov za odpravo raznih težav, bodisi v obrtni mreži, ki izvirajo iz neurejenih ali pretesnih prostorov. Zainteresirani prebivalci naj s pomočjo krajevnih organov rešijo vprašanje zamenjav in preselitev in dajo nato pobudo, pa bodo takšni problemi hitro rešeni.

Sredstva so na razpolago! Res je precej težav zaradi premajhnih zmogljivosti gradbenih podjetij, ki se raje lotevajo novih gradenj, kot preureditvenih del, ker so ta zelo zamudna. Kljub temu se je novomeška trgovina letos precej modernizirala. Prav bi bilo, ko bi temu zgledu sledili tudi v obrti! Zavod lahko investira samo v stavbah, ki jih upravlja, teh pa je povsod dovolj. Njegova dejavnost združuje interese trgovcev, gostincev in obrtnikov ter potrošnikov in interese vse družbe.

Kot lahko razberemo, torej le ne gre niti za opravljanje niti za zapravljanje, pač pa za pametno in gospodarno upravljanje.

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, POSAMEZNIKOM IN DELOVNIM LJUDEM NA PODROČJU NOVOMEŠKE OBČINE TOPLO ČESTITAMO Z NAJLEPŠIMI ŽELJAMI!

- ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE, NOVO MESTO
- SEKCIJA ZA VZDRŽEVANJE PROGE, NOVO MESTO
- SEKCIJA ZA VLEKO, NOVO MESTO
- SEKCIJA ZA SV IN TK NAPRAVE
- PROMETNA SEKCIJA NOVO MESTO IN GROSUPLJE

Delovni kolektiv, organi upravljanja in uprava

INDUSTRIJE IN RUDNIKOV NEKOVIN

„KREMEN“
NOVO MESTO

pošilja za praznik novmoeške občine iskrene čestitke vsem občanom in želi, da bi s skupnimi močmi kar najhitreje dosegli napredek na vseh področjih.

Na Kolpi bo treba prav gospodariti!

Medtem ko ima Krka razmeroma dobro urejen ribolovni režim, je na Kolpi v tem pogledu še zmerom veliko nereda, neenotnih predpisov posameznih ribiških družin, slabega gospodarjenja z ribjim življem, razpasen je krivolov in podobno. Glavni vzrok temu je pač to, da je Kolpa mejna reka med Slovenijo in Hrvatsko in da so ribiški revirji razdrobljeni na vrsto ribiških družin, od katerih vsaka vodi svojo ribolovno politiko. Finančno šibke družine ne zmorejo sredstev za sanacijo Kolpe ne za vlaganje potrebnega ribiškega naraščaja.

Prav zato so se letos že večkrat sestali predstavniki oblasti, ribiških in turističnih organizacij in izvolili koordinacijski odbor, ki naj pripravi teren za uvedbo enotnega ribolovnega režima na vsej Kolpi.

Prizadevanja tega odbora so v zadnjem času dobila določnejše obrise in so se strnila v pet glavnih točk. Potrebno bo:

1. izdelati pretehtan gospodarski načrt za poribljavanje Kolpe,

2. zagotoviti v ta namen primerna denarna sredstva,

3. izdelati statut za vse področje Kolpe,

4. organizirati enotno čuvajsko službo in enotno izdajo ribolovnih dovoljenj,

5. uveljaviti pravi športni ribolov na Kolpi in ga uskladiti z ribolovom, ki velja na drugih rekah v Sloveniji in Hrvatski.

Brez dvoma vsega tega ne bo mogoče izvesti v enem letu; potreba, da se uveljavi enotni ribolovni režim na Kolpi pa je v perspektivi domačega in predvsem tujskega turizma več kot nujna. Ribolovni turizem namreč predstavlja v naši državi pomembno gospodarsko panogo, ki prinaša družbi lepe desetine milijonov dolarjev. Ta ribolovni turizem, ki je že v dobršni meri zajel Krko, bo treba razširiti tudi na Kolpo, ko bodo seveda tu izpolnjeni vsaj osnovni pogoji, ki jih zahteva domači in tuji turist.

Na zadnjem sestanku predstavnikov belokranjskih ribiških družin v Črnomlju je znani ribiški strokovnjak Stojan Jakovljević iz Novega mesta navzočim predložil okvirni elaborat, ki zajema strukturo Kolpe, vrste rib, način poribljavanja, čuvajsko službo, pogoje in cene za turistični ribolov itd., skratka načrt gospodarjenja na Kolpi, ki naj naredi konec anarhiji na tej vodi. Kolpa je namreč ena redkih naših rek, ki je še niso okužile industrijske odplake in je prav zato še bolj potrebno, da čimprej v polni meri na njej zaživi domači in tuji turizem.

● Upajmo, da bodo ribiči z ● obeh strani Kolpe ubrali ● edino pravo pot in da bo ● do prvi uspehi vidni že ● prihodnje leto! -ar

Velika škoda zaradi nezgod

Nezgode pri delu povzročajo veliko gospodarsko škodo, so poudarili minuli petek na skupni seji sveta za delo in predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Novem mestu, ko so razpravljali o problemih higiensko - tehničnega varstva in o izdelavi statutov v gospodarskih organizacijah novomeške komune.

Zaradi nezgod pri delu je gospodarstvo novomeške občine letos v prvem polletju izgubilo nad 11 tisoč delovnih dni. To pomeni, da je bil na vsakega zaposlenega izgubljen en delovni dan. V teh izgubah je velika rezerva, ki je ob razpravah za prehod na 42-urni delovni teden ne gre podcenjevati.

Inšpekcija za delo je ugotovila vrsto nezadovoljivih delovnih prostorov, kjer so delavci stalno izpostavljeni zdravju škodljivim vplivom, predvsem zaradi prenatrpanosti, neustreznega zračenja in podobnih pomanjkljivosti. Hkrati z nezgodami narašča tudi poklicna obolenja. Tako so v rudniku nekovin KREMEN našli poklicne bolezni kože, pri obrtnem podjetju »Knjigotisk« so zaznali posledice dela s svincem, v Industriji motornih vozil in v tkalnici Novoteksa pa premočan ropot, ki presega 100 fonov. Še posebej so omenili kmetijstvo in gozdarstvo, kjer so izredno slabi življenjski pogoji za zaposlene. Tako na primer ni urejena prehrana, slabe pa so tudi stanovanjske razmere, saj ponekod delavce spe na slami v hlevu ipd. Zavoljo vseh teh pomanjkljivosti so delavci stalno v nevarnosti, da se ponesrečijo ali obolijo. To velja zlasti za sezonske delavce, ki jih je v teh panogah največ, so pa najmanj zaščiteni.

Tudi v gradbeništvu dosti bolje. Inšpekcija za delo je pregledala 31 objektov, ki jih gradi SGP Pionir, in našla vrsto pomanjkljivosti, ki jih tehnični kader na posameznih deloviščih ne vidi, lahko pa povzroče tudi smrtne nezgode.

Povsod seve ni tako. Delovišča na Otočcu so na primer vzorno urejena, kar kaže, da sta v gradbeništvu varnost in življenje zaposlenih odvisna pač od odgovornosti, ki jo do ljudi čutijo delovodje.

Na osnovi vseh teh ugotovitev sta svet za delo in predsedstvo občinskega sindikalnega sveta sprejela vrsto sklepov in priporočila gospodarskim organizacijam, da tem vprašanjem v prihodnje in zlasti še zdaj, ob mesecu varnosti pri delu, posvete več pozornosti. V vsej občini je namreč le 14 varnostnih tehnikov, zato bodo priporočili organom delavskega samoupravljanja, da organizirajo varnostno službo in ustanovne komisije za HTV ter pripravijo pravilnike in programe dela za to službo, ki jo skoraj povsod močno zanemarjajo.

Naglasili so, da je prav sedaj, ob sprejemanju statutov in razpravah o 42-urnem delovnem tednu, čas, da se v gospodarskih organizacijah temeljito pogovore tudi o delovnih nezgodah in zdravstveni zaščiti delavcev. Prav tako so poudarili, da je treba poostriti kontrolo ob prijavljanju nezgod, zakaj vsi vemo, da se danes mnogo šušmari, vendar doslej še ni bila prijavljena niti ena nezgoda kot posledica šušmarjenja, temveč gre vse na račun nezgod pri delu ali na poti na delo oziroma z dela. Hkrati so predlagali, naj občinska skupščina ustanovi še občinsko komisijo za HTV, ki naj bi spremljala problematiko varstva pri delu in po potrebi tudi ukrepala.

Oba organa sta razpravljala tudi o izdelavi statutov v gospodarskih organizacijah in ugotovila, da so doslej vse priprave tekle v zelo ozkem krogu. Skoraj povsod se izgovarjajo, da je izdelava statutov zastala zaradi drugih obsežnejših nalog, ki so se zvrstile v tem času. Po podatkih trenutno okoli 30 gospodarskih organizacij sicer intenzivno dela na pripravi statuta, medtem ko so v ostalih 70 doslej imenovali šele komisije. Na seji so poudarili da je treba s sestavo statutov pohiteti, ker se rok bliža kraju.

Ob koncu so predlagali, naj bi ustanovili občinsko komisijo in komisije v gospodarskih organizacijah, ki bi pripravile potrebno dokumentacijo za razprave v zvezi s prehodom na 42-urni delovni teden.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

Ob prazniku brežiške občine

Podružbljanje kmetijstva, industrija in zaposlovanje

Za praznične dni se navadno pogovarjamo o uspehih, ki so očitni, ko se zazremo na prehojeno pot. Tokrat pa je hkrati z uspehi treba predstaviti tudi težave. V ospredje jih je v občini Brežice porinil razvoj. — Vsakodnevni napori brežiških občanov so tudi letos kronani z uspehi. Vseh, ki so pri tem sodelovali, in vsega, kar so dosegli, ne bomo mogli našteti. Naj bo dovolj, če poudarimo, da so vse, s čimer razpolagajo v občini, ustvarili ljudje, v tem primeru brežiški občani. Njihovi uspehi so plod kolektivnega dela, h kateremu je vsak občan prispeval, svoj delež. — Brežiška občina slavi svoj praznik. Slavje bo potekalo v delovnem vzdušju, vse misli pa naj se strnejo okoli težav, ki so na obzorju. Vsi občani bi radi delali in povečavali svoj delež na gradbišču socializma. Za vse, ki bi to želeli, pa trenutno ni prostora. V tem je težava, na katero je treba opozoriti za letošnji občinski praznik.

Odveč bi bilo misliti, da je v brežiški občini razvito samo kmetijstvo. Zlasti v zadnjih dveh letih se zelo trudijo razviti turizem, ki ima v občini obilo naravnih pogojev. Osrednji problem je postalo zaposlovanje odvečne delovne sile iz kmetijstva. Ta zapleteni vozel se je pojavil takrat, ko so s širšimi koncepti začeli razmišljati o podružbljanju kmetijske proizvodnje.

Industrija je v občini slabo razvita. Kmetijstvo je osrednja panoga. Razpoložljivih sredstev za hitrejši razvoj industrije ni bilo pri roki, zato so se odločno lotili podružbljanja kmetijske proizvodnje. Kot nalašč pa se je nato spet pokazalo, da bo treba industrijo vendarle razvijati. Sodobna kmetijska proizvodnja, kakršno imajo v načrtih, bo sprostila veliko delovne sile, ki se zdaj na majhnih, razstresenih gospodarstvih preživlja iz dneva v dan. Plug s konjsko ali volovsko vprego se je že domala povsod umaknil traktorju. Motiko, grablje in vile nadomeščajo sodobni kmetijski stroji, ki narede v mnogo krajšem času veliko več kot dvojica rok s starimi orodji.

Zaposlovanje, zaposlovanje . . .

Delovna sila, ki se je sproščala v kmetijstvu pri dosedanjem podružbljanju, se je še nekako zaposlila, bodisi v domačih podjetjih, bodisi v proizvodnih obratih izven občine. Upi, da bo tudi vnaprej dovolj prostora za takšno zaposlovanje, so se izkazali kot ničevi. Proizvodna podjetja se v programih svojega razvoja usmerjajo v sodobno strojno opremo, ki zagotavlja ceneno in kvalitetno proizvodnjo ter potrebuje sorazmerno malo ljudi. Tovarna pohištva v Brežicah je v rekonstrukciji. Proizvodnja se bo povečala za več kot dvakrat, v njej pa se bo na novo zaposlilo le nekaj desetin ljudi. Nova tovarna kleja bo avtomatiziran obrat, v katerem bo 82 ljudi ustvarjalo izdelke v vrednosti 587 milijonov dinarjev na leto. Posameznik bo torej ustvaril 7 milijonov 170 tisoč dinarjev. Podobne težnje po čim bolj ceneni proizvodnji s čim manj zaposlenimi je opaziti tudi v ostalih gospodarskih panogah. Od še takšnega razvoja turizma, trgovine, obrti, družbenih služb in ostalega, si v občini ne morejo obetati toliko delovnih mest, kolikor jih bodo potrebovali hkrati s podružbljanjem kmetijstva, zaradi sproščanja delovne sile. Preden se pomenimo o tem podrobneje, pa si oglejmo načrte v kmetijstvu in gozdarstvu.

Kooperacija je dosegla meje ekonomičnosti

Visokorodne sorte pšenice, sortno seme krompirja, gnojenje polj in travnikov z umetnimi gnojili so ukrepi, ki so še pred leti bili za naše kmetijstvo novost. Najnavadnejša kmetijska mehanizacija, kot so na primer traktorji s priključki za košnjo, za oranje, za setev raznih semen, za zaščitno škropljenje, okopavanje in podobna dela, so bili prav tako, čeprav so se na naših poljih pojavili sorazmerno pozno, čudo vseh čudes. Kmet, vajen starega načina obdelave, je vse te novosti sprejel z nezaupanjem, nemalokrat pa tudi z odporom. V začetnem obdobju so bili potrebni odloki o agrominimumu, ki so zagotavljali tudi prisilne ukrepe, kolikor se kmet ne bi maral podrediti novi, sodobnejši smeri v kmetijstvu.

Potrošnja umetnih gnojil se je v nekaj letih podvojila, kmetje prosijo zadruge za usluge s kmetijskimi stroji in sami, brez tujih spodbud uporabljajo sortna semena in zaščitna sredstva. Prisiljevalni odloki torej niso več potrebni, saj je kmet spoznal prednosti novega kmetijstva. Mar smo s tem namen dosegli in lahko stojimo križem rok?

Niti najmanj ne. Kmetijski stroji, ki jih uporabljamo pri nas, so v primerjavi z onimi, ki jih srečujemo na poljih naprednejših držav, zelo zelo zastareli. Stremeti moramo za sodobnejšo mehanizacijo, ta pa zahteva velike površine. Že zdaj so traktorski premiki — njivske površine so zelo majhne in raztresene — pri opravljanju uslug zasebnikom nemalokrat zelo dragi in še ne dosegajo stvarne cene. Sodobna kmetijska mehanizacija, ki nam bo pomagala povečati kmetijsko proizvodnjo, pa se ne more obnesti v pogodbeni proizvodnji, na majhnih površinah. Potrebno je podružbljanje zemljišč, ki naj ustvari velike komplekse, na katerih bomo sodobne stroje lahko uporabljali.

Od 800 na 2500 hektarov podružbljenih zemljišč

Kmetijstvo mora svojo proizvodnjo povečati in odpravljati dosedanjo neskladnost med povečanjem industrijskih in drugih zmogljivosti ter onih v kmetijstvu, kar je bila glavna značilnost našega povojnega razvoja. Proizvodnjo v kmetijstvu pa bomo lahko povečali samo s hkratno uporabo najsodobnejše kmetijske mehanizacije, ki, kot smo že povedali, zahteva velike, strnjene površine.

To seveda ne pomeni, da bo zasebni kmetovalec v Jugoslaviji popolnoma izginil. Tudi sodobna kmetijska družbena proizvodnja bo še naprej kot nujno dopolnilo potrebovala kooperacijo. Zasebni kmet se bo lahko usmeril v vzrejo telet in prašičkov za družbena pitališča, v pitanje mesnatih prašičev in bekonov ter v rejo kokoši, nesnic valilnih in potrošnih jajc, pa tudi v nekatere druge, specializirane smeri kmetijstva.

Obe kmetijski zadrugi v občini Brežice in Kmetijsko gozdarsko podjetje v Brežicah razpolagajo z 800 hektari zemljišč, ki so jih pridobili, bodisi iz zemljišč splošno ljudskega premoženja, bodisi s podružbljanjem v zadnjih dveh letih. Ta zemljišča bi lahko veliko pomenila, ko bi bila združena pri vsaki kmetijski organizaciji v enem kosu. Na žalost ni tako. Površine so bile do lani raztresene po več obratih in razparcelirane na desetine njiv in njivic, kjer je sodobna proizvodnja onemogočena. Z zaokroževanjem so bili lani in letos doseženi precejšnji uspehi in ustvarjene vsaj kolikor toliko velike površine.

Vse tri kmetijske organizacije v občini morajo po načrtih svojega razvoja do leta 1970 povečati površino družbenih zemljišč od dosedanjih 80 hektarov na 2500 hektarov. To pomeni, da bo treba v prihodnjih sedmih letih vsako leto podružbiti približno 300 hektarov.

Vrednost kmetijske družbene proizvodnje se bo povečala za okroglo 4 do petkrat

Podružbljanje zemljišč ni samo sebi namen. V sodobni obdelavi bodo stroški manjši, količina pospravljenih pridelkov se bo neprimerno povečala, hkrati s tem pa bo zrasla tudi vrednost proizvodnje na hektar. Oglejmo si malo pobliže proizvodne načrte posameznih kmetijskih organizacij.

■ **Kmetijsko gozdarsko podjetje Brežice** bo povečalo površine v družbeni obdelavi od dosedanjih 200 hektarov na 1000 hektarov. Na področju Vrbine so že uredili sodben živinorejski obrat z 920 stojišči za pitanje živine. V prihodnjem letu bodo to investicijo končali in porabili zanjo skupno 320 milijonov dinarjev, vrednost kmetijske proizvodnje v KGP pa se bo povečala na 830 milijonov.

■ **Kmetijska zadruga Brežice** bo proizvodnjo specializirala v živinorejo, vrtnarstvo, sadjarstvo in hmeljarstvo. V prihodnjih sedmih letih bo povečala podružbljena zemljišča za novih 560 hektarov. Za nove naložbe bodo do leta 1970 porabili 952,000.000 dinarjev, hkrati s tem pa se bo vrednost proizvodnje od dosedanje 1 milijarde 294 milijonov povečala na 2 milijardi 220 milijonov dinarjev. Zadruga bo imela leta 1970 več kot 2000 stojišč za pitanje živine (v Cerkljah 520, v Trnju 500 in v Globokem 1072), površine hmeljišč bodo povečali od 15 na 30 hektarov, sadonosnike pa od 20 na 200 hektarov.

■ **Kmetijska zadruga Bizeljsko** razpolaga letos s 160 ha podružbljenih površin, do leta 1970 pa jih bo povečala za novih 340 hektarov. S 70 milijoni dinarjev bodo zgradili hleve za pitanje 40 glav goved, v načrtu imajo proizvodno vinsko klet za 200 vagonov vina, ki bo veljala okoli 250 milijonov, uredili bodo 150 hektarov sadonosnikov za kar bodo porabili 380 milijonov dinarjev, uredili 40 hektarov ribnikov (investicija 10 milijonov dinarjev) ter obnovili okoli 100 hektarov vinogradov. V okviru malo prej naštetih načrtov se bo vrednost družbene kmetijske proizvodnje v občini povečala za 4 do petkrat. ●

Zakaj se je letos zataknilo pri podružbljanju zemljišč

Načrte za prihodnjih 7 let smo razgrnili, oglejmo si zdaj še to, kako je potekalo podružbljanje v letošnjem letu. Iz tega bomo lahko potegnili nekaj zanimivih ugotovitev.

Letos bi morale vse tri kmetijske organizacije v občini podružbiti 570 hektarov zemljišč, do konca avgusta pa je bilo uresničenih le 30 odst. tega načrta. Lani in letos je podružbljanje potekalo brez posebnih težav, ker so kmetijske organizacije imele na ponudbo dovolj zemlje. Doslej je šlo brez prisilnih arondacij, ker so družbene površine povečali s prostim odkupom. Do maja letos so plačevali kvadratni meter zemlje povprečno po 21 dinarjev. V maju letos se je pričel postopek prisilne arondacije na Vrbini ter na področjih Artič, Trnja, Čateža, Globokega, Cerkelj in Cundrovca. Arondacijski postopek traja 6 mesecev. Nato bo na omenjenih področjih pridobljenih z letošnjo arondacijo vsega le okroglo 80 do 90 hektarov zemljišč. Letošnji plan bo torej, kolikor ne bo več prostega odkupa, uresničen polovično. Namesto planiranih 560 hektarov podružbljenih zemljišč bo podružbljenih le okoli 240 hektarov.

V prosti odkup ni polagati veliko upov, ker je okrajna skupščina v Celju že sprejela odlok o cenah za odkup zemljišč, ki so precej nižje od dosedanjih. Povprečna odkupna cena je bila do maja letos 21 dinarjev za kvadratni metar zemljišča, nova cena pa se ravna po bonitetnih razredih v mejah od 1,80 din do 15 dinarjev za kvadratni meter in jo je dopustno prekoračiti za največ 30 odst. V prisilni arondaciji cena sicer ne igra posebne vloge, pomembna pa je zategadelj, ker so kmetovalci v dosedanjih arondacijskih postopkih zaradi ugodnih cen pristajali na odkup zemljišča, zdaj pa se raje odločajo za zamenjavo, katere jim ni moči odreči. Površine, ki so v občini na razpolago za zamenjavo, pa so zelo majhne in lahko postanejo resna ovira pri nadaljnjem podružbljanju. Če pretehtamo vsa našteta dejstva, bomo ugotovili, da je za sorazmerno majhen plan letnega povečanja družbenih zemljišč mnogo resnih ovir.

Preživnine in zaposlovanje ljudi s podružbljenih zemljišč

Oboje je obsežna naloga, o kateri je treba že zdaj zelo resno razmišljati. Industrija je v brežiški občini slabo razvita in ni računati, da bi lahko zaposlila z vsemi ostalimi panogami vred ljudi, ki bodo iskali zaposlitev, ko bodo njihova zemljišča podružbljena.

Vse tri kmetijske organizacije imajo zdaj, ko obdelujejo približno 800 hektarov zemljišč, zaposlenih 412 ljudi, ko se bodo te površine povečale za trikrat, pa bodo potrebovale za obdelavo vsega okoli 300 ljudi več.

Popis kmečkih gospodarstev je pokazal, da je v interesnih okoliših okoli 500 nekmetov, ki imajo skupaj približno 1500 hektarov zemljišč. Pri nekmetih bo šlo laže, vendar bo treba vsakemu pustiti 1 hektar ohišnice. S tem bi iz nekmečkih zemljišč pridobili 1000 hektarov, od katerih bo del uporaben samo za zamenjavo. Pri podružbljanju zemljišč nekmetov ne bo posebnih problemov z zaposlovanjem tistih, ki so se doslej ukvarjali s kme-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Ena izmed lepih novih stanovanjskih hiš v Brežicah, kjer so zadnja leta zgradili veliko stanovanj

Dve takšni stavbi pomenita 30 in še več novih stanovanj ter pričata o skrbi za človeka in njegovo življenjsko raven

SPORED PRIREDITEV OB LETOŠNJEM OBČINSKEM PRAZNIKU

Tekmovanju šahistov, strelcev, rokometašev in kegljačev, ki se je začelo te dni v Brežicah, so se danes pridružile tudi ekipe osnovnih šol naše občine. V soboto bo tekmovanje v namiznem tenisu med ekipami sindikalnih podružnic.

Občane vabimo, da se udeležijo naslednjih prireditev:

NEDELJA, 27. X.: ob 8. uri bodo v prosvetnem domu odprli međobčinsko filatelistično razstavo. Ob 9. uri bo otvoritev rokometnega igrišča v Brežicah, hkrati pa se bodo začela tekmovanja v odbojki (na stadionu) in prvenstvena rokometna tekma ženske republiške lige na novem rokometnem igrišču. — Ob 10.30 bo svečana otvoritev relejne radijske oddajne postaje Brežice v prosvetnem domu in slovesni pričetek oddaje. — Ob 11. uri bo prvenstvena rokometna tekma.

PONEDELJEK, 28. X.: Slavnostna seja občinske skupščine Brežice ob 9. uri. — Ob 9.30 bo Združenje borcev NOV brežiške občine v prosvetnem domu razvilo svoj prapor. — Ob 10. uri bo kolektiv KGP Brežice v Vrbini izročil svojim namenom nove hleve. — Ob 20. uri: v dvorani prosvetnega doma predstava Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja: Matej Bor — Raztrganci.

(Nadaljevanje s 4. strani)

tijstvom mimogrede. V nekaterih družinah bo treba zaposliti po največ enega člana. Veliko teže pa bo z zaposlovanjem ljudi, ki so se preživljali s kmetijstvom. Po približni oceni bo treba do leta 1970 vsako leto zagotoviti zaposlitev še 150 ljudem iz kmetijstva poleg tistih štiridesetih, ki bodo našli zaposlitev na povečanih družbenih kmetijskih obratih.

Razen tega bodo tudi primeri, ko so dosedanji kmetovalci prestari za zaposlitev in jim bo treba zagotoviti sredstva za preživljanje, preživnino. V gospodarsko bolj razvitih občinah pri tem ne bo večjih težav, ker se bodo sredstva v poseben sklad, namenjen izplačevanju preživnin, stekala iz delovnih organizacij. Občina Brežice pa ima slabo razvito gospodarstvo in bo težko zagotoviti dovolj sredstev za to.

Zaposlovanje je problem tudi brez kmetijstva

Da ta trditev drži, dovolj zgovorno dokazujejo podatki Zavoda za zaposlovanje v Brežicah. Letos je bil pritisk na zaposlovanje še enkrat večji kot lani. Skozi vse mesece leta 1963 je bilo pri zavodu prijavljenih povprečno po 179 ljudi, ki so iskali zaposlitev (lani je bilo prijavljenih povprečno po 98 prosilcev). Zavod je lahko posredoval zaposlitev 124 prosilcem v podjetjih izven brežiške občine, ostali pa še vedno čakajo. Takšen je porast teženj po zaposlovanju, ko se je proces podružbljanja komaj pričel in še ni v živo posegel med kmetovalce.

Prej omenjeni prosilci so iz vrst odraslih. Osemletke bodo vsako leto tudi vnaprej izšolale približno po 500 otrok, od katerih se dobra tretjina odloča za uk v obrti in za takojšnjo zaposlitev. Število interesentov za zaposlitev se skupaj s prejšnjimi poveča na okrog 320 na leto. K tem moramo dodati še 150 ljudi, ki se bodo morali vsako leto zaposliti v nekmetijskih panogah, ker bodo njihova zemljišča podružbljena. V prihodnje bo torej treba v brežiški občini zaposlovati vsako leto okrog 470 ljudi.

V obrtnih podjetjih, v obstoječi industriji, v turizmu in v gostinstvu ter trgovini in ostalih panogah ni pričakovati toliko prostih delovnih mest. Povsod že prevladujejo težnje po čim boljši organizaciji dela, ki naj ima za posledico manj zaposlenih, večjo storilnost in hkrati s tem večjo proizvodnjo. Tovrstne težnje je zaslediti tudi v družbenem planu občine Brežice za leto 1963, kjer se planirana vrednost proizvodnje v družbenem sektorju povečuje za 18.1 odstotka, število zaposlenih pa se hkrati zmanjšuje za 1.3 odstotka.

Na pol poti ni mogoče ostati!

Vse tri kmetijske organizacije v občini imajo že zagotovljenih pretežno večino investicijskih sredstev za gradnjo in opremo planiranih kmetijskih objektov. Investicije pa so vezane na podružbljenje zemljišč, ker so brez tega nesmiselne. Čeprav pustimo ob strani dejstvo, da je povečanje kmetijske proizvodnje ena izmed osrednjih nalog v jugoslovanskem merilu, v brežiški občini že zavoljo tega, ker so investicijska sredstva za kmetijstvo odobrena in ker je del investicij že uresničen, ne morejo ostati na pol poti.

Podružbljanje zemljišč se bo moralo odvijati po zastavljenih načrtih, hkrati s tem pa bo treba reševati vse težave, ki se pri tem pojavljajo. Največ naporov bo brez dvoma treba vložiti v zaposlovanje odvečne delovne sile iz kmetijstva. Kakšne so možnosti za zaposlovanje v okviru sedanjih gospodarskih zmogljivosti v občini, smo že ugotovili. Rešitev je torej edinole v pospešeni industrializaciji, za katero bo morala nuditi pomoč širša družbena skupnost, ker ima brežiška občina za tako obsežno nalogo prešibko materialno osnovo.

Tudi v gozdarstvu odmev novega gospodarstva

Letos so začeli v brežiški občini resno razmišljati o podružbljanju v gozdarski proizvodnji. Družba je že doslej v gozdovih opravljala večino gojitvenih in zaščitnih nalog, neposredni lastnik zasebnih gozdov — kmet — pa je gozdove zgolj izkoriščal. Zasebni lastniki so družbi prispevali sredstva za naloge, ki jih je opravljala, v obliki raznih taks. Kljub poostrenim ukrepom pri odkazovanju poseka in pri nadzoru prometa z lesom, pa so zasebni gozdovi v občini izredno izčrpani in bo treba vložiti ogromno sredstev, da bi se stanje normaliziralo.

Del novega stanovanjskega naselja v Brežicah, tokrat z malce večje daljave

Zasebnih gozdov je sorazmerno malo, še ti pa so raztreseni po majhnih parcelah, ki jih je vsak lastnik le izkoriščal, zelo malo pa vlagal vanje za obnovo. Podružbljanja gozdne proizvodnje ne moremo istovetiti s podružbljanjem zemljišč. Govorice o odvzemu lastninskih pravic nad gozdovi zasebnega lastništva, ki se tu in tam pojavljajo, so zgrešene. Lastnik sicer lahko prostovoljno prepusti lastninsko pravico družbi, podružbljanje proizvodnje pa je proces, zelo podoben kooperaciji, ki smo jo pred leti začeli razvijati v kmetijstvu. S področno gozdnogospodarsko organizacijo sklene lastnik dolgoročno pogodbo, s katero jo pooblašča za gospodarjenje po zakonitih določilih in v okviru gozdnogospodarskega načrta. Lastnik si pri tem lahko zadrži prednostno pravico za izvajanje posameznih del (sodelovanje pri poseku lesa, pri prevozih z vprego, pri čiščenju gozda, pri steljarjenju itd.). V pogodbi si izgovori tudi pravico do dela cene lesa na panju, za količine lesa, ki jih bo potreboval za domače gospodarstvo, in pravico do stelje.

S področno gozdnogozdarsko organizacijo se lahko dogovori, bodisi, da bo opravljal vsa potrebna dela, bodisi samo posamezna izmed njih ali pa nobenega. S takšnimi dolgoročnimi pogodbami o sodelovanju se bodo gozdno-gojitvena in zaščitna dela lahko načrtneje izvajala, vsa gozdna dela bodo cenejša, lesnopredelovalni industriji pa bomo laže kot doslej zagotavljali potrebno surovino.

Vedno bolj spoštovan turistični dinar

Turizem ustvari zdaj v brežiški občini še bore malo dohodkov, komaj 2,6 odst. narodnega dohodka. Z izgradnjo Čateških Toplic in Mokric se bo ta povečal dva in pol do 3-krat. V primerjavi z dohodkom, ki ga ustvarijo ostale panoge, bo to še premalo. Zato proučujmo možnosti in odpirajmo turistične in gostinske zmogljivosti predvsem tam, kjer se bodo najbolj obnesle! Ne zanemarimo tudi zasebnega sektorja, ker je prav zadnje leto dokazal, da je enakovreden partner socialističnemu gostinstvu. Pospešujmo torej turizem, ker skriva v sebi bogat devizni vir!

Veseli smo napredka, ki ga je občina dosegla v zadnjih letih, veseli toliko bolj, ker vsako leto ugotavljamo, da gre razvoj samo naprej. In če imamo navado, da ob koncu leta seštejemo vse uspehe in jih primerjamo z uspehi prejšnjih let, to ni samo formalno, ker si lahko nadaljnjo pot določimo le na podlagi že znane, do zdaj prehojene poti. Z drugimi besedami: ob uspehih, napakah in izkušnjah preteklosti gradimo temelj bodočnosti.

V turizmu predstavlja tak temelj cela vrsta možnosti, ki smo jih uspeli načeti šele v zadnjem času, tedaj pa smo se tudi zavedli, koliko smo že zamudili. Ne vem točnih razlogov za zamudo, ve se pa, da je bil do nedavnega vir turističnih deviz zelo malo načet, neizkoriščen. Nič čudnega ni, da smo se dobesedno zgrozili ob spoznanju, da so znali v drugih deželah pametno izkoristiti vsako turistično privlačnost. Se bolj nas je zabolela glava, ko smo ugotovili, da se razne »atrakcije«, če jih tako imenujemo, ne dajo primerjati z našimi, ker so v primerjavi s tistimi, recimo v okolici Brežic, dokaj malenkostne. Toda kdor zna, pa zna — so rekli včasih, je pa dandanes dovolj dokazov, da tega pri nas nismo znali.

Kot smo rekli, posvečamo večjo pozornost vprašanju turizma v brežiški občini šele nekaj let. V to so nas nedvomno prisilili tudi nenehni vdori kritičnih turistov na to območje, ki ima značilne naravne in druge kvalitete. Spoznali smo, da gostinstva in turizma ne gre pojmovati ločeno, ker sta to panogi, ki sta med vsemi morda še najbolj povezani med seboj. In zategadelj smo začeli v zadnjem času krepiti gostinstvo, nočitvene zmogljivosti in vrsto drugih zmogljivosti, ki naj bi, izkoriščene, čim dlje pridržale turiste.

Mokrice in Čateške Toplice: dvoje deviznih virov

Dohodek iz gostinstva in turizma sta doslej ustvarjali območji Mokric in Čateških Toplic, manj zasebna gostišča. Pretežni del tega dohodka bo dvoje najbolj obiskanih in največjih turističnih postojank v brežiški občini tudi vnaprej ustvarjalo. To iz čisto utemeljenega razloga, ker imata največ možnosti, da razvijata zmogljivosti in nudita turistu sodobno udobje. V ta namen gradi na njiju tudi občina svojo prihodnost. Če rečemo prihodnost, mislimo pri tem čas, ko bo turizem v resnici ena najpomembnejših panog brežiškega gospodarstva. Kot kaže, do takrat ni več daleč.

Mokrice in Čateške Toplice ležijo na svojevrstnem območju, skoraj bi rekli tik ob avtomobilski cesti. To je za sodobni turizem neprecenljiv izvor, ki ga velja vselej upoštevati. Spričo tega ni bilo druge izbire, kot izboljšati pogoje v teh krajih oziroma sodobno urediti ali rekonstruirati obe postojanki.

Rekonstrukcija Čateških Toplic, ki slovijo kot eno najlepših zdravilišč pri nas, je že v teku. Poleg novih gostinskih zmogljivosti bo tu nastal močan center za kopališko rekreacijo in bodo v ta namen gradili dvoje bazenov. Gradijo tudi temelje za nov hotel, kar bo velika pridobitev kraja in občine sploh. Letos so za vsa dela porabili okrog 60 milijonov dinarjev oziroma desetino od predvidenih investicij.

Tudi grad Mokrice, starodavna srednjeveška utrdba, bo spremenil svojo notranjo podobo. Preureditveni načrt nakazuje vrsto bistvenih izboljšav, vendar hkrati ščiti grad kot zgodovinski spomenik, ki mora obdržati vse značilnosti dobe svojega nastanka. Urejena bo restavracija, notranji spalni prostori pa tako, da se bo število ležišč zmanjšalo na račun boljše kvalitete od okrog 63 na 42 ležišč. Po načrtu bo dobil grad tudi pitno vodo in vrsto ostalih drobnarij, ki pa so važne za razvoj sodobnega gostinskega oziroma turističnega objekta. Predvidevajo, da bo celotna adaptacija gradu veljala okrog 217 milijonov dinarjev, 50 milijonov dinarjev pa bodo porabili za obnovo gospodarskega poslopja in njegovo preureditev v turistične namene. Prav gotovo je, da bo treba v prihodnje bolj misliti na zabavo gostov, saj se npr. v Mokricah vsako leto zadržuje po več skupin turistov iz vzhodnih držav več tednov skupaj, včasih tudi mesec dni in še več. Zabavo gostov vidijo v Mokricah v popularizaciji najrazličnejših športov: jahanja (v ta namen so že kupili dva konja), pozimi sankanja itd., izkoristili pa bi lahko tudi manjši ribnik, ki ga bo oskrbovalo nedavno ustanovljeno Turistično društvo v Mokricah.

Medtem ko so za ureditev Čateških Toplic sredstva zagotovljena, pa Mokrice še niso dobile kreditov. Vendar upamo, da bo skoraj rešeno tudi to vprašanje in da se bo vsaj v prihodnjem letu pričela obnova gradu. Optimizem se povečuje tudi ob zanimanju zagrebškega okoliša za ureditev Mokric, saj je znano, da predstavljajo večino gostov skozi vse leto zlasti Zagrebčani, to pa predvsem zaradi prej omenjenega idealnega položaja postojanke.

Pospešujmo tudi zasebno gostinstvo in manjše postojanke!

Kako lahko spodbudimo zasebne gostince in pospešujemo prehodni turizem, so v brežiški občini dokazali prav letos. Za ureditev in razvoj zasebnega gostinstva je bilo 1963 porabljenih okrog 100 milijonov dinarjev, ki jih je občina (namenoma) pustila gostincem oziroma jih je oprostila dajatev s pogojem, da sodobno uredijo lokale. Da se je to lepo obrestovalo, dokazuje vrsta primerov, predvsem pa zasebna gostilna v Vel. Dolini, ki je postala priljubljeno gostišče tistih turistov, ki zahajajo na podeželje, torej v notranjost občine. Tako so se občutno povečale tudi prenočitvene zmogljivosti zasebnih gostišč. Seveda s tem še ni bila izrečena zadnja beseda, ker je še vrsta perečih problemov, ki resnejše razvijajo turizem na posameznih območjih. Zlasti je premalo izkoriščen kopališki prostor ob Krki, kjer bi lahko že zdaj izkoristili improvizirane parkirne prostore in pobirali takse. Mnogi zasebniki so se sicer znašli, toda bolj naskrivaj, medtem ko socialistični sektor do zdaj za to ni kazal kdove kakšnega zanimanja.

Ob razmišljanju, kaj bi se še dalo urediti za pospeševanje turizma, se radi ustavljamo ob vprašanjih, ki jim do zdaj nismo posvečali dovolj pozornosti. Če pravimo, da bi lahko tu in tam postavili manjše kampe, odprli zidanico oziroma vinski hram s pristnimi domačimi vini in jestvinami itd., ne mislimo, da bi s tem odkrili Ameriko. To so drugje, zlasti v tujini, že zdavnaj razvili in izkoristili v svoje namene. Prav tako ne bi bilo odveč, če bi n. pr. obnovili narodne običaje, kot so obnovili »jurjevanje« na Bizeljskem. Veliko je vsega, česar se navadno samo spomnimo, nismo pa zmožni (ali res ne?) napraviti.

● Turizem in gostinstvo sta skupaj torej še neizčrpan devizni vir. Morda bo skoraj napočil čas, da bomo lahko vrata v naše zanimivosti odprli bolj na široko, morda celo na stežaj . . .

POMOČ ŠIRŠE DRUŽBENE SKUPNOSTI

Občanom smo predstavili težave, ki se obetajo v bodočem razvoju občine. Niti najmanj nismo želeli s tem povzročiti zmedo, nezaupanje ali strah. Iz vsega, kar smo našteli, je razbrati, da pristojni organi v občini vneto razmišljajo o tem, kako težave, ki se obetajo, odpraviti in kako vsem, ki jim bo zaposlitev v prihodnjih letih potrebna, zagotoviti delo in kruh. O vsem tem je med drugimi organi razpravljal tudi izvršni svet SRS. Ugotovil je, da bo lahko brežiška občina svoje načrte v podružbljanju kmetijstva uresničila le, če ji bodo zagotovljene nove industrijske zmogljivosti, ki bodo omogočile zaposlitev odvečne delovne sile. Tu se srečujemo s stališčem, ki ga je na IX. plenumu Socialistične zveze Jugoslavije omenil tovariš Edvard Kardelj, rekoč:

● — Kmečko vprašanje se ne rešuje samo v kmetijstvu, marveč z industrializacijo dežele, z odhajanjem velikega dela delovne sile iz vasi v industrijsko proizvodnjo in v druge gospodarske panoge. Šele industrializacija lahko ustvari pogoje za gospodarnejšo uporabo sodobnih kmetijskih strojev.

● — Po vsem tem pač lahko pričakujemo, da širša družbena skupnost brežiške občine ne bo pustila same z njenimi problemi.

RADIO BREŽICE
– NA SREDNJEM VALU

V našem tedniku smo že poročali, da bo pričela obratovati relejna radijska oddajna postaja Brežice predvidoma ob občinskem prazniku občine Brežice, to je v nedeljo 27. oktobra. Takrat previdno objavljeno vest danes v celoti potrjujemo in hkrati objavljamo nekaj bistvenih podatkov o nastajanju tega oddajnika.

Že ob koncu preteklega leta sta pričela o gradnji oddajnika lokalnega značaja razpravljati Radioklub Brežice in občinski odbor LT. Občinski odbor SZDL in občinska skupščina Brežice sta pokazala za stvar vse razumevanje in kmalu so bili navezani stiki z RTV Ljubljana, kjer je pot utrl tov. Franc Bukovinsky, tedaj službujoč še v Ljubljani, sedaj podpredsednik občinske skupščine Brežice. Relejna postaja prvotno ni bila predvidena v Brežicah, vendar jo je RTV Ljubljana na močno pobudo prej naštetih faktorjev končno vključila v svojo relejno mrežo, saj so tehtne utemeljitve dokazovale potrebo po lokaciji in gradnji objekta prav v Brežicah.

Dela na pripravah in gradnji so se pričela pred tremi meseci. Sedaj antenski stolp že stoji in so tudi prostori študija urejeni. Namestitev prostorov oddajnega študija omogoča direktne prenose iz velike dvorane prosvetnega doma. Načrt za zgradbo antenskega stolpa in antenske betonske gondole je pripravil arh. inž. Karel Filipčič, gradnjo pa je prevzelo podjetje »Gradbenik« v Brežicah. Da so dela razmeroma naglo napredovala, gre priznanje delovnim skupinam Elektra Videm-Krško – obrat Brežice s tov. Ivanom Lapuhom, Antonom Urekom, Cerjakom, Šetincem in Andrejem Urekom, ki so antenski stolp postavili v rekordnem času.

Veliko pomoč pri izvedbi ostalih del je nudila tehnična služba RTV Ljubljana s tov. inž. Topičem in inž. Pipanom na čelu ter z mnogimi ostalimi sodelavci. Obsežnost del dokazuje dejstvo, da so pri gradnji sodelovali še obrati Stanovanjske skupnosti Posavje, Mizarska delavnica Dobova, Elektro Videm-Krško – obrat Brežice, Vodna skupnost Dolenjske – obrat Brežice, KZ Brežice in drugi. Vsi izvajalci so vložili v dela ves trud, da je zamisel mogla biti izvedena do občinskega praznika.

Pa še nekaj o programski plati. Normalnega funkcioniranja in kvalitetnih oddaj si ni mogoče zamisliti brez dobro organizirane mreže sodelavcev. Ker bo radio-oddajnik Brežice po tehnični izvedbi in svojem akcijskem radiu eden najboljših, je že iz tega razloga potrebno, da bodo oddaje vsestransko smotrne. Program naj bi obsegal vse iz našega gospodarskega življenja, iz družbenih služb in politične aktivnosti, iz kulturnega življenja, pri čemer pa ne bodo izostali oglasi, voščila, objave, reklame, poročila, napovedi zborov, sestankov, prireditev in sličnega. Strokovnjaki vseh vrst bodo sestavljali aktualne teme iz svojega področja, kar velja še posebej za kmetijske sodelavce, ki bodo dajali strokovne nasvete.

Slovesna otvoritev radijske oddajne postaje bo 27. oktobra ob 10.30. Da bodo poslušalci lahko našli oddajnik na svojih aparatih, bomo 10 minut pred pričetkom slovesnosti oddajali zvočni signal ter napovedovali na novo se javljajočo relejno postajo Brežice. Obvestila o delu in programu oddajnika boste prejeli pri prvi oddaji. Točna valovna dolžina bo objavljena po RTV Ljubljana in s posebnimi pismenimi obvestili radijskim naročnikom.

Upajmo, da ne bo nepredvidenih tehničnih ovir, in želimo, da bi relejna postaja, ki bo redno prenašala program RTV Ljubljana, kar najbolje delovala.

K. S.

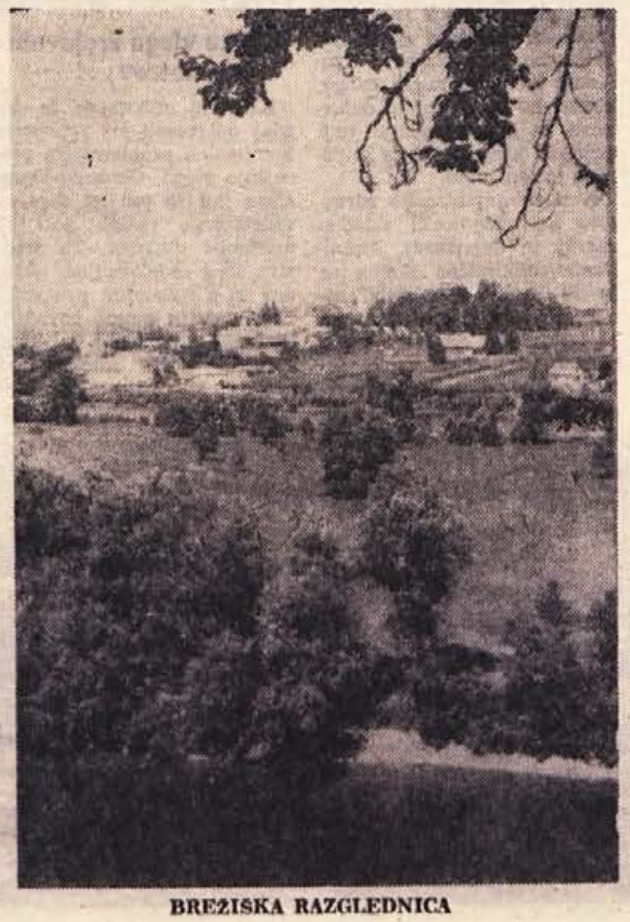

BREŽIŠKA RAZGLEDNICA

Ob prazniku novomeške občine

(Nadaljevanje s 1. strani)
predvsem zaradi tega, ker čas zahteva načrtnejše gospodarjenje v gozdovih obeh sektorjev lastništva in pospeševanja gozdne proizvodnje. Samo s takšnimi ukrepi bomo lahko zagotovili redno oskrbo lesno-predelovalne industrije s surovinami iz gozdov. Naštete naloge v gozdarstvu bomo lahko uresničili samo z enotnim gospodarjenjem v gozdovih, ki se bo odvijalo v okviru gozdnogospodarskih območij. Z ločevanjem kmetijstva od gozdarstva nastaja cel niz problemov, ki prej niso bili tako očitni, pa nas zdaj silijo k resnemu razmišljanju o smotrnejšem gospodarjenju.

Kmetijstvo moramo rajonizirati

V občini se ukvarja okoli 46 odst. prebivalcev s kmetijstvom. Število nekmečkih prebivalcev se zelo hitro povečuje. Le okoli 7 odst. kmetijskih površin je v družbeni lastnini, žal pa so tudi te, sorazmerno zelo majhne površine močno razdrobljene in zbrane okrog nekdanjih graščin. Proizvodnja na njih je v večini primerov podedovala načela starega, preživelega kmetijstva. Posledica tega je sorazmerno veliko število delavcev ter negospodarna uporaba strojev. Takšna posestva so premalo specializirana, produktivnost dela je majhna, objekti pa so nedograjeni. Mimo naštetih je še vrsta drugih objektivnih vzrokov, ki so zavirali razvoj kmetijstva. Brez dvoma so negativno vplivali tudi subjektivni vzroki, vendar so ti vedno manjši. Zaradi obojega v kmetijstvu nismo dosegli tega, kar smo želeli doseči, odveč pa bi bilo trditi, da napredka ni bilo.

Družbena kmetijska proizvodnja v občini je celota, zato v načrtih za njen bodoči razvoj ne bomo mogli izhajati iz obstoječih organizacijskih enot družbenega sektorja. Rajonizacijo kmetijstva bo treba do konca izvesti ter proizvodnjo usmeriti v obstoječe in porajajoče se sodobne socialistične proizvodne obrate. Dva pomembnejša, ki že nastajata, sta pitališče bekonov v Zalogu in pitališče govedi v Draškovcu. Tu gre za vsebino proizvodnje, ki bo najbrž zahtevala tudi nove organizacijske oblike. S podružbljanjem se bodo morala zemljišča socialističnega sektorja hitreje povečevati, hkrati s tem pa proizvodnja na njih hitreje specializirati. Družbena kmetijska proizvodnja naj ustvarja dovolj tržnih presežkov, s katerimi bo izboljšala oskrbo tržišča. Danes družbeno kmetijstvo s svojimi pridelki žal ne more niti na domačem tržišču uspešno intervenirati.

Kot sem že omenil, je še vedno precejšen del kmetijske proizvodnje v zasebnih rokah. Pogodbena proizvodnja je doslej zajemala le okoli 13 odst. obdelovalnih površin. V bodoče bodo morale kmetijske organizacije iskati sodobnejše oblike kooperacije in skušati kmeta ekonomsko zainteresirati za sodelovanje z zadrugo. Od tega bosta imela koristi tako kmetovalec kot celotna družba.

Čas in prostor ne dopuščata razgovora o podrobnostih, zato bi rad omenil samo še to, da pospešeno pripravljamo in proučujemo program kompleksnega razvoja kmetijstva v novomeški občini, o katerem bo na eni izmed prihodnjih sej razpravljala občinska skupščina.

Kaj je najbolj značilno za razvoj šolstva, zdravstva in socialnega skrbstva v novomeški občini?

V zadnjih letih so bili v družbenih službah doseženi znatni uspehi. Z reorganizacijo mreže osnovnih šol, o kateri je ljudski odbor sklepal lani, smo želeli vsem otrokom zagotoviti popolno osnovnošolsko izobrazbo, ki naj bi bila hkrati tudi kvalitetna. S prešolanjem otrok iz niže organiziranih v više organizirane šole je nastalo precej težav, ki jih počasi odpravljamo. Najteže je s prevozi otrok tam, kjer ni na razpolago primernih prevoznih sredstev. Šolski prostori so zlasti v središčih premajhni, vendar ta problem počasi, toda vztrajno rešujemo. Povečali smo skrb za prosvetne delavce, saj je bilo lani in letos zgrajenih 19 družinskih in 12 samskih stanovanj zanje. Uskladili smo tudi politiko štipendiranja in jo usmerili v kadre za predmetni pouk, ker nam teh najbolj primanjkuje.

»Razvijati se moramo hitreje kot drugod, ker dohitevamo ostala razvitejša področja,« je dejal predsednik občinske skupščine Novo mesto tov. Sergej Thorževskij

Skrb za kulturo in zdravstvo

Omeniti je treba napredek na kulturno-prosvetnem področju. Gradimo Dolenjsko galerijo, rešujemo problem knjižnic in knjižničarstva ter bomo že v prihodnjem letu dokončno rešili vprašanje študijske, ljudske in pionirske knjižnice v Novem mestu. Hkrati s tem urejamo tudi knjižnice v večjih središčih, kot na primer v Žužemberku in Šentjerneju. Postopoma urejamo prosvetne dvorane na podeželju. Letos ustanovljeni Kulturno-prosvetni zavod bo, kot menim, pripomogel k še večjim uspehom na tem področju. Kolturno-prosvetnim društvom bo nudil razne usluge, skrbel bo za razvoj te dejavnosti in bo organiziral tudi potujoči kino, potujoče knjižnice in podobno.

Z novo organizacijo zdravstva smo zagotovili skladen razvoj te dejavnosti. Ambulantno-poliklinična služba se je že močno izboljšala, sodobno urejenih ambulant pa je vedno več. Še letos bomo skušali vsaj delno rešiti pereči problem zobozdravstvene službe v Novem mestu. V večjih središčih je zdravstvena služba dokaj dobro organizirana, le v Šentjerneju posluje zdravstvena postaja v zasebni stavbi in v nemogočih razmerah. Vse sile bo treba združiti v želji, da bi s skupnimi močmi zgradili nove prostore. Z dograditvijo nove bolnišnice v Novem mestu bo v prihodnjem letu odpravljen tudi ta problem.

Strokovna služba, ki pripravlja analize in predloge za reševanje problemov socialnega varstva, se je organizacijsko utrdila. V bodoče bo treba posvečati kar največ pažnje problemom otroškega varstva.

Delavki v novomeški Iskri: Marija Kameršek in Marija Kunstelj pri montaži telefonskega usmernika. Letos bodo v lani grajeni tovarni ustvarili 500 milijonov dinarjev proizvodnje, prihodnje leto pa bodo presegli milijardo dinarjev. Skozi vse leto so mesečne dinamične proizvodne plane več ali manj presegali

Kako sodite o komunalni dejavnosti v občini, ki se bo odslej v nemajhni meri odvijala skozi krajevne skupnosti?

Komunalna dejavnost ni enostavna stvar, ker zahteva precejšnja sredstva in sistematično proučevanje. Doslej smo se je lotevali največkrat kampanjsko, brez potrebnih analiz in dolgoročnih programov. V zadnjem času smo začeli z resnejšim in bolj sistematičnim delom za komunalno ureditev mesta in podeželja. Izdelan je elaborat o vplivnih področjih v občini, pred koncem je izdelava urbanističnega programa za Novo mesto, za Dol. in Šmarješke Toplice, pripravljeni so zazidalni načrti za večja središča in podobno. Vse našteto omogoča načrtno komunalno politiko.

Velika vloga krajevnih odborov ...

Krajevni odbori so že dozdaj odigravali pri reševanju komunalne problematike precejšnjo vlogo. Občinska skupščina jim že več let daje za vzdrževanje vaških poti 13 milijonov dinarjev. Ta sredstva so s sodelovanjem občanov in z njihovimi prispevki na podeželju znatno povečali. Občinska skupščina je letos sprejela vrsto odlokov, ki pravno in materialno urejajo določena vprašanja komunalnega gospodarstva kot celote in komunalne ureditve (odlok o zunanjem videzu mest in naselij, odlok o vodarini, odlok o kanalščini, odlok o hišnem redu, odlok o uporabi poslovnih lokalov itd.). Podobnih predpisov in odlokov bo v bodoče treba sprejeti še več. Poudariti pa velja, da so odloki mrtva črka, ki bo oživela šele, ko jih bomo uresničevali. Vsekakor računamo na razumevanje občanov, hkrati s tem pa že pripravljamo sankcijske ukrepe.

Bodoče krajevne skupnosti bodo imele mnogo večje naloge, kot pa so jih imeli dosedanji krajevni odbori. Statut občine in predlogi za izdelavo statutov krajevnih skupnosti potrjujejo to misel. Odveč bi bilo misliti, da bodo ta vprašanja rešili statuti ... Rešili jih bomo le s tesnim sodelovanjem občanov, delovnih organizacij, občinske skupščine in družbenih organizacij. S skupnimi prizadevanji v okviru krajevnih skupnosti bomo laže kot doslej napredovali v komunalni politiki in ureditvi.

... še večjo pa bodo imele krajevne skupnosti

Krajevne skupnosti niso isto, kot so bili krajevni odbori, čeprav na podeželju še danes marsikje tako mislijo. Delokrog krajevne skupnosti bo mnogo širši od onega, ki ga je imel krajevni odbor. Slednji so se ukvarjali le z urejanjem vaških poti, tu in tam s pokopališči, vaškimi vodnjaki in vodovodi, le redkokdaj pa so posegli še kam drugam. Krajevna skupnost bo morala zastaviti svoje napore pri reševanju vseh vprašanj, ki tarejo prebivalce, tako kot so jih v mestih reševale doslej stanovanjske skupnosti. Poleg izrazito komunalnih problemov, ki sem jih omenil malo prej, bodo morale načenjati probleme otroškega varstva, ki so pereči tudi na podeželju, ker se precej zaposlenih vozi na delo iz vasi v mesto. Javna razsvetljava, vodovodi, zunanji videz vasi in naselij, skrb za starejše ljudi, nega bolnih na domu, vaški vodnjaki in podobno so samo majhen del njihovih nalog. Krajevna skupnost bo morala načenjati vse tiste probleme, ki se bodo pojavili na zborih občanov. Načenjanje s stališči: Občina naj da sredstva! seveda ne vodi nikamor. Tovrstne področne komunalne in druge probleme bo treba reševati z združevanjem sredstev in moči v okolju, kjer so pereči. Krajevna skupnost bo problem »obdelala«, kot pravimo, ugotovila, koliko sredstev je potrebnih, in jih nato skušala zbrati na svojem področju bodisi s prispevki občanov, bodisi s prispevki področnih delovnih organizacij ali organizacij, kjer so prebivalci zaposleni. Občinska skupščina bo šele nato prispevala svoj delež. Tako je treba gledati na bodoče krajevne skupnosti in na njihove naloge.

Ob koncu razgovora vsem občanom in vsem delovnim organizacijam čestitam za občinski praznik in za uspehe, ki smo jih dosegli. Čestitko združujem z željo, da bi tudi v bodoče strnjevali vse moči in napore za ustvarjanje lepše prihodnosti nas vseh!

NOVO MESTO OB PRAZNIKU

V počastitev letošnjega občinskega praznika je Novo mesto pripravilo vrsto prireditev in proslav. V nedeljo dopoldne so v Karteljevem odkrili partizansko grobišče, včeraj pa so v domu JLA odprli razstavo fotografij o porušenem Skopju in o delu OZN.

Danes dopoldne bodo v kartuziji Pleterje odkrili spominsko ploščo NOB in odprli krajevno muzejsko zbirko. — Jutri bo študijska knjižnica Mirana Jarca odprla razstavo glasbenih del z motivi iz NOB, od 26. do 29. oktobra pa bodo v mestu številna športna tekmovanja.

V soboto bo ob 16. in 20. uri harmonikarski koncert, ki ga bo priredil KPD Slovenski dom Triglav iz Karlovca.

V nedeljo bodo ob 9. uri na novomeškem Glavnem trgu velike gasilske vaje, ob 11. uri pa bodo ob Ločenski cesti slovesno odprli nov gasilski dom. Ob 14. uri bo spominsko slavje na novem partizanskem grobišču v Gabrju.

V ponedeljek, 28. oktobra, bo v Domu ljudske prosvete v Novem mestu ob 20. uri uprizorilo Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane dramo Talci. V kinu Krka bodo od 28. do 30. oktobra vrteli domači film »Kozara«.

V torek, 29. oktobra, na dan občinskega praznika, bo ob 9.30 promenadni koncert godbe na pihala na Glavnem trgu. Ob 10.30 bo slavnostna seja občinske skupščine v Šentjerneju. Ob 11. uri bodo v Šentjerneju slovesno odprli novo osnovno šolo narodnega heroja Martina Kotarja, hkrati pa tudi odkrili spominsko ploščo padlim borcem. Ob 12. uri bo ogled razstave partizanskega tiska v novih prostorih kluba in ljudske knjižnice v Šentjerneju, ob 19.30 pa bodo novomeški igralci v šentjernejskem prosvetnem domu uprizorili dramo »Vsi moji sinovi«, s katero so na zveznem tekmovanju najboljših amaterskih skupin Jugoslavije dosegli častno III. mesto.

OBČINSKA SKUPŠČINA

v Novem mestu

pozdravlja ob letošnjem občinskem prazniku vse občane in jim želi novih delovnih uspehov ter osebne sreče. Željam in čestitkam se pridružujejo tudi vodstva vseh političnih ter družbenih organizacij v občini.

Čestitka iz Splita

Vsem bralcem Dolenjskega lista, zlasti pa domačim, pošilja lepe pozdrave in čestitke vojak **Mirko Smolič** iz Splita.

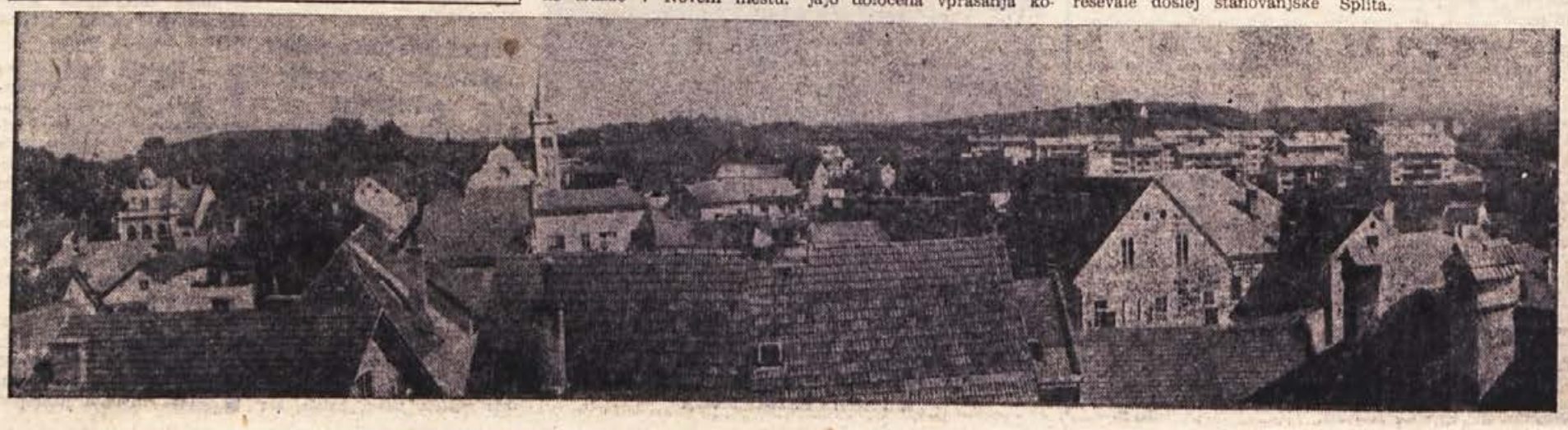

ZBORI VOLIVCEV: od številnih želja, zahtev, predlogov in mnenj do njihovih uresničitev

Kdor že nekaj let živi in dela v novomeški občini, ve, kaj vse smo v zadnjih letih dobili novega, kaj smo popravili in izboljšali in katerih načrtov nismo mogli uresničiti. Napredek vidimo povsod, zdi pa se nam, da bi moral ubirati še hitrejše korake. Zahtevamo to, predlagamo ono, kritiziramo slabe ceste, hočemo že v vsaki vasi vodovod, elektriko imamo že povsod, telefon, šole in še sto drugih reči. Želje so mnogokrat upravičene, dostikrat pa zahtevamo preveč.

Vsak občan ima na zboru volivcev pravico povedati, s čim ni zadovoljen in kaj bi želel. Tudi letos spomladi so bili zbori volivcev. Kaj so občani povedali, smo razbrali iz zapisnika pri občinski skupščini.

ŽELJE, PROŠNJE IN ZAHTEVE OBČANOV

VODOVOD in kanalizacijo so želeli v Gabrju, v Brusnicah, v Dol. Toplicah, v Šmihelu, v Selih in okoliških vaseh Suhe krajine, v Mirni peči, Straži in Vavti vasi, v Šentjerneju, v Goriški vasi, na Vrhu, v Cegelnici in v Prečni.

TELEFON bi radi imeli v Gabrjah, na Ruperč vrhu in pri Badovincu na Gorjancih.

CESTE naj bi popravili ali naredili nove na relacijah: Dol. Toplice—Polje, Črmošnjice—Stopiče, Vrhovo—Frata, Dol. Globodol—Frata, Straža—Zalog, Plano—Brezova reber, Boršt—Vel. Lipovec, Dvor—Žužemberk. Napravili naj bi dovozno pot do montažnih hiš v Novem mestu, v Cegelnico in popravili Ragovsko cesto.

ŠOLE so premajhne ali potrebne večjih popravil: v Brusnicah, Dol. Toplicah, Lazah, Šmihelu, v Selih pri Hinjah, Prevolah, Žužemberku, Mirni peči in Vavti vasi.

RAZSVETLJAVA, ki že obstaja, dela težave prebivalcem Dol. Toplic, okolici Uršnih sel, Kočevskih Poljan, Šmihela, Češče vasi in Mirnopečanom. V Novem mestu pa so se pritoževali v Koštilaovi ulici in na Cesti herojev.

VODNJAKE so zahtevali volivci Uršnih sel, Verduna, Stranske vasi, Lakovnic, Birčne vasi in Mirne peči.

TRGOVINE si želijo: na Uršnih selih mesnico, v Straži moderen lokal, v Šenjerneju več trgovskih lokalov, v Novem mestu pa specerijo za prebivalce Kolonije in naselja nad pokopališčem.

GOSTILNO pa pogrešajo samo prebivalci Stopič.

ELEKTRIKO si želijo še v tehle oddaljenih vaseh in zaselkih: Sela, Vrh, Lopata, Viseje, Praproče, Potok, Zloganje, Goriška vas, Goriška gora, Kolesnik in Boršt.

OSTALE ŽELJE: stanovanja za učitelje bi radi imeli v Žužemberku, Škocjanu in v Brusnicah; v Dol. Toplicah pogrešajo urbanistični načrt; na Uršnih selih bi radi uredili pokopališče; v Suhi krajini zahtevajo v celoti povrnjeno škodo, ki jo naredi divjad; Hinjčani so želeli avtobusno progo skozi vas. O naselitvi Ciganov so govorili na Otočcu in v Prečni. Prosvetno dvorano, telovadnico in stavbo za zdravstveno postajo hočejo Šentjernejčani; za žago venecijanko so se potegovali na Vrhu in v Beli cerkvi. Na Dvoru bi radi uredili prosvetno dvorano. Predlagana je bila regulacija potoka Radulje, boljša preskrba vsega mesta s sadjem in zelenjavo; Bršlinčani pa bi hoteli, da bi cesto skozi naselje poleti škropili vsak dan.

POL LETA JE MINILO

Od zborov volivcev do občinskega praznika je minilo pol leta. V tem času so bile nekatere želje izpolnjene, nekatere šele zdaj uresničujejo, nekaj pa je bilo preveč zahtevnih in jim letos ne bo moč ugoditi. Tovariši v raznih odborih in komisijah, kakor tudi predsednik občinske skupščine s svojimi najožjimi sodelavci so vse te zahteve prerešetali in odločili, da bo letos občina pomagala pri tistih stvareh, ki so najbolj potrebne. Vsega pa ni mogoče napraviti, ker je denarja mnogo premalo.

Kaj vse smo naredili v letošnjem letu? V Dol. Toplicah so nekoliko izboljšali razsvetljavo, v Birčni vasi so zgradili poleg šole vodovod, v šoli Sela Hinje zamenjujejo staro opremo, Hinjčani so dobili avtobusno zvezo do Novega mesta. Šentjernej je dobil novo šolo, kanalizacijo, obnovljeno pokopališče in prosvetno dvorano. Na Vrhu imajo žago, v Škocjanu so dobili nekaj stanovanj za učitelje, šoli v Vavti vasi in v Šmihelu so začeli dograjevati.

Novomeščani so dobili obnovljeno kopališče, novi zelenici na Partizanski cesti in pod občinsko stavbo, kjer je bila prej baraka. Kanalizacija je bila urejena od Cankarjeve ulice do Mestnih njiv, pri bršlinskih stolpičih in v spodnjem delu Paderšičevega naselja. Novo živosrebrno razsvetljavo so napeljali od Osolnikove gostilne do železniškega prelaza v Bršlinu, manjše razširitve javne razsvetljave pa opravljajo še v nekaterih novomeških ulicah. Na področju mesta so bile dograjene poti do montažnih hiš v Žabji vasi, pot na Kodeljev hrib, nova pot na Cankarjeve ulice do Mestnih njiv.

Mimo tega je mesto dobilo naslednje nove stavbe: dva stanovanjska bloka po 12 stanovanj na Mestnih njivah, 24-stanovanjski blok Nad mlini, 19 stanovanj v dveh novih blokih ob Trdinovi cesti, logarnic na Šmihelski cesti in lep gasilski dom. Ustreženo je bilo tudi volivcem, ki so zahtevali boljšo preskrbo z zelenjavo; KZ Novo mesto je pred kratkim odprla na tržnici svojo prodajalno.

Razen tega je bil letos v Žužemberku napeljan vodovod na desni strani Krke, končan je glavni vodovodni vod od Gotne vasi do Regerče vasi, vodovod so dobili v Bršlinu in Bučni vasi, gradijo ga pa še od Zloganja do Vrha pri Škocjanu.

Končana je cesta Otočec—Gumberk—Ratež, popolnoma je obnovljena cesta Lešnica—Stari grad, v gradnji pa sta cesti Plano—Brezova reber in Krči—Polom.

V Brusnicah in Gabrjah napeljujejo te dni telefon, skladišče za hmelj je bilo zgrajeno v Jurki vasi. V Mirni peči, v Stopičah in v Brezovici so dobili javno razsvetljavo; v Gotni vas, Vavti vasi in na Dvoru pa bo javna rasvetljava vsak čas dograjena.

Letos so dobili elektriko v Zagorici, v Koglem in na Kiri. V vaseh Lopata, Visejc, Sela in Vrh v Suhi krajini pa je elektrifikacija v polnem teku. V Dol. Toplicah in Karteljevem so obnovili pokopališča in postavili spomenike NOB. Slednje imata tudi vasi Hinje in Gabrje, manjša spominska obeležja pa so odkrili v Pleterjah in v Dol. Toplicah.

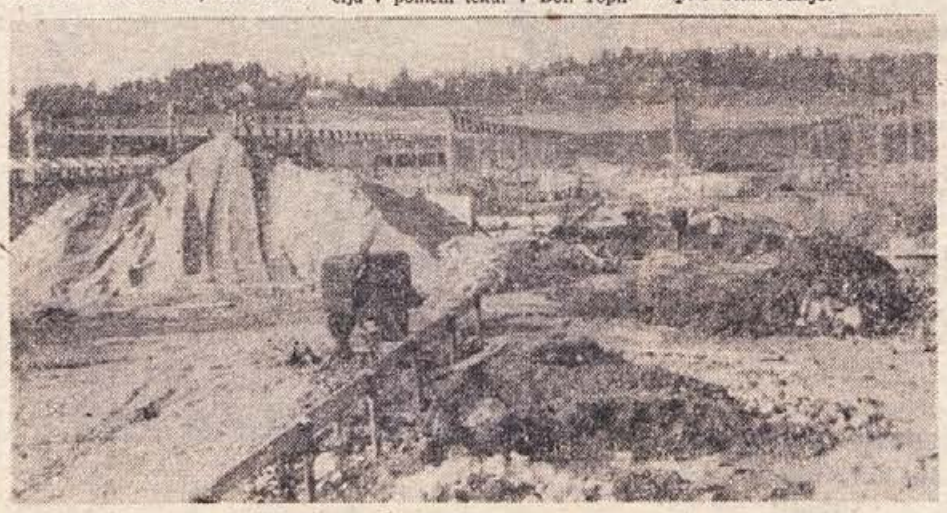

Novi objekti na gradbišču Kremenove steklarne v Bršlinu so že začeli dobivati pravo podobo. Po dolgotrajnih pripravljalnih delih so že postavili kovinsko ogrodje razsežne proizvodne dvorane

VSE HKRATI SE NE DA!

Kot smo izvedeli na občini, bodo volivci v bližnji prihodnosti uspeli v naslednjih zahtevah:

v Gabrju dobijo vodovod, postopoma bodo zgrajeni vodnjaki v Uršnih selih, v Vinji vasi in v Verdunu. Prihodnje leto bodo odprli v Straži moderen trgovski lokal, za gradnjo zdravstvene postaje v Šentjerneju pa je tudi že vse nared. Takoj ko bo mogoče, bodo vodovod napeljali v Goriški vasi — isto velja za popravilo prosvetne dvorane na Dvoru. Dovozna pot v Cegelnico bo urejena, obnovljen bo daljnovod do Češče vasi. Naselitev Ciganov pa rešuje posebna komisija, ki je že določila lokacijo za njihova bivališča.

MARSIKJE BODO MORALI ŠE POČAKATI

Kljub temu da so nekatere želje občanov, ki jih bomo v nadaljevanju našteli, utemeljene, jih za enkrat ne bo mogoče upoštevati, ker za vse ni denarja.

Tako še ni predvideno, kdaj bodo v Brusnicah gradili stanovanja za učitelje, kdaj bo do Dol. Toplice dobile novo šolo in vodovod, kdaj bo urejena kanalizacija v Šmihelu, kdaj dobijo vodovod Sela in Mirna peč.

Ponekod so volivci zahtevali napeljavo trofaznega električnega toka. Dokler pa zadnja vas v občini ne bo imela vsaj enofaznega toka, toliko časa o tem ne bomo mogli govoriti. Nekaterih zaselkov, ki še nimajo elektrike, ne bo mogoče elektrificirati v doglednem času, ker gre za od daljene skupine posameznih hiš. Počakati bo treba z regulacijo Radulje, z gradnjo ceste Boršt—Vel. Lipovec, z dozidavo šole v Žužemberku in na vodovod v Prečni. Tudi s škropljenjem ceste skozi Bršlin začasno ne bo nič, ker je to predrago.

Stanovanj za učitelje več ali manj povsod manjka, zato se je občina odločila letos prispevati 17 milijonov dinarjev, ki jih je namenila tistim šolam, kjer so stanovanjski problemi najbolj pereči. Šolski kolektiv pa naj sam odloči, komu bodo iz teh sredstev kupili stanovanje.

KAJ MENI O ŽELJAH VOLIVCEV PREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE

Tov. Sergej Thorževskij, predsednik občinske skupščine, je zahteve občanov takole ocenil:

Že nekaj let je stalna praksa, da spremljamo vprašanja, želje in zahteve občanov, ki jih povedo na zborih volivcev. Pred izdelavo osnutka družbenega plana so v vseh večjih centrih razgovori s predstavniki političnih, družbenih in delovnih organizacij ter odborniki, kjer ugotavljamo prioritetni red zahtev, ki so jih v teku leta postavljali na zborih volivcev. O tem dokončno razpravlja skupščina, ki zahteve in predloge ponovno pretresa, uskladi z materialnimi možnostmi in predvidi njihovo izpolnitev v družbenem planu in proračunu.

Najprej skušamo rešiti določene probleme tam, kjer je materialna in moralna pripravljenost krajevnih činiteljev največja. Ponekod pa od družbe samo zahtevajo, ne da bi bili karkoli sami pripravljeni prispevati, čeravno gre za njihove krajevne probleme. To največkrat utemeljujejo, češ »saj plačujemo davke«. Omenim pa naj, da se mnogo več sredstev, ki v občinsko blagajno pritekajo s podeželja, vrača na vas. Razumljivo, da vsem zahtevam nikoli ne bo mogoče ustreči, ker potrebe prehitevajo materialne možnosti. V okviru teh pa naj se razpravlja in določi tisto, kar je najpomembnejše za reševanje. In prav tu imajo zbori organov v komuni veliko vlogo.

Menim pa, da moramo iti korak dalje. Mnogo pričakujemo od krajevnih skupnosti, ki se ustanavljajo in ki jim bo, razumljivo, treba dati določena materialna sredstva.

Z 68,5 odst. nismo zadovoljni!

Po podatkih Narodne banke o plačani realizaciji ob koncu tretjega četrtletja je gospodarstvo novomeške občine doseglo 68,5 odstotka letnega plana, kar je za 18,8 odst. več kot lani v istem času. Na skupni seji sveta delovnih skupnosti občinske skupščine in plenuma ObSS, ki je bila 22. oktobra, so ugotovili, da so ti podatki zaradi pomanjkljivih periodičnih obračunov samo približni. To se je pokazalo tudi v razpravi, kjer so predstavniki nekaterih delovnih organizacij prišli na dan s podatki, ki naj bi bili točnejši od bančnih.

Industrija je do 30. septembra tričetrtletni plan dosegla z 62,5 odst., kmetijstvo z 58,2, gozdarstvo z 99,2, gradbeništvo s 60,2, promet z 69,1, trgovina s 67,8, gostinstvo s 84,5 in obrt s 67,4 odstotka plačane realizacije. V industriji je največ zagat v lesni stroki, kjer ima na primer Novoles velike težave s surovinami. Med drugim mu primanjkuje okrog 3.000 kub. metrov iglavcev, kar bo občutno vplivalo tudi na izvoz. Udeleženci seje so potem ugotavljali, da imajo nekatera podjetja (kot obrat »Iskre« v Novem mestu) navado, da poleg družbenega plana sprejmejo še svoj interni plan, kar po mnenju v razpravi občutno zmanjšuje predvideno dinamiko v proizvodnji.

»Z dosedanjimi dosežki, predvsem v nekaterih panogah in gospodarskih organizacijah, ne moremo biti zadovoljni,« so poudarjali na seji. Zato je bilo sprejeto priporočilo, naj gospodarske organizacije izdelajo analize stanja in vzrokov, spričo katerih je izpolnitev plana nižja, kot bi sicer bila. To naj bi bila podlaga za to, da bi do konca leta nadoknadili zamujeno in brisali izpade iz evidenc ter zanesljivo izpolnili letni plan.

Po posebnem poročilu o tem, kako napreduje izdelava statutov v delovnih organizacijah, in po razpravah o znižanju tedenskega delovnega časa so obravnavali vrsto perečih problemov, ki so vplivali, da ustavna določila niso zaživela povsod tako, kakor bi morala. Na seji so bili mnenja, da otežujejo izpolnjevanje teh in podobnih nalog zlasti strokovnjaki, ki se izmikajo delu pri urejevanju notranje zakonodaje. Svet delovnih skupnosti in občinski sindikalni svet sta zato izdelala skupna priporočila, v katerih je poudarjeno, da je nujno rešiti vprašanje statutov in znižanja delovnega časa v delovnih organizacijah.

Kolektiv

GOSTINSKEGA PODJETJA

HOTEL GRAD OTOČEC

čestita vsem delovnim ljudem in kolektivom v občini za 29. OKTOBER in se priporoča!

Prijetno praznovanje!

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM

ČESTITA ZA 29. OKTOBER

TRGOVSKO PODJETJE

HMELJNIK

Novo mesto

ZANIMIVE ŠTEVILKE

Novomeška občina ima 46.305 prebivalcev, od tega 22.100 moških in 24.205 žensk. V komuni je 355 vasi (med njimi ima elektriko že 339 naselij), 8 železniških postaj, 70 avtomobilskih postaj, 15 pošt, 112 prodajaln, 22 industrijskih obratov, 245 obrtnih obratov, 67 gostiln in hotelov, 41 šol, 6 kinematografov in 8 drugih kulturnih ustanov.

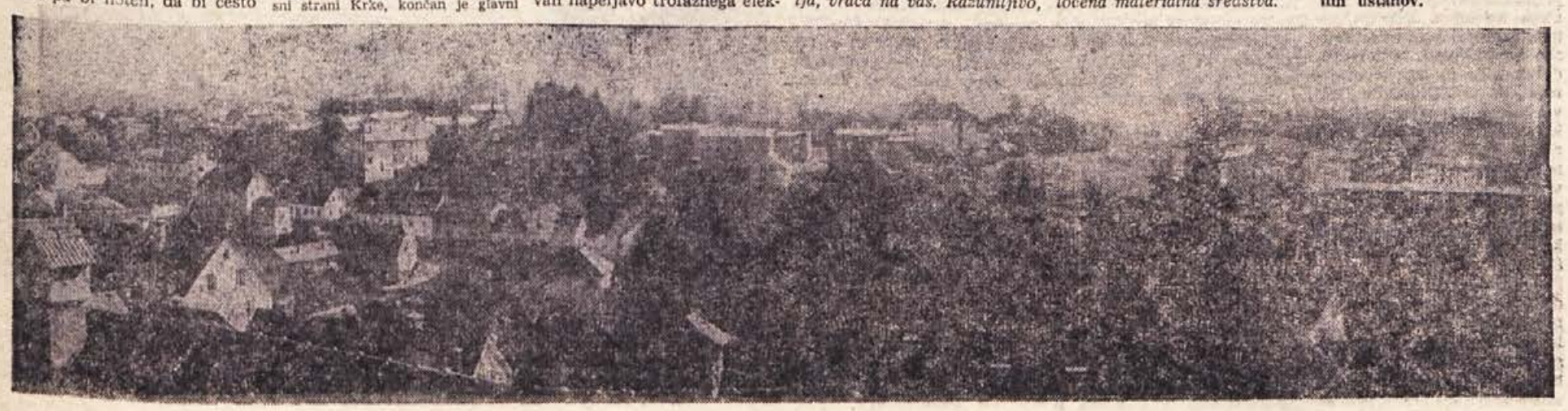

Kratka pot od revnih mehanikov do IZVOZNIKOV AVTOMOBILOV

Ob različnih priložnostih si med sabo čestitamo, največkrat seveda za osebne praznike in posebne dogodke. Tudi občinski praznik je priložnost, ko člani delovnih organizacij podrobneje pregledamo prehojeno pot, mejnike ob njej in kažipote v bodočnost. Če kdo ni v zadregi, kako bi pozdravil občane svoje komune ob domačem prazniku, je to prav gotovo delovni kolektiv INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL v Novem mestu. Nove zmage podgorjanskih proizvajalcev avtomobilov so pač najlepša čestitka za 29. oktober, slavno obletnico odhoda prve novomeške skupine v partizane, in hkrati obet, da smo na pravi poti.

Ne gre za to, da bi spet naštevali v številkah in dolgih odstavkih načrte, uspehe in težave enega največjih novomeških delovnih kolektivov. Ne gre tudi za obletnico ali dogodek, ki bi posebej narekoval, da povemo o naši IMV kaj izrednega. Pa vendar je tu obletnica, spričo katere se prav pred občinskim praznikom lahko zradostimo, saj gre za enega izmed pomembnih mejnikov v naši povojni izgradnji Novega mesta in novomeške občine.

Kratkih osem let...

»Ustanovna listina« našega mladega podjetja je prav tako mlada: napisali so jo šele 28. januarja 1959. Pa vendar teče že osmo leto, odkar imamo v Novem mestu po združitvi nekdanjega Agroservisa z Motomontažo novo podjetje — našo IMV. Danes se zdi, kot da so minila že desetletja, odkar je bila nekdanja Motomontaža še gost v Agroservisu. Le malo ljudi v Novem mestu se še spominja, da je takrat — v začetku leta 1955 — delalo v malih delavnicah 34 ljudi. Danes pa se skoraj nihče več ne začudi, ko zve, da dela v novomeški IMV — skupaj z obratom v Brežicah — že 1056 delavcev, vajencev, tehnikov, mojstrov in inženirjev.

Čas prinaša svoje. Ne bomo še pisali kronik, vendarle pa je treba ugotoviti, da prvih osem let v bodoči zgodovini kolektiva IMV nikoli ne bo šlo v pozabo. Nikoli ne bomo smeli pozabiti, da imamo v IMV zgled kolektiva, ki je z lastnimi silami sam zgradil tovarno. Začeli so s 50 milijoni dinarjev vseh sredstev. Danes, po osmih letih, kolektiv že ustvarja milijarde vredno proizvodnjo; do septembra je znašala letošnja vrednost družbenega bruto proizvoda 3 milijarde in 35 milijonov dinarjev, do konca decembra pa naj bi dosegla že 4 in pol milijarde dinarjev.

Za vsako številko: živ človek

Številke so rade dolgočasne, dostikrat pa vendarle ne moremo mimo njih. Naj podčrtamo še enkrat: osem let prav gotovo ni razdobje, o katerem bi že bilo treba pisati zgodovino. Osem uspešnih let kolektiva IMV pa je prav pred občinskim praznikom Novega mesta lepa priložnost, da obvestimo vse prebivalce občine o razveseljivem napredku tega vztrajnega, čvrstega kolektiva. Bilo je potrebno precej prave partizanske iznajdljivosti, vztrajnosti, dobre volje in krepke odločnosti, da je bil kolektiv IMV v teh letih kos vsem težavam, ki so si v tovarni in izven nje iz dneva v dan podajale roke. Bili so jim kos, ker so vedeli, da delajo zase, za napredek nekoč tako revne pokrajine, ki za svoje ljudi niti kruha ni imela! Naj govorijo številke:

medtem ko so leta 1960 izdelali v IMV 253 vozil, so jih naredili leta 1961 — 709 in lani že 1025. Letos so v 9 mesecih izdelali že 1153 avtomobilov (več torej, kot lani v vsem letu!), do konca leta pa naj bi po planu naredili že 1800 vozil. Še pred štirimi leti je bilo v IMV zaposlenih 440 ljudi, leta 1961 že 771, lani 937, konec decembra pa bo delalo v obratih IMV v Novem mestu in Brežicah že 1100 ljudi.

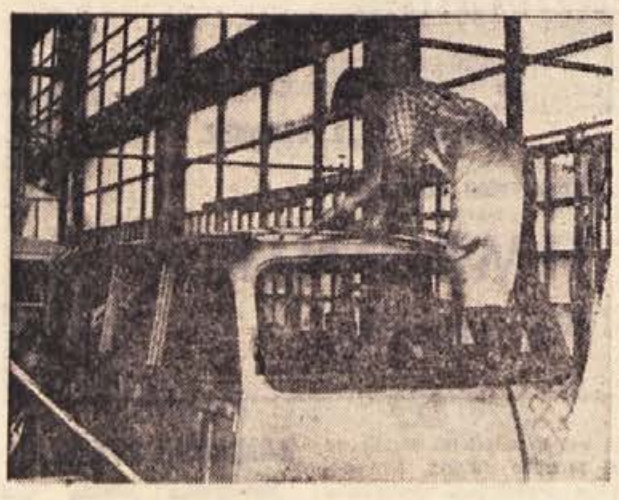

Vsakdanji opravki: »likanje« z vodo

S skromnimi sredstvi se je moral kolektiv IMV truditi, da je povečal osnovna sredstva in razširjal proizvodnjo. Tako so imeli leta 1960 na voljo 287 milijonov investicijskega kredita, leto kasneje 341 milijonov in lani 324 milijonov; letos naj bi investirali v osnovna sredstva 400 milijonov.

Radi bi zgradili sodoben samski dom

Spričo tako nagle graditve in silnih zahtev za razvoj proizvodnje je mogel kolektiv zadnja leta le malo vložiti za gradnjo stanovanj. Tako je leta 1960 porabil za družbeni standard svojih delavcev le 43 milijonov, leto kasneje 55 milijonov, lani nekaj nad 77 milijonov, toliko pa naj bi dal za stanovanja tudi letos. Seveda je to vse še zelo malo. Letos kolektiv žal sam še nima lastne udeležbe za večjo stanovanjsko gradnjo, čeprav je po razumevanju občinske skupščine dobil posojilo iz občinskega stanovanjskega sklada. Razvoj je tako daleč, da bo potrebna še večja pomoč družbe za čvrsto stanovanjsko gradnjo. Kolektiv nujno potrebuje sodoben samski blok, saj ima zelo veliko mladih delavcev. V takem domu, kot ga ima novomeški Pionir, želi ustvariti tudi IMV vsaj 300 ležišč za svoje delavce. V osmih letih je kolektivu uspelo z lastnimi sredstvi zgraditi komaj 22 stanovanj. Zdaj so nujno potrebna nova stanovanja za strokovnjake in delavce. Menda ga ni človeka, ki teh zdravih teženj IMV ne bi podpiral.

Najtežje preizkušnje so verjetno že za nami!

Tako ti danes z veselim obrazom rad odgovori vsak, ki ga v IMV povprašaš, kako jim gre. Velika mera samozaupanja, prepričanosti v pravilnost prehojene poti in zaupanje v zastavljeno delo veje iz pogovora s komerkoli v podjetju. Le tako je mogoče razumeti izvirno samorastnost kolektiva, ki je pred osmimi leti začel iz nič in danes prodaja svoje avtomobile na klasično zapadno tržišče, kjer se v najostrejši meri srečuje s konkurenti v mednarodni delitvi dela. Po tem, ko so v IMV osvojili proizvodnjo izvirnega domačega vozila, ki je prestalo najtežje preizkušnje na domačem in tujem terenu, so morali lani decembra prestati še en hud navzkrižni ogenj: z izvozom svojih avtomobilov v Avstrijo je kolektiv doživel svoj odločilni spopad za afirmacijo v tujini. Uspel je — in se tako uvrstil v vrsto jugoslovanskih izvoznikov z izvirnim vozilom domače konstrukcije! Ni treba posebej poudarjati pomen te velike zmage, v katero je IMV popeljal tudi dolgo vrsto jugoslovanskih kooperantov.

Vrhunska industrija – naše spričevalo

Ne smemo pozabiti, da predstavlja avtomobilska industrija vrhunec industrije v vsaki državi! Avtomobil je zelo kompliciran industrijski izdelek in nikakor ni proizvod samo ene tovarne. Tu gre za proizvodnjo, ki je rezultat določenega nivoja celotne industrije neke države. Gre za združeni proizvod številnih industrijskih panog; tu se pokaže, kaj zmore nacionalna kovinska industrija, elektro industrija, industrija gume, stekla, kemična industrija, fina mehanika, proizvodnja zaščitnih sredstev in vrste specialnih materialov. Zato lahko trdimo, da je tudi v novomeškem primeru proizvodnja avtomobilov združitev in vrhunec vsega, kar je naša industrija dosegla po vojni. Tako gledajo tujci na razvoj kakršnekoli države na svetovnem trgu. Po tem, kar jim lahko prodamo, cenijo našo deželo, sposobnost njenih ljudi in naš delež v vedno večji svetovni delitvi dela.

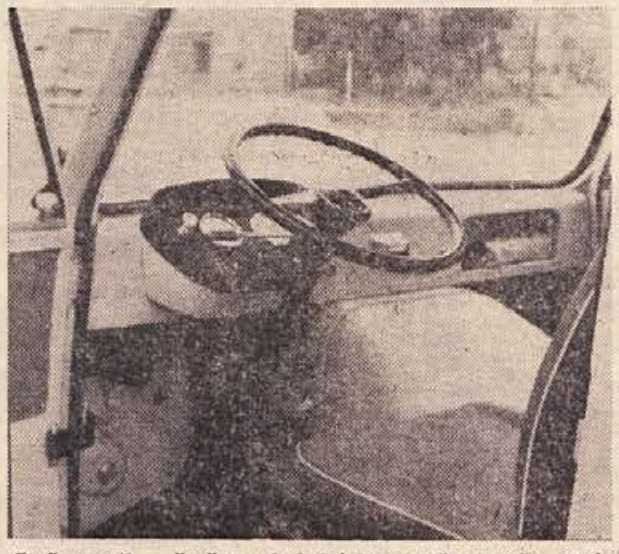

Srečno pot! — že čez nekaj dni bo obračal krmilo tegale kombija šofer v enem izmed naših kolektivov širom po državi

Zato v IMV dobro vedo: samo kvalitetnim avtomobilom je odprta pot na inozemski trg (s tem pa bo dobil seveda tudi naš kupec iz leta v leto boljše blago!);

— izvoz terja nujno večje serije izdelkov (to pa spet pomeni pocenitev proizvodnje);

— večja prodaja doma in v tujini pomeni večja naročila za kooperante (več — in spet ceneje!);

— vse to pa hkrati vodi k osvajanju novih tržišč, kar spet pomeni postopno povečevanje vse naše proizvodnje.

„Kaj pa že spet zidajo?“

Tako rad pogodrnja povprečen Novomeščan, če ga pot zanese po Zagrebški cesti. Zares so tovarniški prostori in dvorišča v IMV te dni podobna mravljišču, ne pa tovarni avtomobilov. Gradbinci na vso moč hitijo, da bi pravočasno postavili počaljšek montažne hale, v kateri bo nato dobila prepotrebni prostor montaža avtomobilov in mehanična obdelava, v starih prostorih pa nujno potrebna servisna služba. Na istem prostoru pripravljajo tudi nove skladiščne prostore, ki jih ima IMV zdaj na raznih krajih, več kilometrov oddaljene od podjetja (v Cegelnici, Bršlinu in celo v 18 km oddaljenem gradu na Prežeku!). Že v treh letih bo samo nižja režija povrnila vse stroške sedanje gradnje skladiščnih prostorov. Zdaj morajo skoraj ves material dvakrat prevažati sem in tja iz skladišč v tovarno.

Že prihodnjo pomlad bo podoba zaključene gradnje IMV ob Zagrebški cesti čisto drugačna. Tu bodo nasadili drevje in zelenice, izginili bodo kupi odpadkov, zasilna skladišča itd., nad čemer se zdaj tako radi spotikajo mnogi domačini.

Še pripombo: Novo mesto ni več podeželsko mesto in tudi ne mesto upokojencev! Razvija se v industrijsko središče, to pa nujno spremlja poživitev mestnega prometa, novih gradenj in vedno večje razgibanosti. Seveda s tem tudi vsi plačujemo nekaj davka, ki ga prinaša hrup sodobne tehnizacije življenja. S tem pa se bo treba sprijazniti, saj gre v obratih IMV v Novem mestu in Brežicah za kruh, ki si ga reže že skoraj 1100 ljudi. To, kar zdaj gradijo v IMV, pa so samo osnovni pogoji, da bo proizvodnja poslej tekla tako, kot drugod pri nas: v pokritih in ogrevanih prostorih. Doslej je bila montaža avtomobilov pozimi in poleti na prostem ob vsakem vremenu!

Pridne roke in bistre glave prinašajo ugled mestu in pokrajini

Dostikrat smo v življenju nehote kriviční. Krivica je lahko že to, če nekomu ne priznaš tega, kar ustvarja in za kar se iskreno trudi. Še vedno doživljamo, da posamezniki ne vedo, kaj pomeni Dolenjski in Spodnjemu Posavju IMV. Mar ni čudno, da avstrijski kupec novomeškin avtomobilov skoraj bolj ceni napore naših proizvajalcev kot tisti Novomeščan, ki še vedno zmiguje z rameni, češ »kaj bo tista revščina v Žabji vasi...?«. V času, ko vozi samo v Beogradu več kot 150 Kombijev in Turistov IMV—1000, se v Novem mestu še marsikdo namrgodi, ko hitijo po mestnih ulicah vozila IMV—1000, pa se mora za hipec umakniti ali počakati, da odpelje kolona mimo! Tujina nas sodi po tem, kar ji lahko prodamo. Ne bi smeli pozabiti, da se je po zaslugi novomeške IMV lani pridružil izvoznim predmetom nov izdelek jugoslovanskih proizvajalcev: naš domači avtomobil.

Zato bodimo uspehov naših skromnih in požrtvovalnih delavcev v IMV veseli in skupaj z njimi se za občinski praznik ponosno ozrimo na prehojenih osem let, ki navzlic vsemu pomenijo odločilno prelomnico v industrializaciji naše pokrajine. Njih uspehi, prizadevanja in načrti za bodočnost so najlepše vezilo za naš občinski praznik!

Tg

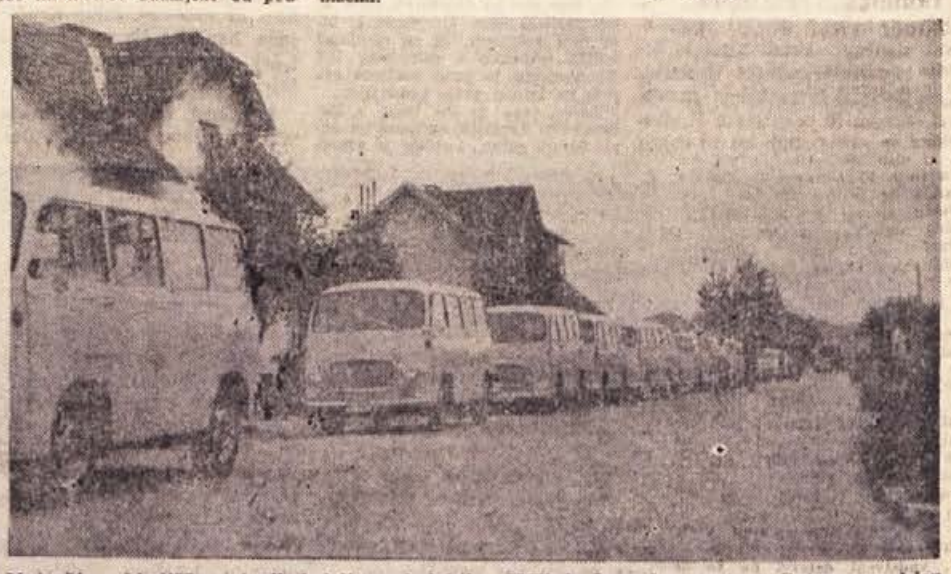

Največje »skladišče gotovih izdelkov« kolektiva IMV je še vedno cesta v Gotno vas, kjer urejajo tudi kolone vozil pred izvozom v tuje države. Na sliki: kolona kombijev pred odhodom v Avstrijo

Vsak četrtek: DOLENJSKI LIST v vsako hišo naše pokrajine!

Novoteks

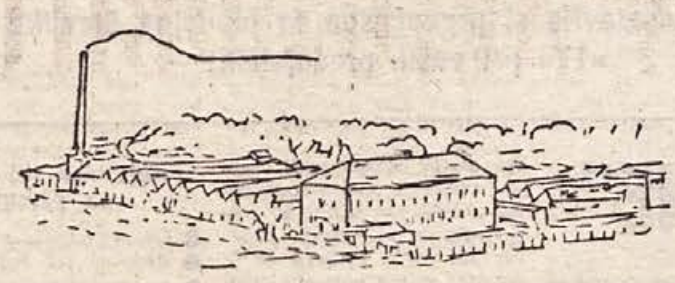

Novomeški Novoteks šteje med tiste kolektive volnarske industrije v Jugoslaviji, ki so čislani zaradi kvalitete svojih izdelkov. Pojem Novoteks je skoraj istoveten s pojmom: To je dobro blago! Razvojna pot te tekstilne tovarne, na katero smo lahko ponosni, se začne v letu 1947, ko je bil Novoteks ustanovljen.

Pred leti se je novomeški Novoteks v skladu s programom razvoja volnarske industrije v SRS lotil specializacije proizvodnje. Tedaj so začeli opuščati proizvodnjo mikanih tkanin in so se vse bolj usmerjali v izdelavo česanih. Strojna oprema v tovarni je bila dediščina dotedanjega razvoja, zato jo je bilo treba prilagoditi potrebam specializacije. Kolektiv se je pri tem zlasti v zadnjih dveh letih marsičemu odrekel. 1962. in 1963. leta so vložili v rekonstrukcijo tovarne 660 milijonov dinarjev, od tega pa je prispeval kolektiv kar 432 milijonov dinarjev.

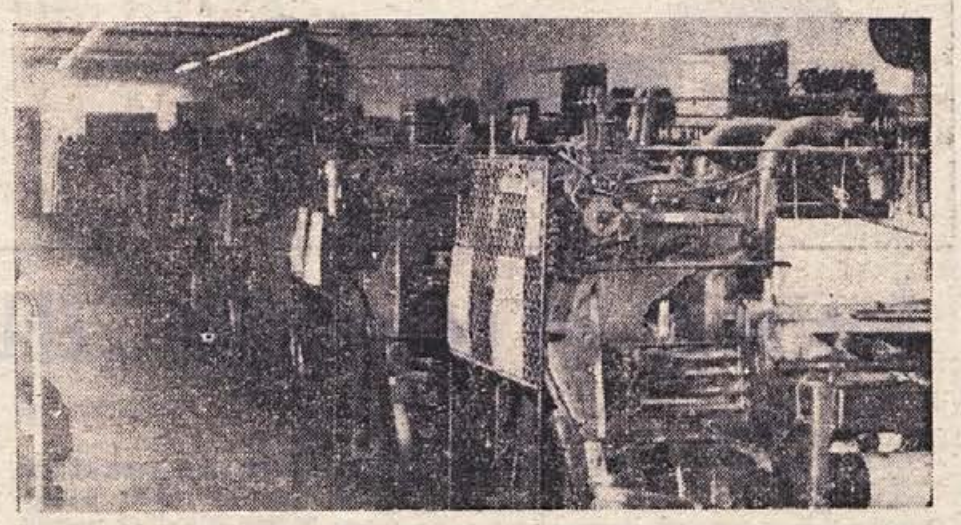

Takole je v Novoteksovi tkalnici, odkar so jo opremili z enotnimi stroji, ki so izdelek domače tovarne Tekstilstroj iz Zagreba

V Novoteksu so imeli, dokler niso začeli z rekonstrukcijo tovarne, obilico nepotrebnih težav, ker je bila strojna oprema sicer sloveče tovarne dokaj nepopolna, pa tudi preveč raznolika. Razvoj je terjal ukrepe, ki naj zagotovijo specializacijo v posameznih obratih, kot so: oplemenitilnica tkanin, tkalnica in predpriprava tkalnice ter predilnica. Hkrati s tem je bilo treba zagotoviti dovolj novih prostorov, obrat je bilo treba oskrbeti z zadostnimi količinami tehnološke pare in zgraditi in urediti nekatere objekte in naprave, ki naj prispevajo k boljšemu počutju delavcev.

Brez dvoma drži, da je tekstilna industrija akumulativna panoga, kljub temu pa so zneski, ki jih je kolektiv Novoteksa prispeval za rekonstrukcijo svojih proizvodnih naprav, kar precejšnji. Sredstva skladov so nemalokrat povečevali tako, da so se odpovedali delitvi tistega dela dobička, ki bi ga lahko sicer porabili za osebne dohodke. Rekonstrukcija tovarne še ni končana. Prav pri vhodu v tovarno je gradbišče, kjer bo zraslo 10 novih »šedovih polj« — v njih bodo novi prostori za opremenitilnico in za predpripravo tkalnice — ki se bodo pridružila petim »šedovim poljem«, zgrajenim v zadnjih dveh letih.

Oplemenitilnica tkanin je bila ozko grlo

Oplemenitilnica tkanin je bila v Novotekstovi proizvodnji že od nekdaj ozko grlo. Njena oprema je bila zastarela, zato je bila za specializacijo, katere so se lotili, neprimerna. Del strojev je bil prirejen za oplemenitenje mikanih tkanin in je za oplemenitenje česanih tkanin neuporaben. Strojev za posamezne postopke sploh ni bilo, ker poprej nihče ni posvečal dovolj pažnje kvaliteti in zunanjosti tkanin. Kvaliteta blaga je odvisna predvsem od postopkov v oplemenitilnici.

Dandanes išče potrošnik kvalitetno blago, razen tega pa želi, da je tudi lepo. Oboje je kolektivu narekovalo opremiti oplemenitilnico s stroji, ki bodo takšni nalogi kos, in odpraviti težave, ki so se vlekle skozi poldrugo desetletje. To nalogo so že skoraj opravili.

Tkalnica s sodobno domačo strojno opremo

Kot smo že omenili, Novoteks opušča proizvodnjo mikanih tkanin in jo specializira v česane tkanine, kamor štejejo najfinejši kamgarni, po katerih je že zaslovel. Iz tkalnice so morali izločiti vse statve, ki niso bile primerne za izdelavo finih kamgarnov. Pri tem je nastalo vprašanje, kakšne stroje nabaviti in kje jih kupiti. Proizvodna praksa je pokazala, da se obrati s stroji, ki so izdelani v raznih tovarnah, ne obnesejo. Takšna strojna oprema ni enotna, zato je mnogo težav z nadomestnimi deli; pa tudi delavci in vodstveni kadri se ne morejo dovolj poglobiti v delo, ki se na različnih strojih odvija na različne načine.

V Novoteksu so se odločili opremiti tkalnico s statvami domače proizvodnje. Pokazalo se je, da niso ravnali napak. Statve, izdelek Tekstilstroja iz Zagreba, so se dobro obnesle. V Novoteksovi tkalnici so že skoraj vsi stroji enaki. Ni težav z nadomestnimi deli, vzdrževanje strojev teče brez težav, vodstveni delavci pa so se lahko specializirali. Vse naštete prednosti se poznajo v kvaliteti izdelkov.

Novi prostori za predpripravo tkalnice

Osnovni namen specializacije proizvodnje je bil povečati kvaliteto izdelkov. Slednja je v veliki meri odvisna tudi od priprave dela. Treba je bilo ustvariti sodobno urejen oddelek za predpripravo tkalnice in ga postaviti v njeno neposredno bližino.

Ker v starih tovarniških prostorih ni bilo moči najti prostor za sodobno urejeno predpripravo tkalnice, je bilo treba misliti na novo gradnjo. Zato se je Novoteks odločil za gradnjo 15 »šedovih polj« ob stari stavbi. Tu bo prostor za predpripravo tkalnice in pa sodobno opremljeno oplemenitilnico, ki bo zadovoljevala potrebe celotne volnarske industrije v SRS. Pet »šedovih polj« je že zgrajenih, nadaljnjih 10 pa je še v gradnji. Tri stroje, ki so bili doslej v metliški predilnici, so premestili v Novo mesto. Predpriprava tkalnice je s tem napolnila svojo strojno opremo, ki bo skupaj s prejšnjo obratovala v neposredni bližini tkalnice.

Specializacija je našla odmev tudi v predilnici

Predilnica v Metliki je bila leta 1959 zgrajena v želji, da bi se Novoteks osamosvojil v oskrbi s surovinami. Z nakupom preje za fine kamgarne je bilo do takrat veliko težav. Nova predilnica je v metliški občini ustvarila velike možnosti za zaposlovanje prebivalcev.

Urejen parkirni prostor in kolesarnica ob vhodu v tovarno

Za povezavo tovarne z bodočo industrijsko cesto, ki bo vodila skozi nastajajoči industrijski center v Bršlinu, namerava Novoteks zgraditi svoj priključek. Ob njegovi levi strani, malo naprej od vhoda, nameravajo urediti sodoben parkirni prostor za vsa vozila, katera uporabljajo delavci. Tam bodo nadstreški za osebne avtomobile, motorje in mopede, nova kolesarnica, pri roki pa bo tudi servisna popravljalnica za vsa našteta vozila, pralnica za avtomobile in motorna kolesa. Vse naštete naprave bodo seveda namenjene samo članom kolektiva. Ob njih bodo zgradili tudi gasilsko orodjarno, kjer bo industrijska gasilska četa iz Novoteksa imela spravljeno svoje gasilsko orodje.

Ob desni strani priključka k industrijski cesti bodo posadili drevje, ki bo olepšalo okolje tovarne, tja pa se bodo v daljši bodočnosti lahko širile njene nove zmogljivosti. Ker se precejšen del Novoteksovih delavcev vozi, bo imela servisna delavnica dovolj dela, delavci pa bodo po opravljenem delavniku brez strahu pred okvarami sedli za svoja vozila in se odpravili domov.

Novoteks je prvi začel delati sintetične tkanine

Tudi na domačem tržišču je čutiti vedno večje povpraševanje po sintetičnih tkaninah. Novoteks je prva tekstilna tovarna v SFRJ, ki je začela delati blago iz mešanice sintetičnih in volnenih vlaken. Prve tovrstne izdelke so dali na tržišče že 1961. leta.

Letos bodo izdelali okoli 200 tisoč kvadratnih metrov sintetičnih tkanin iz mešanice sintetike in volne v razmerju 55 proti 45 odst. Zaradi ogromnega povpraševanja po blagu te vrste, ki je pri nas udomačeno pod nazivom diolen, pripravlja Novoteks v spomladanski kolekciji potrošnikom presenečenje: postregel jim bo s pretežno sintetičnimi izdelki, saj je oko 60 odst. tkanin v kolekciji iz sintetike. V jesenski in zimski kolekciji pa bodo spet prevladovale tkanine iz volne.

NA PRVEM TIRU: specializacija proizvodnje

S premestitvijo strojev, ki so odšli v predpripravo tkalnice v matični obrat v Novem mestu, so v metliški predilnici dobili prostor, ki je potreben za nove stroje. Te bodo montirali še letos in s tem odpravili težave, ki so nastajale v predilnici doslej. Tržišče zahteva vedno več preje finejših številk. Pri tem je nastajalo ozko grlo med predpredilnico in predilnico. Odtlej izdeluje metliška predilnica kot specializiran obrat enojno tkalsko prejo za domače potrebe in trikotažno prejo za trikotažno industrijo, ki izvaža večino več svojih izdelkov.

Nove klimatične naprave, ki so jih v metliški predilnici mantirali letos, so vplivale na povečanje storilnosti in izboljšanje kvalitete, pa tudi delovni pogoji so se izboljšali.

Parni kotel težko čaka na upokojitev...

Novoteksov parni kotel je pravi veteran, saj je star že več kot 60 let. — Skrajni čas je, da ga upokojimo... pravijo v Novoteksu. To je potrebno toliko bolj, ker bi ves obrat, če bi kotel odpovedal, ostal brez tehnološke pare in pare za ogrevanje prostorov.

V zvezi s tem bodo kotlovnico preuredili, da bo za ogrevanje namesto premoga uporabljala mazut. Obratu bo s tem zagotovljenih 8 ton pare na uro, kar bo zadoščalo za daljšo bodočnost.

Razen tega bodo preuredili tudi naprave za mehčanje vode. Vse Novomeščane, ki se bojijo za naravno barvo Krke, katero ogrožajo industrijske odplake, pa naj razveselimo z novico, da bodo že v prihodnjem letu pri Novoteksu zgradili sodobne čistilne naprave. Krke vsaj Novoteks ne bo več ogrožal, tega pa bodo prav gotovo veseli tudi ribiči.

Letos bodo izvozili za 427.000 dolarjev blaga

Novoteks je pričel izvažati svoje izdelke že v lanskem letu in je na mednarodnem tržišču kaj hitro dosegel zavidljive uspehe. Letos so izvozili za 427 tisoč 122 dolarjev tkanin, med katerimi so v precejšnji meri zastopane sintetične. Novoteksove izdelke lahko zasledimo na tržiščih Švedske, Zahodne Nemčije, Sovjetske zveze, Gane, Češke, Romunije in Poljske. Prihodnje leto bodo svoje izdelke prodajali najbrž tudi v Italiji, Kanadi in v Združenih državah Amerike. Vstop na tuja tržišča — med njimi so tudi nekatera iz držav z zelo razvito tekstilno industrijo — so jim zagotovili njihovi kvalitetni izdelki.

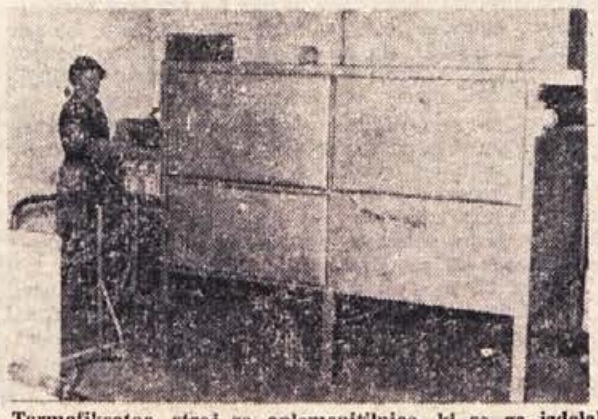

Termofiksator, stroj za oplemenitilnico, ki so ga izdelali v Novoteksu sami, po svoji zamisli. Če bi ga kupili, bi morali zanj odriniti 4 milijone dinarjev. V tem stroju opravijo toplotno obdelavo sintetičnih vlaken v tkanini ter s tem povečajo njihovo trdnost in jih narede odporna proti mečkanju

Delavsko samoupravljanje v luči novega statuta

Priprave statuta se bližajo koncu. Novoteks je bil že v času, ko smo začeli uvajati ekonomske enote, na našem področju med prvimi kolektivi, ki so se tega lotili in ekonomske enote uvedli ter začeli prenašati samoupravne pravice iz predstavniških samoupravnih organov navzdol k proizvajalcem. Novi statut podjetja — pripravljajo ga že leto dni — bo še bolj utrdil neposredne oblike delavskega samoupravljanja in pomeni nadaljevanje teženj, ki so se začele pojavljati pri uvajanju ekonomskih enot.

Novi statut predvideva uporabo treh novih neposrednih oblik pri uresničevanju samoupravljanja: člani kolektiva se bodo v vseh pomembnejših vprašanjih posluževali *pravice referenduma, pravice razprave v zborih kolektiva* po delovnih enotah in *pravice samostojne pobude.* Referendum in zbor proizvajalcev v delovni enoti sta pri nas že več ali manj znani obliki neposrednega upravljanja. Pravica samostojne pobude pa je najbrž novost, ki se pojavlja prvič v Novoteksovem statutu. Njena vsebina je v tem, da ima vsak član kolektiva možnost in pravico sprožiti postopek v predstavniških organih samoupravljanja z namenom doseči spremembo v pravilniku ali kakršnem koli drugem aktu notranje zakonodaje podjetja.

Štiričlanska komisija za izdelavo osnutka statuta je s pomočjo razprav v vseh družbenih organizacijah v kolektivu, v svetih ekonomskih enot ter v delavskem svetu in v upravnem odboru pripravljala že od lanskega leta dalje teze za izdelavo statuta. Posebne komisije pri svetih ekonomskih enot so pripravile predloge in so pomagale tudi pri izdelavi tez. V toku razprav so v osnutku tez marsikaj popravili in dopolnili. — Razprava o tezah se pravkar odvija po vseh prej naštetih organih v kolektivu. Končana bo v prvi polovici novembra, nakar bodo s pomočjo tez izdelali osnutek statuta, o katerem bodo ponovno razpravljali, najbrž tudi na zborih delovnih enot. Šele nato bodo predstavniški samoupravni organi: delavski svet in upravni odbor sprejeli statut, ki bo nato postal pravnomočen.

Priprave na skrajšani delavnik in »davek na pridnost«

Hkrati s pripravljanjem statuta so se v Novoteksu lotili tudi priprav za uvedbo 42-urnega delovnega tedna. Vse potrebne analize so pripravljene in ugotovitve iz analiz zbrane, kolektiv pa bi še v letošnjem letu začel s poskusno uvedbo skrajšanega delovnega časa, če ne bi bilo tako imenovanega »davka na pridnost«. Ta izraz se je udomačil za dajatve, ki jih morajo kolektivi plačevati v okviru izrednega prispevka, če v proizvodnji presegajo povprečne normative dela. Tudi Novoteks bi moral odvajati davek na pridnost — vsak mesec bi se ga »nabralo« za nekaj manj kot 2 milijona dinarjev — ker bi ob skrajšanem delovniku v sedmih urah opravili prav toliko kot so doslej v osmih urah na dan. Ker zadeva z »davkom na pridnost« še ni rešena, so misel v poskusnem prehodu na skrajšani delovnik v letu 1963 opustili, čeprav imajo sicer vse pogoje za to.

42 družinskih stanovanj v dveh letih

Vzporedno s tem, ko povečujejo svoje proizvodne zmogljivosti, v Novoteksu ne pozabljajo na potrebe delavcev. V zadnjih letih je postajal stanovanjski problem vedno bolj pereč, deloma tudi zato, ker mu prej niso mogli posvečati dovolj pozornosti. Odkar so delovne organizacije prevzele skrb za gradnjo stanovanj, ki jih potrebujejo člani kolektiva, se je tudi Novoteks lotil gradnje stanovanj. Samo v zadnjih dveh letih so zgradili 42 družinskih in 6 samskih stanovanj, 3 družinska pa še gradijo. Danes razpolaga Novoteks s 85 družinskimi in 13 samskimi stanovanji, v zadnjih dveh letih pa so za gradnjo obojih porabili 165 milijonov dinarjev.

Sodobna proizvodnja terja od kolektivov specializacijo, ker vsi ne moremo delati vsega. Novoteks si je s specializacijo zagotovil še večjo kvaliteto svojih izdelkov, ki so bili že doslej deležni hvale potrošnikov. Hkrati s tem bodo po rekonstrukciji, ki so jo začeli zaradi specializacije, v proizvodnji laže uporabljali sodobne tehnološke postopke, povečevali storilnost dela in svoje izdelke pocenjevali. Vse to jim zagotavlja, da se bodo še laže uveljavljali na tujih tržiščih, kamor bodo izvažali svoje izdelke. Da je pot, ki so jo izbrali, pravilna, potrjujejo številke: v zadnjih petih letih so v rekonstrukcijo tovarne vložili eno milijardo 517 milijonov dinarjev in povečali vrednost proizvodnje od prejšnje 1 milijarde 131 milijonov dinarjev na 4 milijarde 100 milijonov v letošnjem letu. Njihov dinar je torej dobro vložen in se bogato obrestuje.

ŠPORTNE PRIREDITVE v čast občinskega praznika

24. oktobra ob 15.30: rokometna tekma Brežice : Novo mesto — na Loki;

26. oktobra ob 15.00: kegljaški troboj Brežice : Črnomelj : Novo mesto — na kegljišču SGP Pionir;

27. oktobra ob 9.00 balinarski troboj mestnih reprezentanc Ljubljane, Zagreba in Novega mesta — na Loki;

28. oktobra ob 15.00: občinsko prvenstvo v streljanju — na tržnici; ob 17.00: košarkarsko tekmovanje Ljubljana : Novo mesto;

29. oktobra ob 10.00: tradicionalni tek po ulicah Novega mesta; ob 15.00: nogometna tekma Elan : Borac — na stadionu; ob 9.00 zaključek sindikalnih športnih iger s predvajanjem športnega filma z evropskega prvenstva v atletiki.

V A B L J E N I !

Že 7516 radijskih sprejemnikov!

Da se že skoraj iz vsake hiše sliši radio tudi na deželi, pove dejstvo, da je v občini Novo mesto 9286 hiš in 7516 lastnikov radijskih sprejemnikov. V zadnjih dveh letih se je število povečalo skoro za 100 odstotkov.

V letu 1961 je bilo na območju občine 33 televizorjev, ob koncu 1962 pa smo jih imeli že 181. Zdaj je število že znatno večje, vendar točnih podatkov še ni. Tudi ti podatki nazorno kažejo, kako je naraščal standard prebivalcev.

Kako smo oskrbljeni z vodo

V novomeški občini ima dobro pitno vodo 96 krajev; 149 naselij ima sicer dobro vodo, vendar le občasno; 116 vasi ima slabo vodo, kraj Kunče na Rogu pa je še brez vode.

TT OB 10. OBLETNICI

V torek, 29. oktobra bo izšla jubilejna številka »TT« v povečanem obsegu in z izredno pestro vsebino – Še posebno opozarjamo bralce na dva velika nagradna razpisa – Zagotovite si pravočasno to jubilejno številko »TT« pri vaših prodajalcih!

Šestnajst let novomeške „ŽELEZNINE"

Primer novomeškega trgovskega podjetja »Železnine« nas lahko pouči o marsičem, predvsem pa potrjuje dejstvo, da je izredno težko opraviti naloge brez pogojene rasti in opore nadrejenih organov. Pove pa tudi, kaj se lahko doseže, če je za napredek zavzet celotni delovni kolektiv. V šestnajstih letih svojega obstoja je šla »Železnina« skozi šestnajst napornih let in ji je šele letos uspelo pridobiti simpatije nadrejenih.

Ob mostu čez Krko na kandijski strani, kjer je bila vrsto let zasebna trgovina, so se 1947 prvikrat zbrali ljudje, ki naj bi vodili novo trgovino železnih in drugih izdelkov. Podjetju so bili dodeljeni upravni prostori v zgradbi, kjer je še danes, vendar brez skladiščnih in ostalih prostorov za detajlistično trgovanje. Po ustanovitvi se je podjetje začelo baviti s prodajo železnine in gradbenega materiala. Prodajali so tudi usnjene izdelke raznim obrtnikom, predvsem čevljarjem, ki jih je bilo tistikrat precej več kot dandanes. Ob ustanovitvi (in še precej časa po njej) podjetje ni imelo lastnih prevoznih sredstev. Vse njegove prevoze so opravljali drugi, npr. Avtopromet. Podjetje je v tem času imelo dobre pogoje za rast, bilo pa je brez osnovnih sredstev (zgradb itd.). Zato je bil hitrejši razvoj močno oviran.

S primernimi zidavami se je podjetje bavilo vse do leta 1955. Do tedaj je tudi zgradilo eno leseno skladišče in deloma nabavilo prevozna sredstva.

Da se do tega časa ni hitreje razvilo, je bilo torej več vzrokov, kajti podjetje je šele ustvarjalo sredstva v ta namen. Kot smo rekli, pa je bil eden osnovnih razlogov za počasnejši razvoj ta, da podjetje ni imelo obratnih in osnovnih sredstev, ne skladiščnih prostorov in ne prostorov za trgovanje in uskladiščenje detajlističnega blaga. Razen tega je bilo bolj šibko s strokovnim kadrom, ki je v trgovski stroki izredno važen.

Ker ni bilo razumevanja . . .

Živahnejše poslovanje se je pričelo šele po letu 1955. Kazalo se je na vseh področjih, predvsem v boljši oskrbi trgovske mreže izven dotedanjega območja podjetja. — Kljub temu pa podjetje ni moglo zajeti širšega kroga odjemalcev in povečati svoje realizacije. To so mu namreč preprečile težave, znane že iz prejšnjih let, npr. pomanjkanje obratnih sredstev, skladišč in podobnega. Zaradi tega in zaradi slabega razumevanja nekaterih nadrejenih organov podjetje ni moglo rešiti vseh problemov sámo, kajti bilo je prešibko. Ta čas pa je prevzelo še trgovino »Avtodeli«. Poslovni pogoji za dodatno dejavnost so bili tako slabi, da je bilo težko upati, da bi »Železnina« z njo dosegla večje uspehe.

1959: začetek uspehov

Šele po letu 1959 je »Železnina« začela dosegati vidnejše poslovne uspehe. Med najvažnejšimi so vsekakor naslednji: zgradili so novo trgovino »Avtodeli«, ki je bila tako rekoč prva te vrste na Dolenjskem; obnovili so tovorni avtopark; povečali zaloge v en gros oddelku in občutno povečali krog odjemalcev. V tem letu so v primerjavi z letom 1958 povečali promet za 39%, s čimer je bila dana tudi podlaga, da bo podjetje poslej lahko ustvarilo več, povečalo svoje sklade in se sicer okrepilo.

V naslednjih poslovnih letih je »Železnina« iz leta v leto povečavala obseg poslovanja, dosegala večjo realizacijo in ustvarjala večje fonde za sklade. Ob tem so se povečala tudi obratna sredstva ter nastajala nova skladišča. Najvažnejše pa je, da se je spremenila struktura nabavljenega blaga. Če so do tedaj nabavljali predvsem od grosističnih podjetij, so začeli poslej nabavljati naravnost od proizvajalcev oz. gospodarskih organizacij. S tem je bila podjetju dana prva podlaga za uvedbo trgovanja na veliko, zaupanje vanj pa se je še večalo.

Ko je bil že dosežen osnovni pogoj za takšen način poslovanja, se je pred kolektivom pojavil nov problem. **Novi pogoji poslovanja so namreč narekovali nujno krepitev in razširitev lastne detajlistične trgovske mreže in pridobivanje odjemalcev s tistega področja, kjer so se gospodarske organizacije bavile s proizvodnjo, ki je zanimala »Železnino«.** Vse to pa je za podjetje še danes velik problem. Uspešneje ga je reševalo namreč šele v zadnjih letih, 1962 in 1963.

Za trgovino izven občine

Letos je začelo podjetje problem reševati na ta način, da je povečalo zmogljivost lastne detajlistične mreže tudi izven območja novomeške občine. *Med drugim so letos obnovili in adaptirali novo specializirano trgovino z barvami in laki v Novem mestu, v Vidmu-Krškem pa lokal za prodajo železnine in gradbenega materiala. Razen tega so letos uvedli intenzivno potniško prodajno službo za celotno Dolenjsko in še bolj povečali krog dobaviteljev iz vrst proizvajalcev. Hkrati je podjetju uspelo reševati vprašanje občasnih obratnih sredstev, za kar gre zasluga predvsem komunalni banki v Novem mestu.* — Tudi prejšnji ObLO in sedanja občinska skupščina v Novem mestu sta zadnje čase pokazala precejšnje razumevanje za razvoj »Železnine«. Vse to je njen kolektiv spodbudilo, da se tudi sam bolj prizadeva in dosega večje poslovne uspehe.

Kolektiv se je odločil, da z odkupom večje poslovne stavbe v Novem mestu še letos uredi sodobni trgovski lokal take površine, kakršne nima v tem kraju še nobena trgovina. Poleg tega se je zavzel, za ureditev novih upravnih in poslovnih prostorov, ki bodo omogočili razpored poslovanja po sistemu sodobnih trgovskih organizacij. Sklep o odkupu in ureditvi takšne prodajalne se že uresničuje in predvidevajo, da bo dokončno uresničen že v prvem četrtletju prihodnjega leta.

Kritike ne bo, če bo potrošnik zadovoljen . . .

Naloge, ki so pred podjetjem v bližnji bodočnosti, zahtevajo, da »Železnina« s svojim kolektivom ob dosedanjih uspehih ne počiva, ker so poslovni pogoji od dne do dne težji. **Kolektiv se zaveda, da mora napraviti še marsikaj, da bo lahko ustregel vsem potrošnikom. Kajti le na ta način bo možno odpraviti kritike, ki letijo na »Železnino« in njeno poslovanje in na druga trgovska podjetja, ki jim iz tega ali onega razloga ne uspe rešiti perečih problemov.** Razumljivo je, da bo kolektiv »Železnine« zaradi tega vložil vse napore, da bi dosegel cilj. Ob vsem tem pa še vnaprej pričakuje razumevanje občinske skupščine ter delovnih organizacij, ki jim je pri srcu razvoj tega trgovskega podjetja.

Vse kaže, da bo »Železnina« v bližnji prihodnosti lahko povečala skladišča za grosistično poslovanje. Sedanja skladišča so postala občutno premajhna in ne dopuščajo, da bi v tem delu svoje stroke dosegli večjo zmogljivost in realizacijo. Če tega ne bi mogli rešiti že v letu 1964, tudi ne bi mogli misliti na kakršnokoli povečanje realizacije, saj so sedanji prostori in način poslovanja že velika ovira za normalno delo en gros oddelka.

1964: še najmanj troje novih lokalov

Tudi nadaljnje širjenje lastne detajlistične mreže v Novem mestu in izven njega je eden osnovnih pogojev za uspešno poslovanje. — **Predvidevajo, da bodo v ta namen 1964 odprli najmanj še 3 detajlistične trgovine, in sicer dve v Novem mestu ter eno na podeželju. Tako bodo imeli že ob koncu prihodnjega leta 7 detajlističnih prodajaln, ki bodo lahko v veliki meri zadovoljile potrošnike na celotnem poslovnem področju.**

Za vzgojo kadrov

Velik problem, s katerim se podjetje ubada že dalj časa, je usposabljanje strokovnega kadra. V zadnjih letih so sicer močno izboljšali kadrovski sestav zaposlenega osebja, vendar je spričo sodobnega načina trgovanja to vse premalo in si morajo kader vzgajati sami. Podjetje je že do zdaj stalno pozivalo zaposlene, naj prično s pošolskim izobraževanjem. — Da bi jih spodbudilo čim več, je obljubilo, da bo tistim, ki se bodo odločili za študij, povrnilo vse stroške, ki bodo nastali med dopolnilnim izobraževanjem. Trenutno se prodajalci in poslovodje »Železnine« že izobražujejo na najrazličnejših šolah. Tudi v vrsti vodilnih ni odpora proti dopolnilnemu izobraževanju. Tako je nekaj članov vodilnega kadra že šlo skozi ustrezne šole, nekaj pa se jih na takih šolah izobražuje zdaj.

Napredek, ki kliče na pomoč

Od prvega leta svojega obstoja je šla pot »Železnine« predvsem navzgor, tako da letos že lahko ugotavljamo, da je poljetje med ostalimi vrstniki vidno napredovalo. Zadovoljni so tudi potrošniki kot neposredni interesenti v njeni dejavnosti. Prepričani smo, da bo tako tudi v prihodnje, zlasti ker pričakujemo, da naporov njenega delovnega kolektiva občinska skupščina in drugi organi tudi poslej ne bodo prezrli, ampak mu pomagali uresničiti pomembne načrte.

Za prehod na 42-urni delovni teden

V skladu z ustavnim določilom, da je zajamčen delovni čas največ 42 ur na teden, je predsednik občinske skupščine Novo mesto imenoval posebno komisijo, ki je že izdelala program dela. Tako naj bi proučila vpliv skrajšanja delovnega časa na raven sedanje produktivnosti in ocenila možnosti, ki jih dajejo obstoječe rezerve. Najvažnejša je seveda ocena stopnje rasti produktivnosti, ki je potrebna za nadomestitev izgube delovnega časa. Razen tega bo komisija izdelala več analiz, da bo lahko čim bolje organizirala ta prehod.

Zato morajo tudi delovne organizacije kar najhitreje imenovati svoje komisije, ki bodo tesno sodelovale z občinsko.

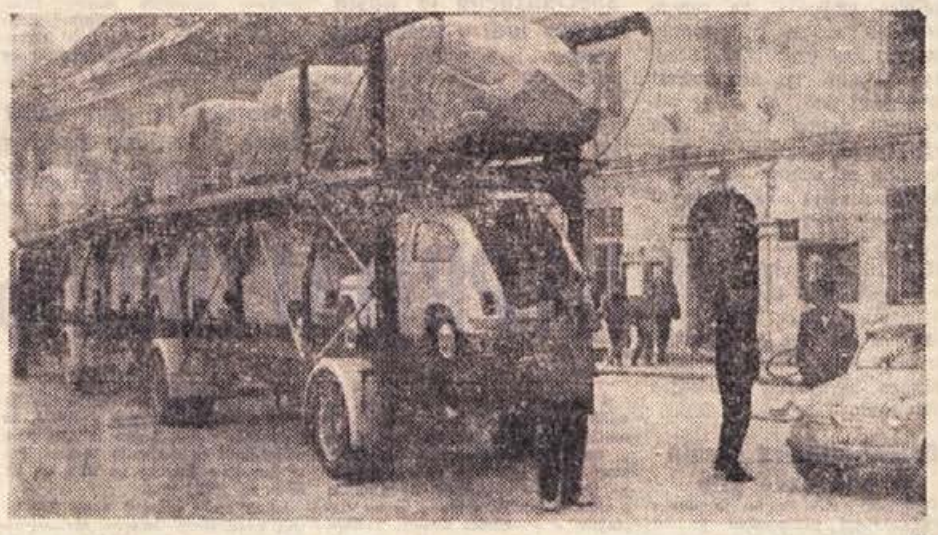

V svojo dejavnost uvršča »Železnina« tudi prodajo avtomobilov in drugih motornih vozil. Doslej je prodala interesentom že okrog 1750 avtomobilov. — Na sliki: pošiljka je prispela, kupci pa doma že preštevajo tisočake za nabavo vozil kragujevške »zastave«

Martin Fuis: 3

O vzgoji otrok

Električna napeljava mora biti v dobrem stanju! Že zgodaj navadimo otroka, da se je ne bo dotikal! Električna stikala, ki jih ne uporabljamo, zavarujmo z obližem ali težjim pohištvom, da otrok ne bo vanje vtikal žebljev!

Vžigalice spravljajmo na tako mesto, kjer jih ne more doseči tudi tri ali štirileten otrok.

Tudi vodnjaki in jame z vodo morajo biti dobro zavarovani.

Razbite steklenice in pločevinaste škatle spravljamo v posode, ki jih lahko zapiramo in jih je težko odpreti. Neuporabna rezila za britje damo v škatlo z zelo ozko odprtino na vrhu. Pazimo, da se otrok ne približa neznanemu psu v času, ko ga ta lahko prestraši ali ugrizne.

Strupe hranimo na dobro zavarovanem mestu. Mnogi otroci se zastrupijo v drugem letu starosti. V tej dobi otrok vse poskuša in lahko se dogodi, da poje strup. Zelo ga mikajo tudi tablete-zdravila sladkega okusa, cigarete in vžigalice. Vse take nevarne predmete hranimo v posebnih zaklenjenih omaricah.

Otroka moramo varovati tudi pred neugodnimi zvoki in prizori. Telefon, letalo, ki nizko preleti, nenadna električna razsvetljava itd. lahko vznemirijo otroka za daljši čas, celo za nekaj tednov. V tej dobi se otrok splaši neznanih predmetov, ki se hitro gibljejo in povzročajo ropot, na primer naglo odpirajočega se dežnika, zvoka sirene ali sesalca za prah, psa, ki nenadoma priskoči in zalaja, vlaka itd.

Kako navadimo otroka, da se ne bo dotikal določenih predmetov? V stanovanju je nekaj predmetov, ki se jih otrok ne sme dotikati. Na nočni omarici je na primer električna svetilka. Otrok ne sme vleči električne žice. Tudi vroče peči se ne sme dotikati in prižigati električne pečice.

Razumljivo je, da vsega tega ne bomo preprečili samo s prepovedjo, vsaj v začetku ne. Pa tudi pozneje je mnogo odvisno od zvoka našega glasu in od tega, kolikokrat bomo nekaj ponovili. Ne kličimo z ostrim glasom: »Ne!« z drugega konca sobe! S tem postavimo otroka pred odločitev, da nas lahko uboga ali pa ne. Ne pozabimo, da ga njegova narava sili, da spoznava svet in da se upira zapovedovanju! Verjetno bo še nadalje poskušal vleči žico in nas bo pri tem skrivaj opazoval, kako se jezimo. Pametneje storimo, ko se približa k svetilki, da ga odvedemo na drugi konec sobe in mu hitro damo kakšen časopis, prazno škatlico ali karkoli zanimivega, vendar pa ne nevarnega.

Kaj pa, če se otrok po nekaj minutah ponovno vrne k svetilki? Zopet ga odvedemo od nje in ga zainteresiramo za karkoli na hiter, odločen in vesel način! Lahko istočasno tudi rečemo: »Ne, ne!« Usedimo se k njemu za trenutek in mu pokažimo, kaj vse lahko naredi z novo igračo! Če je pa potrebno, postavimo svetilko izven njegovega dosega ali ga odvedemo iz sobe.

Recimo, da se otrok približuje vroči peči. Mama naj ne obsedi na stolu in kliče: »Ne-e«! ampak naj priskoči k njemu in ga odstrani od peči. To je pravi način, če je mami res do tega, da mu kaj prepreči in se pri tem ne spušča z njim v borbo.

Ne prepirajmo se z otrokom!

Poglejmo naslednjo mučno situacijo! Čas je iti h kosilu, otrok pa se srečen igra na pesku. Če mama zakliče: »Pojdi jest!« z glasom, ki pomeni »dovolj je bilo igre«, bo naletela na odpor. Če ga veselo pokliče: »Pojdiva po stopnicah!« jo bo morda ubogal. Lahko pa je otrok ta dan utrujen ali slabe volje, pa ga ne mika v hišo. Zato bo svojo neubogljivost pokazal na neprimeren način. Tedaj je najbolje, da ga dvignemo v naročje in odnesemo v hišo, čeprav bo jokal in brcal. To moramo storiti odločno, kakor bi mu hoteli reči: »Vem, da si utrujen in slabe volje. Toda morava v hišo, nič ne pomaga!« Ne kregajmo ga, ker tako ne bo razumel, da ne ravna pravilno! Tudi se ne prepirajmo z njim, ker ne razume naših razlogov in bi nas to samo razočaralo in spravilo v slabo voljo! Na ta način bo tudi prepirljiv otrok občutil, da njegova mamica ve, kaj mora storiti, in se pri tem ne jezi.

Izpuščanje in metanje predmetov

Proti koncu prvega leta starosti se otrok navadi metati predmete. Nagne se čez stol in spusti na tla hrano ali meče iz vozička igračke, eno za drugo. Potem pa joka, ker jih nima. Jezna mamica morda misli, da ji nalašč nagaja. Vendar otrok pri tem nanjo sploh ne misli. Navdušen je nad svojim novim znanjem. Na ta način bi se igral ves dan. Če predmet dvignemo, bo videl, da je ta zabava lepša v dvoje, kar ga še bolj razveseli. Če smo razpoloženi, se zabavajmo z njim, če pa nismo, pa uredimo zadevo tako, da se bo sam zabaval! Privežimo igračko na voziček tako, da lahko pade samo do njegovega ležišča! Seveda mu ne bomo dovolili, da razmetuje hrano. Tega pa ne bo delal, dokler ni sit. Potem neopazno odnesemo hrano in ga postavimo na tla, da se bo igral. Poizkusi, da ga s karanjem odvadimo metati predmete, ne pripeljejo nikamor, razen do maminega razburjanja.

Igra je za otroka resno delo. Ko ga opazujemo, kako zlaga kocke, posnema avion ali preskakuje vrvico, povsem napačno mislimo, da gre samo za zabavo, ki se popolnoma razlikuje od učenja. Napačno pa mislimo zato, ker so nam v preteklosti pripovedovali, da je igra zabava.

BREŽICE: včeraj, danes in jutri

Delavska univerza v Brežicah stopa v peto leto svojega obstoja — Treba bo zreleje gledati na naloge nadaljnjega izobraževanja v občini

Prvega oktobra letos so pretekla štiri leta, odkar je bila v Brežicah ustanovljena Delavska univerza. Ta bežna obletnica nas na pragu nove sezone opominja na potrebo po ocenitvi dosedanjih uspehov in neuspehov pri izobraževanju kakor tudi na razmišljanje o pravilnosti bodoče programske usmeritve.

V 4 letih: nad 20 tisoč obiskovalcev

Naloga zavoda je družbeno, strokovno in splošno izobraževanje odraslih, vsako od teh področij pa je razvejano na vrsto različnih izobraževalnih oblik, v katerih občani lahko nenehno izpopolnjujejo svoje znanje. Delavska univerza je od ustanovitve po svojih možnostih razvijala vsestransko izobraževanje in usposabljala državljane za delo v samoupravnih organih, hkrati pa poglabljala njihovo strokovnost in splošno znanje. V tečajih, seminarjih in na občasnih predavanjih se je od jeseni 1959 zvrstilo nad 20.000 obiskovalcev.

Za začetno obdobje obstoja zavoda je značilen predvsem velik razmah **poljudnoznanstvenega izobraževanja.** Sem sodijo predavanja oziroma ciklusi predavanj s področja zdravstva, vzgoje, kmetijstva, notranje in zunanje politike, potopisja ipd. Takšna množična oblika izobraževanja je sicer draga, vendar dostopna in ne posebno zahtevna. Zadnje čase ugotavljamo, da predavanja upadajo. Delavska univerza teži k intenzivnim oblikam izobraževanja v seminarjih in tečajih. Teh oblik se zavod oprijema tudi zato, ker jih organizira le, če ima zagotovljene plačnike. Takšen premik izobraževalne dejavnosti je delno utemeljen tudi zaradi tega, ker kaže težnjo po večji sistematiki.

Pomoč upravljalcem

Družbena vzgoja zavzema v programu vedno pomembnejše mesto. Med stalne oblike tovrstnega izobraževanja prištevamo večerno politično šolo. V minulih štirih letih je šla skozi programsko različno pripravljene šole dobra tretjina članov Zveze komunistov v občini. Za vodstva družbeno-političnih organizacij je bilo organiziranih več krajših seminarjev, poseben poudarek pa je bil razen tega namenjen izobraževanju upravljavcev. Lani je delavska univerza prvič poskusila z daljšo obliko, s tako imenovano sindikalno šolo za upravljavce, ki jo je obiskovalo 25 slušateljev.

Uspešni so bili tudi nekateri seminarji za člane samoupravnih organov gospodarskih organizacij, pomanjkljivo pa je bilo delo s kolektivi. Delavska univerza je zanje prirejala posamezna predavanja in cikluse predavanj o delavskem samoupravljanju, delitvi dohodka in podobno, ni pa dovolj težila k načrtnosti, k stopenjskemu izobraževanju. Razgovori s člani kolektivov so bili le občasni, največkrat po končanem delu, zato obisk ni bil vedno najboljši.

To izobraževanje bi se moralo v prihodnje širiti mnogo hitreje in bolj učinkovito. Zavedati se moramo, da gre tu za spoznavanje stvarnosti, za njeno spreminjanje, in ne samo za spoznavanje zaradi spoznavanja.

Strokovno izobraževanje obeta posameznim kolektivom največ neposrednih koristi, zato sami dajejo pobudo zanj. V Brežicah se uveljavlja predvsem izobraževanje uslužbencev. Od vpeljanih oblik iz prejšnjih let je še vedno dobro obiskana ekonomska srednja šola — oddelek za odrasle. Letos je veliko obiskovalcev tudi v knjigovodskem tečaju, ki se bo nadaljeval še na drugi in tretji stopnji.

Za jezikovne tečaje ni veliko interesentov, še najmanj pa za slovenski jezik, čeprav je jezikovno znanje uslužbencev v administraciji še vedno zelo pomanjkljivo. To si razlagamo s tem, da je vsakemu le do takega izpopolnjevanja, katero mu trenutno obeta večji osebni dohodek.

Najpomembnejše je znanje!

Zanimanja za kvalifikacijske tečaje je še vedno precej, vendar je delavska univerza to opustila. Takšno izobraževanje danes ni več v skladu s potrebami. Bolj kot kvalifikacije je pomembno znanje, zato bo delavska univerza sodelovala predvsem pri izobraževanju na delovnem mestu. Pestrim izobraževalnim nalogam na tem področju pa bo delavska univerza kos le tedaj, če si zagotovi usposobljene strokovne sodelavce. V primeru, da zavod ne bo mogel zaposliti potrebnih ljudi, je rešitev v sodelovanju s sosednjimi izobraževalnimi ustanovami oziroma v specializaciji. Izhodišče za dobro delo na področju strokovnega izobraževanja pa bo tudi analiza sedanjih in bodočih potreb po kadrih v gospodarskih organizacijah in ustanovah ter v komuni nasploh.

Kakšni so letošnji obeti?

Program za letošnjo izobraževalno sezono obeta zelo pestro in obsežno dejavnost. Težišče bo na družbenem izobraževanju. Predvidevamo več seminarjev za odbornike občinske skupščine, za člane svetov pri občinski skupščini, za nove šolske odbore, za samoupravne organe, za vodstva družbenopolitičnih organizacij ter za politične aktive.

Na tem področju že nastajajo prvi zametki sodelovanja med delavskimi univerzami v Posavju. Le-ti želijo, da bi se programi družbenega izobraževanja odmaknili od splošnosti k resničnim potrebam vsake komune. Za realizacijo teh nalog je potrebno imeti specializirane vodje, ki bodo znali programirati in hkrati usmerjati predavatelje.

Za letos je nova tudi usmeritev k množičnemu turističnemu in kulturno-estetskemu izobraževanju, ki naj bi spodbujalo prebivalstvo k privabljanju tujcev v naše kraje. Tej splošni akciji bodo sledile višje oblike izobraževanja, prirejene posebej za gostinske delavce, za člane turističnih društev, za lastnike tujskih sob itd. Vse to bo zahtevalo precej sredstev, ki se bodo kasneje gotovo obrestovala družbi in posameznikom.

Delež, ki ga prejema delavska univerza iz sklada za šolstvo (1 milijon dinarjev), je za takšne naloge mnogo premajhen. Ni dovolj, da smo o potrebah le prepričani in da o njih govorimo; za izobraževanje je treba zagotoviti več finančnih sredstev!

J. T.

IV. razpis Kajuhovih nagrad

Da bi narodnoosvobodilna vojna slovenskega naroda dobila v slovenski književnosti še večji poudarek in da bi pisatelje, pesnike in druge umetniške oblikovalce ter zgodovinarje, zlasti pa vse, ki so kakorkoli sodelovali v NOV, še bolj zainteresirali za ustvarjanje del iz narodnoosvobodilne vojne, razpisuje predsedstvo Zveze združenj borcev NOV Kajuhove nagrade za leto 1964, in sicer:

I. nagrada v znesku 300.000 din

II. nagrada v znesku 200.000 din

III. nagrada v znesku 100.000 din

Kajuhove nagrade se podeljujejo za izvirna in še neobjavljena dela, in sicer: a) za literarna dela: roman, povest, pesniška zbirka, zbirka novel, drama; b) za dokumentarno delo; c) za spomine; č) za ilustracijo in opremo knjig; d) za glasbena dela; e) za likovna dela. Za Kajuhove nagrade pridejo v poštev le dela, ki obravnavajo: partizanstvo, ilegalo, predvojno partijsko delo in razredno borbo, koncentracijska taborišča ter zgodovinsko-znanstvena dela s tega področja. Isti tematski okvir velja tudi za glasbena in likovna dela. Avtorji, ki se potegujejo za Kajuhove nagrade, morajo svoja dela predložiti v dvojniku ocenjevalni komisiji, ki jo vsako leto sestavi upravni odbor Zavoda Borec. Avtorji morajo predložiti svoja dela pod šifro, v zapečateni kuverti pa svoj točni naslov.

Avtorji lahko konkurirajo z več deli, vendar pa mora biti vsako delo posebej šifrirano. Na natečaju za Kajuhove nagrade lahko sodelujejo vsi državljani SFRJ, proti katerim ni uveden kazenski postopek.

Zadnji rok za oddajo literarnih in glasbenih del je 30. april 1964, likovnih del pa 30. junij 1964.

Vsa nagrajena dela bo odkupil Zavod Borec s posebno pogodbo z nagrajenimi avtorji.

Rokopise dostavite z označbo »Kajuhove nagrade« na naslov: Zavod Borec, Ljubljana, Beethovnova 10.

Kajuhove nagrade bodo podeljene na predvečer pred dnevom vstaje slovenskega naroda, 21. julija 1964.

PREDSEDSTVO
ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV

Študijska knjižnica bo dobila nove prostore

Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu, ki je bila ustanovljena na začetku leta 1946, je znana že po vsej Sloveniji. Zaradi pomembnosti jo je izvršni svet SRS uvrstil med štiri knjižnice, ki brezplačno prejemajo ves tisk iz tiskarn na območju republike. Ne samo, da imamo tako v Novem mestu knjižnico, ki hrani veliko vrednosti, temveč je to obenem tudi ustanova, ki ima veliko vlogo pri dvigu kulturne ravni v mestu in celotni Dolenjski. Letos jo je obiskalo že nad 11.000 obiskovalcev, ki so si izposodili več kot 40.000 del. Za pravilno shrajevanje in odelavo knjig pa mora imeti tako pomembna ustanova primeren kader in seveda prostore.

O prostorih, ki so najvejl problem, občinska skupščina pogosto razpravlja. Tako so se že pred nekaj leti odločili za morebitno nadzidavo. Toda ta bi bila zelo draga, problem pa bi postal po nekaj letih zopet perečč. Zaradi tega so iskali druge rešitve in prišli do spoznanja, da bi se lahko knjižnica razširila v sosednjo hišo na Cesti komandanta Staneta 26. Tu bi lahko pridobili precej novih prostorov, v pritličju pa bi lahko delovali še ljudska in pionirska knjižnica. Pritličje poslopja je nacionalizirano in se je z odselitvijo postaje LM vanj že vselila ljudska knjižnica, lastnica ostalega dela hiše pa je pripravljena odstopiti prvo nadstropje stavbe za primerno trosobno stanovanje v bloku in za 2 milijona din v gotovini. Ker bi se z morebitno zidavo stroški precej povečali, je občinska skupščina sprejela ta predlog, saj bo tako stal odkup stavbe le okoli 7 milijonov, kar je brez dvoma cenejša rešitev. Sklad SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti je tudi ponudil 15 milijonov brezobrestnega posojila za dobo treh let, na kar je skupščina pristala. Občinska skupščina pa bo sodelovala z deležem pri gradnji nove stavbe LM, ki je izpraznila prejšnje prostore in tako omogočila odkup stavbe. Razširjenje prostorov študijske knjižnice v sosednjo stavbo pa je tudi del programa za proslavo 600-letnice Novega mesta, ki bo leta 1965. Pri tem pa se je občina obvezala, da bo stavbo pripravila za nove delovne prostore najpozneje do konca leta 1964.

-jk

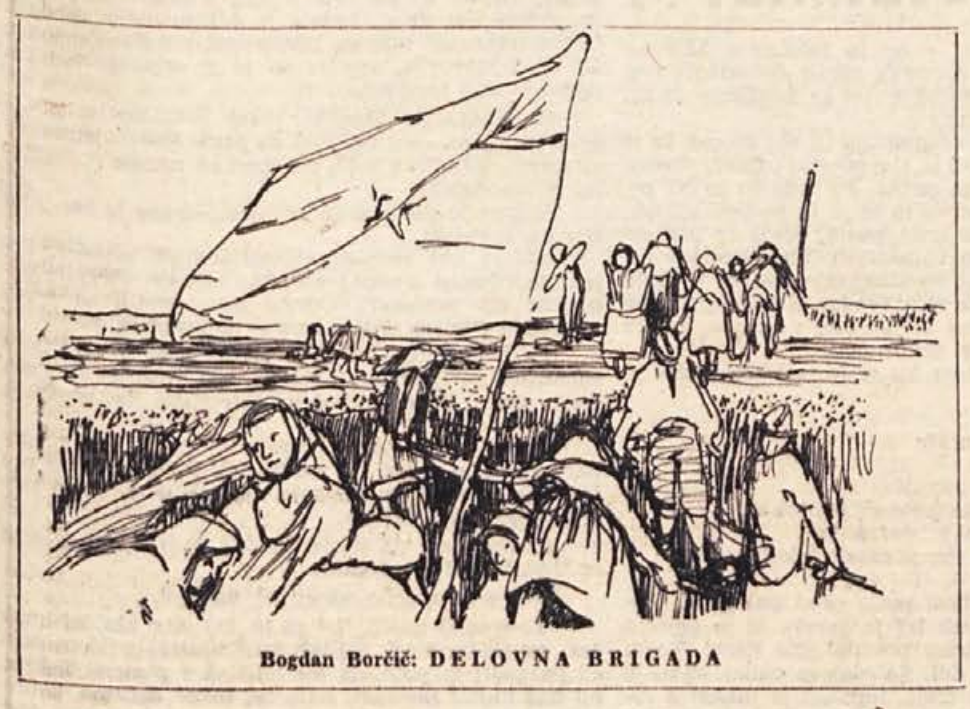

Bogdan Borčič: DELOVNA BRIGADA

Brestanica od lani do letos

Kulturno-prosvetno delo se v Brestanici leto za letom lepo razvija. Nad sto članov podpira kulturno rast tega kraja. Njihova pesem in glasba odmevata od Bohorja pa daleč ob Savi navzgor in navzdol; njihov oder zna biti očarljivo prijeten; naj se spomnimo samo njihovih Samorastnikov, ki jih je domiselno režiral Niko Galeša.

Poglejmo kar po vrsti njihovo dejavnost v pretekli sezoni.

V moškem pevskem zboru poje 32 pevcev pod vodstvom dolgoletnega prizadevnega pevovodja Moškona. Koncertirali so v domačem kraju, v Koprivnici, Sevnici, na občinski reviji v Krškem, na partizanskem srečanju, na mnogih proslavah doma. Dirigent Moškon je mnenja, da je treba zbor pomladiti, pa tudi prve tenorje bo treba okrepiti.

V minuli sezoni je zastalo sicer zelo močno delo gledališke skupine. Mnenje o vzrokih zastoja so kaj različna: igralcem upada volja, ker ne čutijo nikakršnega priznanja za svoj trud; kritika je vedno dokaj obregljiva in brez spodbude; delo se najraje obeša na enega, na režiserja, ki naj bo vse, celo plakater; tudi delovni čas — večina Brestaničanov dela v termoelektrarni v izmenah — vpliva, da je obisk na vajah nereden; odhod mnogo obetajočega režiserja Galeše in premajhna skrb za kadrovsko vzgojo sta tudi opravila svoje. Vendar kljub vsemu upi niso pošli; prav kmalu se obeta premiera Borove drame Zvezde so večne.

Zabavni instrumentalni ansambel STEB (Sekstet termoelektrarne Brestanica) je sodeloval na domačih proslavah in raznih zabavnih prireditvah doma in drugod. Ansambel je prav zdaj ostal brez harmonikarja Mate Zakonška, ki je bil hkrati vodja skupine; odšel je k vojakom. Prazno mesto bo treba izpolniti.

Literarna sekcija vzgaja recitatorje. Posebej naj bi spremenila obliko svojega dela: poleg recitatorjev naj bi vzgajala širši krog ljudi ob literarnih večerih. Uspeh sekcije se je pokazal ob nastopih odličnih recitatorjev na občinski in okrajni reviji letos spomladi.

Mimo tega v Brestanici uspešno delujejo še kino, knjižnica, skupina šahistov in klub.

Brestaniška Svoboda bo prisluhnila željam občinstva z anketo. Rezultat ankete bo vsekakor prijetna opora Svobodi pri sestavljanju programa za naprej. Ob moralni in materialni podpori termoelektrarne Brestanica — hvalevredna izjema v krški občini! — bo Svoboda še naprej opravljala svoje kulturno poslanstvo.

M. S.

Umrl je dr. Mirko Rupel

20. oktobra ob 3.50 je v mariborski bolnišnici, zadet od kapi, umrl zaslužni slovenski slovstveni zgodovinar jezikoslovec, književnik in knjižničar dr. Mirko Rupel. Predtem se je udeležil še zborovanja slovenskih bibliotekarjev na Štajerskem, kjer je nevarneje zbolel in se zdravil v Mariboru.

Dr. Mirko Rupel, ki se je rodil 28. avgusta 1901 v Trstu, je bil več let ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, razen tega pa ima vrsto neprecenljivih zaslug za odkrivanje, zbiranje in urejanje slovenskih jezikovnih spomenikov. Njegova zasluga je, da je bilo po vojni zbrano in tudi že publicirano obsežno novo gradivo o protestantizmu na Slovenskem. Kot jezikoslovec je opravil veliko delo pri sestavljanju obeh povojnih izdaj Slovenskega pravopisa, neposredno pa je vodil jezikovne pogovore v radiu. Slovenska književnst ga pozna zlasti po njegovih izdajah Jurčičevih, Gregorčičevih in drugih del, v slovenščino pa je prelil tudi Držićevega »Dunda Maroja«, kateremu je dal ljudski naslov »Boter Andraž«. Izguba slovenskega javnega delavca takšnih kvalitet in sposobnosti, kot jih je imel pokojni

dr. Mirko Rupel, je javnost globoko prizadela. S pokojnikom smo izgubili enega najbolj vnetih zagovornikov pristne materinščine.

Dolenjska založba

Novo mesto

ČESTITA VSEM OBČANOM!

- DOLENJSKA DANES
- DOLENJSKA V NOB
- DOLENJSKA V DAVNINI

VELIKO O TEM BOSTE IZVEDELI V KNJIGI

DOLENJSKI ZBORNIK 1961

CENA: BROŠ. 1.500 DIN, VEZ. 1.800 DIN!

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

41

To je bil tisti Koenen, ki so ga obdolžili, da je zapustil skupno s Torglerjem Reichstag, ko je že gorel. Ni čakal aretacije. Na njegovo glavo so nacisti razpisali nagrado. Nastopili so: tajnik komunistične frakcije v Reichstagu Otto Kühne, Torglerjev sin, sestra Dimitrova in še drugi. Nekateri so odšli z londonskega procesa nazaj v Nemčijo na ilegalno delo.

To je bil resnični proces o požigu Reichstaga. Svetovni tisk je dnevno obširno poročal o njegovem poteku. Nemška vlada je pri angleški vladi uradno protestirala proti londonskemu procesu. Pritisk svetovne javnosti je bil tako močan, da je angleška vlada odbila protest nemške vlade.

Londonski proces je izrekel razsodbo 20. septembra — dan pred pričetkom leipziškega procesa. Glavne ugotovitve so bile naslednje:

van der Lubbe ni komunist, temveč nasprotnik komunistične stranke;

kompartija Nemčije ni imela s požarom nobene zveze;

Torgler, Dimitrov, Popov in Tanev so nedolžni;

van der Lubbe ni mogel sam zažgati palače;

požigalci so porabili za vstop in izstop iz palače podzemeljski hodnik;

tak požig je lahko koristil samo nacistični stranki...

Londonski, pariški in ameriški radio so objavili razsodbo 20. septembra zvečer. Antifašisti so na velikih zborovanjih po vsem svetu sprejeli to vest z navdušenjem. Nacisti so doživeli strahovit udarec na sam predvečer leipziškega procesa. V Londonu so jih prehiteli.

Kar je ugotovil londonski proces, to je izbojeval na leipziškem procesu Dimitrov.

NACISTIČNA STRAHOVLADA

Plameni v Nemčiji pa niso zajeli samo Reichstaga, temveč vso deželo. Hitler je 25. oktobra 1933 na velikem zborovanju med drugim dejal:

»Vsa nemška revolucija je zahtevala le petdeset mrtvih, in še ti so bili pristni potepini.«

Ta izjava je vredna Hitlerja. Laž je bila vedno nacistično orodje. Tisoči so obležali na cestah. Desettisoči so romali v koncentracijska taborišča. V Dachau je tekla kri v potokih .Nacistični oddelki so vpadali v vasi, v delavska predmestja in morili.

Nad Nemčijo je prišla smrt.

Smrt pa je bila le uvod v nacistično divjanje. Nacisti bi ne bili nacisti, če ne bi imeli širšega repertoarja. Sama smrt jim ni mogla nuditi dovolj zadoščenja. Nekaj strelov od zadaj v glavo, nekaj zamahov z bajonetom, pobti nekoga do smrti — to so premogli v SA in SS izšolani poklicni ubijalci. Prihod nacistov na oblast je pomenil še vse kaj drugega kakor samo ubijanje.

Prišla je ura obračuna!

Hitler je najprej obračunal z delavskimi strankami in organizacijami. Komunistična stranka mu je bila najbolj nevarna, nato pa socialdemokratska stranka. Takoj zatem je Hitler zasegel ves delavski in revolucionarni tisk. Zasedel je tiskarne in delavske domove. Pozaprl je delavske zaupnike in voditelje delavskih zadrug. Povod za to akcijo mu je dalo praznovanje 1. maja, ki so ga delavci kljub nacistom 1933. leta še praznovali (nacisti so kasneje prevzeli 1. maj kot svoj praznik!).

Kjer ni šlo drugače, je Hitler obtožil svoje nasprotnike korupcije; nato je izdal uradna povelja in prepovedi. Zasegel je delavsko banko in delavske nabavljalne zadruge.

Prišla je ura obračuna!

Hitler ni prezrl dejstva, da so nevarne tudi misli-ideje. V Goebbelsu je imel zanesljivega hlapca, kateremu je zaupal čistko v kulturi in kulturnih krogih. Očistil je vrste znanstvenikov. Ni prizanesel zdravnikom in pisateljem. Ni prizanesel niti Nobelovim nagrajencem: Albertu Einsteinu (ki je odšel v Ameriko), fiziku Jamesu Francku, kemiku Fritzu Haberju in številnim drugim. Na vrsto so prišli gospodarstveniki, sociologi in pravniki.

Knjige so nevarne! V njih so napisane stvari, ki nacistom niso všeč. Torej — proč z njimi! Na grmado z njimi! In spet se zgodovina ponavlja. Trg pred berlinsko opero 10. maja 1933: v večernih urah je na tem trgu zagorela grmada, na katero so nacisti vrgli 10-tisoče knjig. Knjige so dovažali s tovornjaki. Godbe igrajo »Deutschland, Deutschland über alles...« Grmada zagori in grozljivo osvetljuje trg. V avtu se nasmejan pripelje Goebbels. Na grmadi gorijo dela Marxa, Engelsa, Lenina, Rose Luxemburg, Karla Liebknechta in Avgusta Bebla. Na grmadi gorijo romani in dela Thomasa in Heinricha Manna, Leonarda Franka, Stefana Zweiga, Berta Brechta, Teodorja Pliviera, Ericha M. Remarquea, Egona Kischa, Uptona Sinclaira, Helen Kellerjeve... Spiski prepovedanih knjig so dolgi.

Grmada v Berlinu ni edina. Goebbels je dal znak. Podobne grmade zagorijo v Münchenu, Dresdenu, Breslauu, Frankfurtu.

V Düsseldorfu so javno sežgali dela največjega nemškega pesnika Heinricha Heineja.

Policija in oddelki SA so preiskovali knjigarne in javne knjižnice; vdirali so v stanovanja, v kleti in na podstrešja ter iskali »prepovedano« literaturo.

Goebbels je hotel mirno spati. V listih je objavil seznam prepovedanih knjig. Nihče se ni mogel izgovarjati — nemška pedantnost je obsedla izvrševalce tega odloka.

Poznan je nacistični izrek iz tega obdobja:

Dosmrtni zapor za esesovca Rojka

Največji sodni proces v povojni Avstriji, ki je trajal pred graškim deželnim sodiščem cele štiri tedne — o njem smo v našem listu že poročali — je končan. V strahotnih podrobnostih je prikazal zverinstva, ki jih je zagrešil esesovski zločinec Stefan Rojko, pomočnik zloglasnega Jöckla v nacističnem taborišču Terezin pri Pragi.

Rojko je izrazit strahopetec. Kot strahopetca in skrajnega primitivca ga je označil tudi psihiater, ko je pred sodiščem govoril o zločinčevi osebnosti. V času nacističnega barbarstva je Rojko odvrgel masko navidezne poštenosti, izza nje pa je zažarela podoba zverine. Z gnusnimi zločini se je postavljal pred svojimi esesovskimi sokrvniki, ker je s tem hotel dokazati, da so ga po krivici imenovali »mevžo«. Toda v sodni dvorani nekdanji strah in trepet zapornikov v Terezinu ni bil več hladnokrvni »Herrenmensch«. Tu mu ni več igral okrog ustnic dobro znani cinični moriški nasmeh. Tu je trepetal v strahu za življenje.

Kljub temu pa je tu in tam vendarle pokazal svojo brezčutnost. Tako je pripovedoval, da je sam izbiral kandidate smrti in jih vodil do morišča, vendar da z umori samimi ni imel »ničesar opraviti«.

Kakšno je bilo najmanjše število zapornikov, ki jih je sam vodil na morišče?

Rojko je hladno odgovoril, da je šlo najmanj »za en, dva, do pet kosov.«

Predsednik senata ga je ostro zavrnil, da to niso bili nobeni »kosi«, ampak ljudje.

Že v prvih dveh dneh razprave so mu dokazali, da je od jeseni 1942 do jeseni 1944 pobil 44 zapornikov, med njimi neko ženo, ki ga je z dvignjenimi rokami prosila za življenje. Tudi nekega 16-letnega fanta, še napol otroka, in mnoge sovjetske vojne ujetnike je ustrelil. Njegovi škornji so bili zelo pogosto polni človeških možgan, krvi in las, kajti ljudi, katerih ni mogel pobiti z ročajem revolverja, z lopato ali zadaviti v vodi, je do smrti obrcal s škornji.

Toda Rojko je vse zanikal in zatrjeval, da so te obtožbe navadne laži, ki mu jih hočejo obesiti za vrat iz »političnih razlogov«. Trdovratno je zanikal tudi to, da bi karkoli vedel o 40 avstralskih vojnih ujetnikih, ki so jih ustrelili v začetku aprila 1945. Vpričo 76-letnega Josefa Heinza iz Zahodne Nemčije je zanikal tudi to, da je pobil nekega starega človeka, da je ujetnike pital s soljo, da jih je silil, da so morali piti vsebino pljuvalnikov. Toda priča Josef Heinz je na lastne oči videl tudi druga grozodejstva, ki jih je počenjal zločinec Rojko. Nekega dne je velel pripeljati zvezanega ujetnika in je vodni curek iz cevi, ki jo je ravnokar držal v roki, usmeril v trebuh nesrečneža. Izredno močan vodni pritisk je žrtvi raztrgal trebuh, tako da je črevesje prilezlo na dan.

Priče so se vrstile druga za drugo. Sredi njihovih spominov in izpovedi so vstajale pred duševnimi očmi iz dneva v dan številnejšega občinstva tudi grozotne sence preteklosti. Nizali so se zločini za zločini, toda nizali so se tudi dokazi proti preteklosti, proti mnogim Rojkom...

Rojko je ob koncu vse svoje upanje zgradil na nekdanjem esesovskem pajdašu Theodorju Hohausu, ki so ga češkoslovaške oblasti zaradi številnih razbremenilnih prič oprostile kazenske odgovornosti in ki živi zdaj v Zahodni Nemčiji. Toda Hohaus zaradi hude srčne bolezni ni mogel priti v Gradec, pač pa je deželnemu sodišču poslal pismo, v katerem pravi med drugim:

»Rojko naj ne poskuša svojih dejanj obesiti drugim. Moje mnenje je, da odkritosrčen človek mora priznati svoja dejanja. Do danes še nisem nikjer prebral, da bi Rojko rekel: Da, to sem moral storiti! Gotovo se mora spomniti, kaj sem svojčas rekel poveljniku taborišča Jöcklu: ,Hauptsturmführer, nikar ne računajte s tem, da bom jaz tukaj mučil ljudi!' Lahko mu tudi poveste (Rojku — prip. red.), da mi je Schmidt (katerega so češkoslovaške oblasti skupaj s poveljnikom Jöcklom in nekaterimi drugimi obsodile na smrt) deset minut pred smrtjo dejal: ,Ti si bil edini, ki ni pozabil, da so tudi drugi bili ljudje!' Stefan, sram te bodi!«

Po štiri tedne trajajočem procesu, ki so mu prisostvovali med drugim številni novinarji in tudi predstavnik češkoslovaškega pravosodnega ministrstva, je kazenski senat izrekel obsodbo nad nekdanjim krvnikom iz Terezina Stefanom Rojkom: **dosmrtni zapor, poostren vsako leto s šestimi meseci trdega ležišča.**

Državni tožilec dr. Flick je v zaključnem govoru dejal, da »ne gre za noben politični proces, ampak za proces proti zločincu, ki je zaradi svojih osebnih koristi in zaradi svoje strahopetnosti moril. S tem mora izgubiti sleherno simpatijo, za katero so se zavzemali anonimni pisci raznih pisem, ki so skušali Rojkove zločine pripisati drugim. Vse priče so ga nedvoumno prepoznale in samo naključju se lahko zahvali, da ga leta 1951 niso izročili ČSSR. Zgolj prevajalska napaka mu je rešila življenje.« Ob koncu je državni tožilec pozval poroto z besedami:

»Upoštevajte trpljenje in muke, ki jih je povzročil obtoženi, upoštevajte, da je zagrešil številne krvave zločine. Dokažite s svojo sodbo, da nimate za dejanja obtoženega nobenega razumevanja in izrecite nad Rojkom kazen, kakršno zasluži množični morilec!«

Branilec je skušal omiliti upravičeno ostrino teh besed. Prosil je za obtoženega milo kazen in pri tem zahteval, naj sodišče upošteva temeljna krščanska načela, vendar je njegov poziv na »krščansko ljubezen« ostal brez slehernega odmeva v zadnji dan nabito polni dvorani.

-dF-

Skupina zbranih delegatk prvega kongresa SPŽZ, častni gostje in domači predstavniki na nedeljskem slavju v Dobrniču

Svojevrsten rekord

Poroka dveh bratov z dvema sestrama danes res ni nič nenavadnega. To kar se je zgodilo v Carios Salesu v Španiji, pa menda nima primera v zgodovini in pomeni svojevrsten rekord. V tem kraju se je namreč sedem bratov iz družine Agostinelli poročilo istega dne s prav tolikšnim številom sester Mayor. Koliko je bilo na gostiji gostov, pa poročilo ne pove.

Nova odprava na Antarktiko

Holandski raziskovalci se pripravljajo na svojo prvo ekspedicijo v področje Antarktike. Skupaj z belgijskimi strokovnjaki naj bi se iz Antwerpna odpeljali na ledeni kontinent s posebno dansko ladjo. V antarktičnih področjih naj bi preživeli leto dni.

Duševni strip-tease

34 pariških slačilk je imelo za svojo kulturno dolžnost, da razpiše novo literarno nagrado. Poleg 1268 literarnih nagrad, ki jih poznajo v Franciji in ki obsegajo 66 področij, kot so kmetijstvo, šport, kriminalistika, filozofija, vera, utopija, drama itd., bodo pariške slačilke dosegle »nagrado strip-teasa« tistemu pisatelju, ki se bo v svojem delu najbolj učinkovito »duševno slekel«.

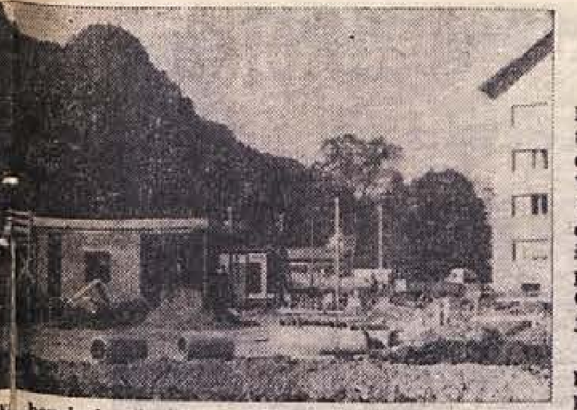

Nova bencinska črpalka v Vidmu-Krškem bo, kot lahko razberete iz slike, prav kmalu končana. Otvoritev nestrpno pričakuje nekaj sto bencina žejnih »fičkarjev«...

Spet velik rop v Angliji

Tolpa osmih mož je pred kratkim napadla oklopni avtomobil na odročnem delu ceste Dartford—Langfield pri Wanieyu v grofiji Kent. Oklopni avtomobil je vozil denar za eno največjih angleških bank. Tatovi so ga izropali in odnesli 90.000 funtov (približno 20 milijonov dinarjev).

Ta rop je bil prvi večji roparski napad po napadu na poštni vlak, pri katerem so tatovi odnesli več kot dva in pol milijona angleških funtov. Tatov še niso odkrili.

Pretresljiva tragedija otroka

Nemško časopisje obširno poroča o preiskavi, ki jo je pred dnevi uvedla frankfurtska policija v zvezi z umorom »talidomidnega« otroka, triletnega Aleksandra Sidorowa. Mali Aleksander je bil umorjen v stanovanju znane frankfurtske otroške zdravnice dr. Matilde Peterson. Zdravnico in otrokovo mater policija natančno zaslišuje, da bi rekonstruirala pretresljivo tragedijo otroka, katerega mati je v času zgodnje nosečnosti uživala pomirjevalna sredstva na talidomidni bazi.

Obe ženi, ki ju je policija priprla zaradi obtožbe umora, poskušata sedaj zvrniti krivdo druga na drugo. Policija je dognala, da sta bili v času, ko je mali Aleksander prejel smrtno injekcijo, v vinjenem stanju, ni pa še ugotovila, katera izmed njiju je otroku vbrizgala smrtno dozo uspavalnega sredstva.

Kot toliko talidomidnih otrok je bil tudi mali Aleksander rojen brez nog in rok. Po njegovem rojstvu — rodil se je v novembru 1960 — je mati začela od obupa piti in zahajati v razne lokale, kjer je neredko jemala tudi otroka. Neke sobote zvečer je frankfurtska policija prejela telefonično obvestilo, da skušajo v nekem stanovanju v Koelnerstrasse 14 umoriti otroka. »Jaz sama sem vam telefonirala,« je dejala otrokova mati policiji, ki je bila v nekaj trenutkih na kraju dogodka, »rešite mojega otroka«. Dečka so nemudoma prepeljali v bolnišnico, vendar ga zdravniki kljub vsej prizadevnosti niso mogli več rešiti.

»Pregovorila me je, da sem mu vbrizgala močno injekcijo uspavalnih sredstev,« se brani zdravnica, »ko pa sem opazila, da ji je dejanja postalo žal, sem mu takoj dala dve injekciji z nasprotnim delovanjem, toda bilo je že prepozno.«

Ob koncu zasliševanja je policija izpustila na začasno svobodo dr. Petersonovo, medtem ko je otrokovo mater pridržala v zaporu.

Zmešnjava v imenih moskovskih ulic

Šoferji taksijev, zdravniki, pismonoše in milica imajo v šestmilijonski sovjetski prestolnici velike težave z orientacijo. Imena ulic nikakor niso enotna. V Moskvi je namreč nič manj kot 21 cest, ki se imenujejo po znanstveniku Lomonosovu. To pa še ni rekord. Vrhunec zmešnjav nastane, kadar hoče kdo poiskati ulico »Ob parku«. V tem primeru lahko izbira med 45 ulicami s tem imenom, od tega jih je 16 v isti mestni četrti. Težko je na primer najti tudi ulico 1. maja, zakaj ulic s takim imenom je 22. Sovjetskih ulic je 19, Puškinovih ulic je 16, ulic Gorkega 13, Gogoljevih 9, ulic Majakovskega 7 in Tolstoja 5. Ni čudno, da zlasti šoferji tovornjakov, ki prihajajo iz province, tavajo ure in ure po mestu, preden najdejo pravi naslov. Moskovska »Komsomolskaja pravda« poroča, da ima dnevno najmanj 5000 šoferjev osebnih in tovornih avtomobilov težave z iskanjem naslovov in da zaradi tega izgube mnogo dragocenega delovnega časa v vrednosti do 12 milijonov rubljev letno.

OPEKARNA ZALOG

pri Novem mestu

TOPLO POZDRAVLJA ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVOMEŠKE KOMUNE VSE DELOVNE LJUDI, ŽELEČ JIM NOVIH USPEHOV PRI NADALJNJEM DELU!

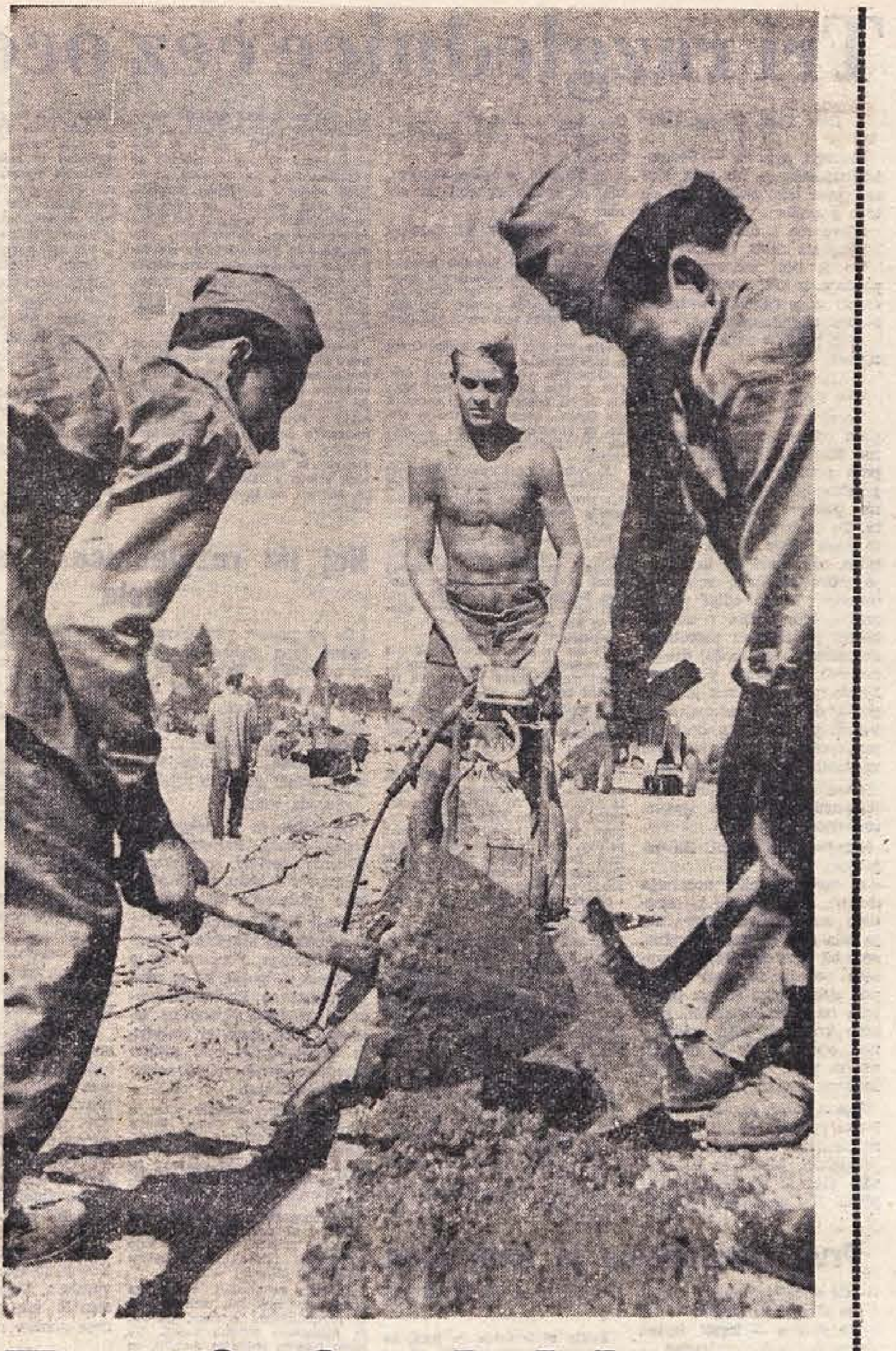

Fantje in dekleta - prisrčna hvala!

»S popolno dograditvijo avtomobilske ceste od Ljubljane do Gjevgjelije je naša mladina z uspehom in v predvidenem času opravila tudi to svojo pomembno akcijo in tako izbojevala še eno veliko delovno zmago. Tudi tokrat je naš mladi rod uspešno in na način, lasten njegovi moči, poletu in zrelosti, izpolnil obljubo, dano tovarišu Titu in svoji socialistični državi.«

Tako je med drugim podpredsednik republike Aleksandar Ranković v nedeljo dopoldne v Osipaonici izročil prometu zadnji odsek avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti«. S tem je bilo uspešno končano največje delo mladine naših narodov, končana avtomobilska cesta od Ljubljane do južne makedonske meje pa je hkrati najprisrčnejši izraz ljubezni mladega rodu do Tita in vseh naših narodov. Ob tej priložnosti se spominjamo tudi vseh fantov in deklet, njihovih voditeljev, komandantov brigad, glavnega štaba MDB na Otočcu in vseh delavcev, tehnikov ter inženirjev, kot tudi političnih delavcev, ki so leta 1958 zgradili odsek avtomobilske ceste skozi takratni novomeški okraj. Spominjamo se pomembnih besed predsednika Tita, ki je v jeseni 1958 na slovesnosti v Novem mestu posebej naglasil:

»Želel bi, da bi ves naš mladi rod šel skozi tako šolo, skozi kakršno so šli tisti, ki so pred vami gradili druge objekte. To je nekaj, česar z denarjem ni mogoče kupiti...«

Vsem našim brigadirjem in brigadirkam: prisrčna hvala za plemenito darilo socialistični domovini!

G. Simenon: MAIGRETOV MRTVEC

21

»Eden od vaju naj stopi in telefonira Moersu. Ob tej uri najbrž spi, razen če ravno dokončuje svoje delo. Če ga ni na Nabrežju, naj ga pokličejo doma. Naj pride z orodjem sem.«

Zdaj se za hišnega gospodarja ni več zmenil in je hodil po obeh sobah sem in tja, odpiral omare, predal, brcnil v kup umazanega perila. Po zidovih je bil poslikani papir že brez barve in se je tu in tam odlepil. Železne postelje so bile črne, puste, odeje so bile zoprno sive barve kot po vojašnicah. Vse je bilo v neredu. Preden so zbežali, so stanovalci najbrž v naglici pobrali največ vredne reči, vendar si niso upali vzeti s seboj nič takega, kar bi jim bilo v napoto, ker so se bali, da bi ne zbudili pozornosti.

»So odšli takoj potem, ko se je razlegel strel?« je vprašal Maigret.

»Takoj.«

»Skozi sprednja vrata?«

»Čez dvorišča.«

»Kdo je bil takrat zunaj?«

»Viktor, seveda. Potem Sergij Madok.«

»Kateri je prišel dol k telefonu?«

»Kako pa veste, da jim je nekdo telefoniral?«

»Odgovori!«

»Nekdo jih je poklical malo pred pol peto. Glasu nisem spoznal, ampak bil je nekdo, ki je govoril njihov jezik in ki je samo povedal ime Karel. Temu sem sporočil. Prišel je dol. Še zdaj ga vidim, kako je bil v moji pisarni ves divji, togotno je mahal z rokami. Zelo glasno je kričal v telefon. Ko se je vračal v sobo, je še kar preklinjal in razsajal, skoraj takoj nato pa je po stopnicah prišel Madok.«

»Torej je Madok ubil tovariša.«

»Čisto mogoče.«

»Ali niso poskusili vzeti s seboj ženske?«

»To sem jim rekel, ko so šli mimo mene v vežo. Kar slutil sem, da mi bo to prineslo še sitnosti. Rajši bi videl, ko bi zginili vsi. Nisem vedel, da bo tako kmalu rodila. Stopil sem k njej v sobo in ji rekel, naj odide kot drugi. Ležala je. Mirno me je gledala. Veste, francoski razume veliko več, kot pokaže sama. Ni mi odgovorila, vendar so jo za hip zgrabili popadki in sem razumel.«

»Ti, fant,« je Maigret rekel inšpektorju, ki je ostal pri njem, »boš počakal, da pride Moers. Nikomur ne dovoli vstopiti v sobi, posebno ne temule možakarju! Si oborožen?«

Policist je pokazal na revolver, ki mu je napenjal žep na suknjiču.

»Moers naj se najprej loti prstnih odtisov. Potem naj vzame s seboj vse, kar bi nam utegnilo pomagati pri preiskavi. Očitno niso pustili za seboj nobenega papirja. O tem sem se že prepričal.«

Stare nogavice, spodnje hlače, orglice, škatla s sukancem in šivankami, obleke, več svežnjev igralnih kart, male lutke, z nožem izrezljane iz mehkega lesa...

Spustil se je po stopnicah tik za hišnim gospodarjem, ki je moral iti pred njim. Prostor, ki se mu je reklo pisarna, je bil zelo majhna izba, slabo razsvetljena, neprezračena.

»Domnevam, da si nisi zapisal dnevov, ob katerih so ti ptički odšli z doma?«

Mož je zelo naglo odgovoril, da si ni.

»To sem si mislil. Nič za to. Do jutri zjutraj imaš čas, da se spomniš. Slišiš? Jutri zjutraj pridem sem ali pa pošljem pote, da me obiščeš v pisarni. Takrat mi boš moral povedati datume, **točne datume**, dobro pretehtaj te besede. Drugače te bom žal vtaknil pod ključ.«

Mož je imel še nekaj reči, ampak se je pomišljal.

»...e bi po naključju prišli... ali mi... ali mi dovoljenje, da smem uporabiti revolver?«

»Poslednjič le spregledal, da preveč veš, kajne, in da ti lahko pride na misel, kako bi ti priskrbeli enako kot Viktorju?«

»...jim se.«

»Na ulici bo ostal policist.«

»Lahko pridejo čez dvorišča...«

»Na to sem pomislil. Dal bom še enega na stražo tudi v Ulico Vieille-du-Temple.«

Ulice so bile prazne in po hrupu zadnjih ur je bila tihota nenavadna. Nobenega sledu ni bilo več po raciji. Luči v oknih so druga za drugo ugasnile. Vsi ljudje so spali, razen tistih, ki so jih odpeljali na policijo, razen Marije, ki bo najbrž ravnokar rodila v bolnišnici, medtem ko Lucas hodi gor in dol pred njenimi vrati.

Postavil je na stražo dva moža, kot je obljubil, jima dal podrobna navodila, potem je precej časa na Ulici de Rivoli čakal na taksi.

Ob štirih zjutraj se je pripeljal na policijsko postajo na Nabrežju de l'Horloge. Tam je bila vsa njegova druščina in dišalo je podobno kot v Ulici du Roi-de-Sicile. Moške so stlačili na eno stran, ženske na drugo, skupaj z vsemi potepuhi, vsemi pijanci, vsemi registriranimi deklinami, ki so jih to noč pobrali po Parizu. Eni so spali, leže na tleh. Stalni policijski gostje so si sezuli čevlje in si drgnili boleče noge. Nekaj žensk je skozi železno ograjo zbijalo šale s stražarji in ena med njimi si je včasih izzivalno privzdignila krilo prav do pasu.

Nekaj policistov je kvartalo poleg peči, na kateri se je grela kava. Več inšpektorjev je čakalo na Maigretova povelja.

Teoretično bodo šele ob osmih pregledali papirje vse druščine, poslali vse v gornje nadstropje, kjer se bodo slekli do golega za zdravniški pregled in za antropometrijo.

»Le začnite, otroci,« je rekel Maigret policistom. »Skrb za papirje prepustite dežurnemu komisarju. Rad bi, da bi se drugega za drugim lotili tistih iz Ulice du Roi-de-Sicile, posebno žensk... Predvsem pa tistih moških in žensk, ki stanujejo v »Prenočišču pri Zlatem levu«, če jih je kaj...«

»Ena ženska in dva moška.«

»Prav. Izvlecite iz njih vse, kar vedo o Čehih in Mariji.«

Na kratko jim je popisal člane tolpe in vsi so posedli vsak za svojo mizo.

Začelo se je zasliševanje, ki bo trajalo ostali čas noči, medtem ko je Maigret po temnih hodnikih prehodil sodno palačo in prišel v svojo pisarno. V inšpektorski sobi je bila luč in ravno od tam je bilo pravkar slišati, da je pozvonil telefon.

Maigret je vstopil. Klical je Bodin in rekel je:

»Samo malo ga počakajte... Vsak hip se vrne...«

Bil je Lucas, ki je komisarju naznanil, da je Marija malo prej rodila dečka, težkega štiri in pol kile. Poskusila je planiti iz postelje, ko je bolniška strežnica hotela sobo zapustiti z dojenčkom, da bi ga okopala.

SEDMO POGLAVJE

Ko je Maigret stopil iz taksija v Ulici de Sèvres nasproti bolnišnice Laennec, je zagledal velik avtomobil, ki je imel številke diplomatskega zbora. Med glavnimi vrati je čakal dolg in suh človek. Bil je uslužbenec češkoslovaškega poslaništva, ki naj bi Maigretu pomagal kot tolmač.

Lucas je bil na hodniku v bolnišnici, naslanjal se je na okno in otožno gledal na vrt. Ko je nastopil stražo, ga je neka strežnica prišla poprosit, naj ne kadi, in zdaj je vzdihnil in s prstom pokazal na Maigretovo pipo.

»Morali jo boste ugasniti, načelnik.«

Treba je bilo počakati, dokler ni prišla ponjo nočna sestra. Bila je ženska srednjih let, pokazala je, da ji Maigretova slava nič ne pomeni, in gotovo ni marala policije.

Tri razglednice čez ocean

New York, 4. sept. 1963

Chicago, avgusta — Sedeminštirideseta je ob treh zjutraj prav tako živahna kot ob treh popoldan.

»Give me a dime!«

(Daj mi deset centov)

To je bolj zahteva kakor prošnja iz ust plečatega črnca, ki se je nagnil k meni od stebra ulične svetilke.

»I'm not...« skušam pojasnjevati.

Ostreje:

»'ve you got a dime?«

Torej sem zares v kaši. Že pred odhodom v Chicago so me svarili, naj nikar ne trapam ponoči sam po ulicah, posebno po takih ne, kot je na primer sedeminštirideseta. To je izrecno črnska četrt in sega nekje od 38. do 83. ulice, prav med 42. in 63. pa je jedro zločinov, ropov in umorov. To je edini predel mesta, kjer sedita v modrobelem policijskem patrolnem avtomobilu dva moža, drugje namreč zadostuje po eden. Mreža patrolnih voz je tako gosta, da lahko računaš vsaj vsakih pet minut na »limuzino postave«, ki ti naj da občutek varnosti. Vendar pet minut...!

»Kaj boš z denarjem?« sem poizkusil zavlačevati »pustolovščino«.

»Naj te ne skrbi. Za pijačo.«

O tem ni bilo nobenega dvoma, saj mu je iz ust smrdelo kot iz žganjekuhe. Da je bila šala še bolj prisrčna, sem bil brez drobiža. Kamero sem seveda že prej stisnil pod suknjič, ko so me prijatelji na dvainštirideseti, kjer smo kramljali tako pozno v noč, opozorili, če že nikakor ne morem vzeti taksija, naj vsaj kamero pustim pri njih.

Edina stvar, ki sem mu jo lahko pokazal, je bil prestopni listek za trolejbus in dvoje cigaret. Listek ga ni zanimal, cigareti pa sta mu prav prišli. Ko je prižgal, sem se mu srečno izmuznil. Bil je preveč majav, da bi krenil za menoj.

Še ko sem se oziral za njim, me je nekdo zgrabil za rame:

»Tale dečko te bo zapeljal domov!«

V temno zeleni limuzini je sedel dečko, ki bi me mimogrede zdrsnil med prsti. V tej četrti zastonj iščeš belca podnevi, kaj šele ponoči. Najbrž sem svetil kot kresnica.

»Ne, ne! Saj imam karto. Grem s trolejbusom.«

»Trolejbus vozi zdaj vsako uro. (To je bilo mimogrede tudi res.) On te bo potegnil takoj, za zabavo! Gremo, gremo...« me je vlekel za komolec, in videti je bilo, da je popolnoma prepričan v uspeh.

Že sem se videl napihnjenega na umazani gladini Chicago River ali kje drugje, ko se fant nenadoma zmede, skoči v avto in sikne:

»You're nuts!« (Norec.)

Sele ko sta že izginila za ovinkom, sem zagledal modro luč patrolnega avtomobila, ki je počasi drsel od South Park Avenue sem. Kot hipnotiziran sem buljil v vrteči se reflektor na njegovi strehi in kar nisem mogel verjeti.

»Quarter!« (Četrt dolarja.)

To me je zdramilo: napadel me je naslednji. Zdaj sem razumel, zakaj me prijatelji niso hoteli izpustiti na ulico, zakaj me je zadnjič gospod Medvešek zapeljal v avtomobilu prav na postajo podzemeljske železnice in zakaj sedita tukaj dva policaja v avtomobilu.

Poskušal sem mu razložiti, da sem »exchange student«, da sem iz Evrope... To je fanta zmedlo. Pričel je glasno razmišljati, in čeprav me ni izpustil, sem imel priliko, da si ga na hitro ogledam. Dejal bi, da je mešanec med Indijancem in črncem. Dolgo me ni pustil proučevati:

»Imaš vsaj cigareto, ti, »izmenjalni«...?«

»Na žalost...«

»Praviš, da si iz Evrope. To je daleč, kaj?«

Drugi so naju pustili pri miru. Nekateri so spali na pločniku, drugi viseli na visokih stolih medlo razsvetljenih pivnic, med vrati bližnje neprekinjeno odprte zelenjavne trgovine je stala izpita »devica« in se brez vzroka režala.

TROLEJBUS!

Nisem mogel dočakati, da so se odprla vrata. Edini potnik je bil — belec, najbrž delavec, ki se vrača domov proti Ashland in 47., kjer je mehiško-poljska četrt. Začudeno me je vprašal:

»Kaj vraga počneš tu ob tej uri?!«

Skomignil sem z rameni: saj sam ne vem...

Prva razglednica je torej črna

Če si bel je dobro,
če si rjav se izogni,
če si črn — izgini, izgini,
izgini...

(Black, brown and white blues.
Big bill Broonzy)

Washington. — Zdi se, da je to danes največja razglednica v ZDA. In tudi Amerikanci jo jemljejo dovolj resno. Bojim le se, da niso bika zagrabili na pravem koncu. Rasni problem je dosegel vrh prav v tej sezoni. Ko sledim dvestotisoč glavi množici ljudi do Lincolnovega spomenika na obali reke Potomac v znanem »pohodu na Washington«, je v zraku na tisoče vzklikov in transparentov:

DELO IN SVOBODO!

ENAKOST ZDAJ, POTRPLJENJE POZNEJE!

ZAHTEVAMO PRAVICE DRŽAVLJANOV ZDA NE SAMO NA PAPIRJU, AMPAK ZARES!

PRENEHAJTE SEGREGACIJO V ŠOLAH!

JAVNI LOKALI ZA VSAKO BARVO KOŽE!

Kdor ne živi med črnci v ZDA, teh napisov ne bo dojel. Gospa Craig iz Chicaga mi pravi:

»Na severu se imamo za napredne. Pravijo, da rasni problem tukaj ni tako pereč. Vendar je na primer samo nekaj blokov južneje na devetindevetdeseti bolnišnica, ki me ne bi sprejela pod streho, pa če bi jim umirala na pragu...«

Gospa Craig je profesorica na Hyde Park High School. Da ima prav, so potrdile s policijskimi pendreki okrašene demonstracije nekaj tednov pozneje, še posebej pa ponesrečeni miting župana Dailyja, ki so ga rasisti iztirili.

Začelo se je nekje na jugu, ko so veleposestniki začutili, da z emancipacijo črncev izgubljajo ceneno delovno silo. Črnci, ki seveda v večini niso imeli možnosti za izobrazbo, so neuadoma postali še bolj smrdljive živali, ki so jim na vsakem koraku skušali dokazati njihovo ničvredno poreklo. Boj za integracijo šol (da bi se črni otroci učili skupaj z belimi) je posledica tega, da so črnci, ki so imeli možnost prestopiti univerzitetni prag, dokazali, da prav nič ne zaostajajo z možgani za belim »nadčlovekom«. Little Rock, Birmingham in druge šole se zavedajo, da izobraženemu nasprotniku ne bodo več kos. Zato vsakogar, ki brez dovoljenja prestopi javno šolo, namenjeno državljanom ZDA, kratkomalo — ustrelijo.

Zasebne občine, v katerih se ne more nihče naseliti brez dovoljenja belih upravljavcev, niso tudi v severnih državah nobena redkost. Če gre belec po ulici Chicaga s črnko v družbi, se vsi ozirajo za njima. Če črni deček ogovori belo deklico, ga kluklusklanovci kastrirajo in zazidanega v betonski blok vržejo v Mississippi. Policija pa nikakor ne more izslediti zločincev...

Ker LIFE in LOOK ne objavljata rada črnih obrazov, imajo črnci svojo revijo EBONY. Ko sem urednika in izdajatelja g. J. H. Johnsona vprašal, če se mu ne zdi, da taka revija, iz katere gledajo samo črni obrazi, ne povečuje prepada med belci in njimi, je samo skomignil:

»Vsi naši naročniki so črnci...«

Črnci zahtevajo seveda tudi samostojno stranko, ki pa najbrž rasnega problema ne bo ublažila. Še posebej ne, ker jo nasprotniki že vnaprej onemogočajo s tem, da jo proglašajo za — komunistično!

Pred množico v Washingtonu so se vrstili govorniki. Eden je med drugim dejal:

»Kako naj branimo svobodo v Berlinu, če je doma ne zmoremo?«

Svoboda. Za koga? Za belce!

Naj bo razglednica o svobodi bela

Če na primer visokokvalificirana črna stenodaktilografka povpraša v New Yorku za službo tajnice, ji bo šef najbolj gotovo takole odgovoril: »Saj veste, toliko ljudi pride tukaj v urad. Nekateri... hm ... saj veste...« Črnka lahko samo skloni glavo in ugotovi:

»Seveda vem.«

Še slabše je za nekvalificiranega črnca. Preostane mu čiščenje čevljev, pritiskanje gumbov v dvigalu, težaško delo v pristanišču in podobno.

Edini črnski sodnik v ZDA je ženska na Municipal Courtu v Chicagu. Ponosno se je potrkala po prsih, ko se nam je predstavila. Prvi reporter - črnec je dobil službo na televiziji letos. Sem ter tja smejo najvztrajnejši pod zaščito federalne straže vpisati semester na univerzi.

Vzdolž najprometnejše ulice v Chicagu so julija obesili svetle medeninaste »zvonce svobode«. Vsakdo je lahko (svobodno!) pocukal za konopec in pozvonil na čast svobodi. Svobodi, ki jo imajo, ali svobodi, ki si jo želijo?

»V enopartijskem sistemu ni svobode, ni demokracije!« mi je zatrjeval prijatelj Paul, ko smo neštetokrat razpravljali o našem političnem sistemu.

Ko sem ga vprašal, v čem se razlikujeta ameriška demokratska in republikanska stranka, pa mu je zmanjkalo tehtnih besed. Ne samo njemu; neštetim drugim, in celo uradni predavatelj, gospodična iz State Departmenta, ki nam je na Roosevelt University razlagala bistvo ameriške politične ureditve, je najprej odgovorila:

»To bi težko pojasnila...« Šele ko je opazila, da sem tak odgovor pričakoval, je rekla:

»Seveda se razlikujeta...« Vzelo ji je dobrih petinštirideset minut, da nam je razložila vse velike in majhne razlike, vendar na koncu ni bila zadovoljna sama s seboj.

V bistvu torej zelo blizu »enopartijskemu« sistemu?

Paul je nadaljeval:

»Ali pa vzemimo za primer Djilasa. V deželi, kjer ne moreš javno izjaviti svojega političnega mnenja, se ne da govoriti o svobodi...«

Moral sem ga prekiniti:

»Ali mi lahko pojasniš, kako to, da je ameriška komunistična partija izven zakona?«

Hitro je preskočil na svobodo religije. Če kdo pri nas nima svobode veroizpovedi, sem mu takoj pripravljen dati Paulov naslov, da popravi mojo netočno izjavo...

K najbolj »blesteči« točki ameriške svobode: svobodi izkoriščanja človeka po človeku sem mu seveda moral dati prav. Drobceno besedico v njihovi ustavi in naši je treba takrat premisliti in razumeti: ameriški državljan sme živeti, jugoslovanski pa ima pravico živeti. Imel sem občutek, da je odšel spat nekam razdvojen...

Ko me je prvi dan v New Yorku kolegica z Nizozemske vprašala, »če je Tito diktator«, sem bil užaljen; ko sem pozneje dobil v roke vse mogoče enciklopedije, revije in časopise, mi je bilo jasno. Večina (na srečo ne vsa) ameriške in zahodne literature je tako protikomunistično in protisocialistično usmerjena, da je bilo to najmilejše vprašanje, ki mi ga je nič slabega misleča Nizozemka lahko zastavila.

Časopisi so tribuna svobodnega mnenja, dokler se strinjajo z družbeno ureditvijo — progresivni »The Militant«, katerega nekaj izvodov mi je uspelo dobiti, pa izhaja na pol v ilegali.

Tretja razglednica je zlata

Govori o življenjskem standardu v ZDA. To je seveda najlepše in najbolj znano poglavje. Kakšno je razmerje med našim in ameriškim standardom, je težko natančno oceniti, ker je treba upoštevati ne samo plačo in življenjske stroške, ampak tudi zdravstveno zavarovanje, stroške šolanja, pokojnine in ne najmanj družbeni sistem, ki ima svoje zahteve. S tem ne mislim reči, da kdor nima avtomobila pri prijateljih, nič ne velja, čeprav je avto v ZDA resnična potreba, in ne luksus. Ena ura vožnje v službo z avtomobilom je kar vsakdanja stvar. Stanoval sem na treh različnih krajih v ožjem področju Chicaga, vendar mi v manj kot eni uri ni nikoli uspelo priti do univerze, ki leži približno v centru teh treh točk.

Boljša primera je hladilnik. Obiskal sem revno mehiško družino: od vseh vetrov zneseni stoli so komaj stali pokonci, od stropa so viseli kosi ometa, na sredi sobe pa je stal vsaj 150-litrski hladilnik. Ameriški način prehrane in preskrbe zahteva hladilnik.

Cene avtomobilov, hladilnikov, skratka industrijskih proizvodov, so zelo nizke v primeri z mesečnimi dohodki. Hrana je dražja, posebno pa so visoke cene stanovanj. 100 dolarjev za kompletno trisobno stanovanje v mestu je kar ugodna cena. (Povprečna mesečna plača je 420 dolarjev.)

Nizke cene industrijskih proizvodov so posledica množične proizvodnje in avtomatizacije. To je obenem tudi vzrok za približno 6 milijonov brezposelnih. To je bolj problem dežele kot problem brezposelnega posameznika. Država plačuje brezposelnim nadomestilo plače, ki je večkrat večje kot minimalni mesečni dohodek.

AVTOMATIZACIJA NAJ SKRAJŠA DELOVNI ČAS NA 30 UR TEDENSKO so se glasili med drugimi napisi, ki so jih nosili mimoidoči na paradi za praznik dela — LABOR DAY 2. septembra v New Yorku. Opazil sem tudi take:

NE DEMOKRATI NE REPUBLIKANCI NAM NE BODO POMAGALI, ČE SI NE BOMO SAMI in: ZAHTEVAMO USTANOVITEV DELAVSKE STRANKE.

To pa je tudi vse — ameriški delavec živi predobro, da bi se delodajalcem bilo treba bati revolucije. Bolj nezadržan je počasen prehod v socializem. Ko sem prijatelju to omenil, je dal prst na usta:

»Pst! Saj pravzaprav že smo v neke vrste socializmu, samo nihče si ne upa tega izreči...«

Dveh stvari se Amerikanci neskončno bojijo: ognja in komunizma. Večnadstropne hiše imajo na vseh straneh požarna stopnišča, ki kazijo fasade, vsak javni prostor ima velike napise nad vsemi mogočnimi izhodi in luknjami: EXIT, EXIT, EXIT... Zaradi ognja.

In komunizem?

Ko je urednik revije Saturday Post v dolgem in zanimivem intervjuju s predsednikom Titom (obj. 21. junija 1963) vprašal v zvezi z ameriško pomočjo Jugoslaviji:

»... Vemo, da vaš komunizem ni tak kot sovjetski. Zakaj ne preimenujete vaše Zveze komunistov; glasovanje v Kongresu bi bilo potem neprimerno bolj ugodno za vas, če ne bi bilo te nesrečne besedice: komunisti...«

Predsednik je odvrnil:

»Če VESTE, potem ime res ni pomembno!«

Kakšen je »izhod pred komunizmom«, jim ni še čisto jasno. Kar se da trenutno narediti, je propaganda. Ko sem vprašal prijatelja, zakaj se boji komunizma, je rekel:

»Ker bi bil potem Hruščov naš šef!« Prijatelj je fakultetno izobražen in je s tem odgovorom najlepše klasificiral politični nivo politične propagande.

* * *

Oprostite, da sem odskočil od poglavja o standardu — vendar saj kaj več kot to, da je med najvišjimi na svetu, skoraj ne morem napisati. Amerikanci strastno ljubijo besedici **PRVI** (na svetu) in **NAJ** (-daljši, -boljši, -nevarnejši, celo -slabši). V nekaterih knjigah o poletih v vsemirje sploh ni besedice o Rusih ali pa pravijo: TUDI Sovjetska zveza je dosegla lepe uspehe v astronavtiki... Ta poraz jih je v vsej njihovi zgodovini NAJbolj zabolel.

Bolj kot zlati standard pa me je prevzelo prijateljstvo in gostoljubje pri ljudeh, s katerimi sem se srečal. Prisrčni so, človeški in čuteči. Celo oblačijo se normalno (od kod se jemljejo gospe z rožičastimi oblekami in cvetličnimi klobuki ter debeluharji s pisanimi kravatami, nimam pojma!). Postali smo taki prijatelji, da je bilo slovo vse prej kot prijetno. Solze, poljubi in stiski rok: saj se še vidimo!

Ko sem organiziral zbirko za ponesrečence v Skopju, ni niti eden (med njimi vrsta študentov brez samostojnih dohodkov) odklonil sodelovanja! Posebej me je ganila deklica, ki je pritekla za avtobusom, ko sem že odhajal v Kanado:

»This's my buck for victims in Yugostralia!«

(To je moj dolar za žrtve v Jugostraliji!)

»Yugoslavia, not Yugostralia. Thanks a lot!« sem skril ginjenost za nasmešek nad njenim zemljepisnim znanjem, saj sem ji vsaj dvajsetkrat poprej povedal, od kod sem.

»By, By, Yugostralian...« je pomahala. Saj res ni važno, kako se izgovori.

(Nadaljevanje na 15. strani)

Amiši (verska sekta), s katerimi sem se srečal v majhnem mestecu Shipshawana (Indiana), živijo 20. stoletju navkljub še vedno svoje čudaško življenje. Nosijo brade in posebno ženske starinsko krojene obleke; ne uporabljajo nobene mehanizacije na polju, na oknih nimajo zaves, edino prevozno sredstvo so jim črni vozički s konjsko vprego — navzlic temu pa imajo zavidljivo visok pridelek na hektar in so zaradi visoko razvitega smisla za kmetovanje občudovani daleč naokoli. Posnetek je s konjske dražbe (prodanih je bilo 118 konj), ki jo priredijo enkrat na mesec

Politično zborovanje pred Lincolnovim spomenikom — vrhunec pohoda na Washington — so popestrili z glasbo in s petjem popularnih pevcev, vendar je tudi poslušanje utrudljivo in marsikdo si je prinesel stolček za pomoč...

Zares strahota — taka vzvišenost!

M. R., ki v PERSPEKTIVAH, mesečniku za kulturo in družbena vprašanja, že drugič opozarja Suhokranjčane na njihov eksistenčni problem, ki da ga sami ne vidijo oziroma nepravilno pojmujejo, je literat. Kot tak si lahko dovoli vse: izmišljati si stvari, napihovati ali pačiti dejstva, vse to v imenu nekakšne abstraktne resnice, za katero se bojuje v donkihotovskemu stilu. Stoji visoko, od koder gleda ta mali, nebogljen svet pod seboj, ki se ne more in ne more izkopati iz te svoje odtujenosti. Jezen je, ker ljudje, hudi grešniki, ne vidijo njegovega prsta opomina. On njim: spreminjajte svet! Vaše delo naj bo človekova rast in njegovo bistvo! Oni pa nič: tjavdan napeljujejo v vasi elektriko, počasi, a vztrajno krčijo pot naprednejšemu kmetijstvu, postopoma se osveščajo kot upravljavci, mladim odpirajo vrata v šole in zganjajo še druge, podobne reči. Fej, tak vulgarni materializem! Namesto da bi razumeli svoj eksistenčni problem kot vprašanje polnejšega, neodtujenega človeka, povzemanja in zavestnega spreminjanja sveta, dela kot človekove rasti in njegovega bistva, kakor roti M. R.

Polemika z M. R. je tvegana zadeva: on je literat, sobesednik navaden smrtnik. On vsak svoj sestavek, pa čeprav bi bilo navadno skrpucalo, proglasi za literarno obliko pisanja. Tej pa je vse odpuščeno. Njej »ni za pragmatistične resnice, za točnost tega ali onega datuma in tudi naturalističen opis še zdaleč ni njen poglavitni namen«, zato pa je toliko važnejša resničnost. In literarnemu feljtonu O STRAHOTAH NAŠEGA MOLKA, čigar povzetek smo objavili v 2. letošnji številki našega časnika, je šlo menda predvsem za resničnost. To je dokazoval M. R. z naštevanjem pragmatističnih resnic, čeprav njegovim literarnim razglabljanjem ni do njih. Ko so predstavniki družbeno-političnih organizacij v Žužemberku izpodbili eMeRove pragmatistične resnice, je M. R. zamahnil z roko, češ: To ni važno! Neprimerno važnejše je, da sem z netočnimi dejstvi dokazal resničnost!

S sobesednikom je drugače. Njemu ni bila usojena sposobnost, da bi lahko

napisal tudi kaj literarnega. On torej resničnosti ne sme dokazovati na eMeRov način. Tega se je dobro zavedal, zato je ubral drugo pot. Resničnost je dokazoval, kakor to delajo navadni smrtniki — z resničnimi, nepotvorjenimi dejstvi. Toda to eMeRu ni bilo prav. Zagnal je vik in krik, češ: Saj to — naštevanje podatkov in odstotkov namreč — razkriva tehnokratsko stvarnost! Prava pravcata strahota, kako Žužemberčani pojmujejo eksistenčni problem Suhe krajine! Pha, vulgarni materializem!

V resnici se je M. R. v svojem feljtonu ZARES STRAHOTA (objavljenem v 28-29 številki PERSPEKTIV) in v svojem prejšnjem sestavku zapletel v številna protislovja. Iz njih ne more drugače, kakor s poceni izgovori, češ da so njegovi sestavki literarna razmišljanja, pri katerih ni toliko pomembno, kaj je res in kaj je izmišljeno. V resnici pa prav to dokazuje njegov pragmatizem. V svojem prvem sestavku, ki ni nikakršen literarni feljton, si je krojil dejstva po svoje, da resničnost, ki jo je hotel pokazati — namreč strahote našega molka, vendarle ne bi izzvenela preveč abstraktno. In ko v drugem sestavku ne more izpodbiti dejstev, ki so jih navedle družbeno-politične organizacije v Žužemberku, se pokaže, da je njegova resničnost vendarle abstraktno. Tisto, kar se je izcimilo iz zvečine netočnih ali celo izmišljenih navedb, res ne more biti drugega kot nekakšna resničnost nasploh, torej resničnost, kakršna se je oblikovala v eMeRovi glavi, neodvisno od dejanskega stanja v Suhi krajini.

M. R. bi se moral iz vsega tega nekaj naučiti: **da je namreč veliko laže pisati o dobrem človeku, ki da ga ni, o pravični, idealni družbi, ki da je še nismo uspeli ustvariti, dokler ostajamo zgolj na ravni praznega besedičenja. Brž ko pa se spustimo z olimpijskega vrha na trdna tla, tja, kjer se odvija otipljivo življenje, življenje iz krvi in mesa, s številnimi protislovji na poti iz starega v novo, z omejenimi možnostmi ter veliko večjimi željami in potrebami, z eMeRom in podobnimi, ki so jih polna usta zahtev po polnejšem, neodtujenem človeku, in s Suhokrajinci, ki zaradi samih besed ne bi bili nič bolj in nič manj odtujeni, če ne bi hkrati ustvarjali tudi materialnih pogojev — ne samo moralnih — za svojo svobodnejšo ustvarjalno dejavnost, zato, da bi oblikovali sami sebe v svobodne, zavestne upravljalce, se razkrije vsa revščina in neživljenjskost, nezmožnost takega spekulativnega filozofiranja.**

M. R. bi moral spoznati, da je sicer mogoče tudi na primeru Suhe krajine dokazati, da vsakršna odtujenost človeka — politična, ekonomska, religiozna, itd — še ni do konca premagana, da svet še ni takšen, karšen bi moral biti, toda drugače, kot je to storil on. Če hoče namreč znano in splošno resnico od tu bolj, tam manj odtujenem človeku podkrepiti s konkretnimi, čisto empiričnimi dejstvi iz Suhe krajine, potem jih mora poiskati take, kakršne v resnici so, in si jih ne izmišljati ali jih napihovati. Zlasti še, ker je očital posredovalcem resnice, to je radiu in tisku, da nam kažejo potvorjeno podobo sveta.

Če je hotel M. R. prebiti domnevne strahote našega molka, potem naj bi nam posredoval vsaj on nepotvorjene resnice. **Tega ni storil. Predstavil nam je samo nekakšno abstraktno resničnost, abstraktno zato, ker temelji na zvečine potvorjenih resnicah. Zraven je pritaknil še resnico o odtujenosti človeka, ki so jo izpovedali že mnogi pred njim in ki je M. R. s takim pisanjem ni naredil ne bolj ne manj resnične.** Še več: s svojim pisanjem je pokazal, da bi bil edino zveličaven arbiter vsega, in to celo še brez obveznosti, da bi se držal samo in zgolj resnice. Predstavil se nam je kot učitelj in nas, šolarčke, ima za navadne objekte, ki jih je treba obtesati, da bi naredil iz vsakega izmed nas neodtujenega človeka. Kar reče on, to je sveta resnica, to je tisto pravo — človeško, humano, a kar rečemo in storimo mi, to je birokratsko, vulgarno-materialistično, dogmatsko, tehnokratsko in še kaj. Tako, kakor se je postavil nasproti nam, nas straši: straši z novim birokratizmom, z novo odtujenostjo človeka.

Ko je M. R. prebral oba odgovora na svoj zapis STRAHOTE NAŠEGA MOLKA, si je najbrž mislil: No, zdaj pa še DOLENJSKI LIST! In ker je vse

skupaj začel pri strahotah našega molka, mu ni preostalo drugega, kakor da je brž preletel nekaj naslovov člankov (neradi verjamemo, da se je zanimal tudi za njihovo vsebino) in jih razglasil za vulgarno-materialistične. V svojem zapisu ZARES STRAHOTA je namreč zapisal: »Vsebina odgovora na feljton O STRAHOTAH NAŠEGA MOLKA se odlično ujema z naslovi in vsebino ostalih člankov v DOLENJSKEM LISTU.« Med »ostale« članke je štel tele:

PO JASNO ZAČRTANI POTI K NADALJNJEMU NAPREDKU; GOSPODARNEJE ZDRUŽEVATI TURIZMU NAMENJEN DENAR; V SUHI KRAJINI NE ZNAMO IZKORISTITI TURIZMA; ZA 11,6 ODSTOTKA VEČJA PROIZVODNJA — ZA 52 MILIJONOV DOLARJEV IZVOZA; MONTIRANI RAZGOVOR O IZVOZU; NOVOTEKS, BETI IN LABOD SO SE V LJUBLJANI DOBRO POSTAVILI; OBRAT IMV V BREŽICAH: PRVA MILIJARDA; NAČRTI IN USPEHI ŽUŽEMBERŠKE KZ, itd., itd.

Nič drugega, samo to. **In to je bilo eMeRu dosti, da je proglasil članke za vulgarnomaterialistične, češ da se njih vsebina odlično ujema z odgovorom na njegov feljton O STRAHOTAH NAŠEGA MOLKA.**

Spet smo pri eMeRovem potvarjanju dejstev, pri njegovih iz trte izvitih obtožbah, zato ga vprašujemo:

Kje je bilo rečeno, iz katerega članka sledi njegova ugotovitev, da nam eksistenčni problem ne predstavlja polnejšega, neodtujenega človeka, ampak še zmerom samo vprašanje plače, zaslužka itd.? Kdaj in kje je kdo v DOLENJSKEM LISTU trdil, da bo z višjo produkcijo in z vsemi ostalimi rezultati prišlo tudi vse ostalo? Res pa je, da je na primer za NOVOTEKS življenjsko važno, ali bo uresničil plan proizvodnje in izpolnil predvideni izvoz. Tudi to je med drugimi neogiben pogoj za reševanje eksistenčnega problema tega kolektiva, ne eksistenčnega problema, pojmovanega vulgarno-materialistično, temveč eksistenčnega problema, razumljenega kot problem polnejšega, neodtujenega človeka. Tako je del eksistenčnega problema Suhe krajine tudi elektrifikacija vasi, obnova ali izgradnja novih šol, odpiranje novih industrijskih obratov, predvsem pa tudi pospeševanje kmetijstva.

Samo vprašanje: Kaj je s človekom?, na način, kakor to dela M. R., eksistenčnega problema ne bi ublažilo. Odtujenost ali neodtujenost človeka kot frazi nič ne pomenita. Takih fraz, kakor jih uporablja M. R., ne bi bilo težko napisati tudi DOLENJSKEMU LISTU ali spet ponovno izgovarjati kolektivu NOVOTEKSA, če bi zato bila kaj bliže rešitvi. **Toda za DOLENJSKI LIST in za kolektiv NOVOTEKSA ali kateregakoli drugega podjetja, za njihove zavestne sile predstavlja reševanje eksistenčnega problema vsakodnevni boj za hitrejši materialni, družbeni in kulturi napredek, vključevanje čedalje širšega kroga ljudi v umsko in organizatorično delo v organih samoupravljanja, v upravljanje proizvodnje in delitve, razvijanje solidarnosti in človečnosti med ljudmi itd.**

Pri tem imamo več ali manj uspeha. V tem boju so tudi napake, ki jih je treba odstranjevati. To je tudi edino možna in realna pot, po kateri rešujemo eksistični problem polnejšega, neodtujenega človeka. **Iluzije nam ne ponujajo rešitev, ker čudeži v družbi, ki ni mistična, ampak materialna sila, niso mogoči. Abstraktni humanizem, imeti kar naprej na jeziku odtujenega ali neodtujenega človeka, brez zveze s stvarnimi materialnimi in moralnimi pogoji, ali pa uporabljati, če vendarle poskušamo opreti dokazovanje eksistenčnega problema na raziskovanje konkretne stvarnosti, potvorjena dejstva — to je jalovo, nekoristno delo.**

Na rob vsega je treba napisati še nekaj: DOLENJSKI LIST, ki se po trditvah eMeRa premalo vprašuje, kaj je s človekom, ki menda s takimi naslovi, kakor jih je naštel M. R., potrjuje novejšo tehnokratsko miselnost — »tisto enostransko zagledanost, da bo z višjo produkcijo in z vsemi ostalimi rezultati prišlo tudi vse ostalo«, je po vseh dosedanjih raziskavah zelo bran list. V letih od 1950 do 1963 se je dvignila njegova naklada od 3000 na okrog 20.000 izvodov. In to navzlic finančnim in drugim težavam, zakaj lista ne tiskamo na dotiranem papirju. Ni nam vseeno, ali je naročnina izterjana ali ne, češ da je le naklada, ker smo odvisni predvsem od naročnine. Bralci nam prav gotovo ne bi bili zvesti, če bi razsajal na straneh tednika zgolj vulgarni materializem, samo tehnokratsko pojmovanje eksistenčnega problema človeka! Gotovo delamo tudi napake; v kakšnem članku je preveč sivine, morda je v tem ali onem sestavku čutiti premalo človeka, katerikrat smo premalo odločni v boju proti birokratizmu in psevdodemokratizmu, toda tega ni mogoče presoditi samo po dveh številkah ali po nekaj naslovnih člankih! V celoti pa je vendarle opazno naše prizadevanje — novinarjev in bralcev, da bi z vplivanjem na javno mnenje, s prenašanjem pozitivnih zgledov in z nenehnim bičanjem napak, z oblikovanjem napredne zavesti pripomogli k vsestranskemu materialnemu, družbenemu in kulturnemu napredku, k ustvarjanju polne integritete človekove osebnosti. Če tega ne počenjamo samo s ponavljanjem fraz o odtujenosti človeka, je to zato, ker skušamo stati na trdnih tleh družbene stvarnosti.

In še druga pripomba: kar je M. R. ugibal o dekletu, ki je kot članica ZK šla k maši in bila zato partijsko kaznovana, je na koncu koncev samo ugibanje in nič več. Ali je kazen vzgojno delovala na dekle ali ne, tega M. R. ne ve?! Če bi ustrezalo izhodišču in namenu njegove razprave, bi lahko ugibal tudi takole: kazen je vzgojno vplivala na dekle, ker je spoznala, da izhoda ni v naročju boga. Stavka: »Samo dekle je mnenja, da ne potrebuje zagovornika za svoj spodrsljaj,« ne bi smel tako samovoljno, spet pragmatistično, prikrojiti potrebam svoje ugotovitve, češ da taka izjava ponazarja naravnost dogmatsko situacijo in spominja na spokorniške izjave »krivcev« v stalinskih procesih. To namreč izzveni kot da je vse dogmatsko, kar ne ustreza eMeRovemu pojmovanju tega ali onega vprašanja. To je prešlo pri nekaterih posameznikih že v modo, namreč razglasiti vse, kar je v nasprotju z njihovim zlaganim humanizmom in demokratizmom, z njihovimi iluzijami (ki nimajo nobene zveze z resnično družbeno stvarnostjo, z zakonitostmi družbenega razvoja!) za dogmatsko. Taka vzvišenost v obsojanju vsega, kar ni v skladu z abstraktno skonstruiranimi šablonami, s katerimi edino zveličavni kritiki ocenjujejo svet in dogajanja okrog sebe, je šele pravi birokratizem! Kdor bi rad, da bi bila družba razdeljena na učence, ki jih je treba držati za roko in jih voditi k njihovi neodtujenosti, in učitelje, ki samo vodijo in učijo, je zares pravi birokrat.

M. R. pa je s svojimi strahotami dobil svoj bumerang.

TONE GOŠNIK

VINJETE NA TEJ STRANI JE RISAL AKAD. SLIKAR MIRO KUGLER

Tri razglednice čez ocean

(Nadaljevanje s 14. strani)

Še vrsta doživetij je, ki so težko opisljiva in so mi približala deželo skozi srca njenih ljudi, ki prav tako želijo mir in prijateljstvo med narodi kot ti ali jaz. Zavedajo se odgovorne vloge, ki jo nosi njihova vlada v svetu, le da včasih ne morejo kaj prida prispevati k njenim odločitvam. Če bi bil možen svetovni referendum, bi imeli jutri popolno razorožitev in hrane dovolj za vse ljudi na zemlji. Družina, pri kateri sem stanoval v Chicagu, mi je poklonila fotografijo z napisom na hrbtni strani:

»Naš namen leži v semenu, ki smo ga sejali.«

Prijateljstvo, razumevanje med ljudmi, možnost in pravica do poštenega življenja. Kdo ne bi bil vesel takega semena?

Lep pozdrav čez lužo in na svidenje

MARJAN MOSKON

O brežiški, Tovarni avtomobilov'

Dolga kolona 20 ali 25, pa morda tudi 30 »kurirjev« IMV drvi skozi Novo mesto v smeri od tovarne proti avto cesti. Mimoidoči Novomeščani, ki so na ulicah, za trenutek začudeni postojijo, tu in tam je slišati opazke: — Kaj le norijo s takimi na pol izdelanimi avtomobili po cesti! Tudi brez teh je dovolj hrupa in gneče po cestah! —

»Kurirji«, ki jih imamo v mislih, so res samo »na pol« izdelani. Kabina, šasija s kolesi in nič več. Lesenega zaboja, ki je namenjen prevozu tovorov v mestnem prometu, ni. »Kurirji« drvijo proti avto cesti in po njej v Brežice. Tam jim bodo v obratu IMV nadeli še leseni zaboj za tovor. Ko se nato vračajo v Novo mesto, se nihče več ne zgleduje... Pred brežiškim obratom pa stoji v senci drevja na dvorišču nekaj desetin vozil IMV, ki res ustvarjajo videz tovarne avtomobilov.

Veliko manj kot tovarna avtomobilov pa brežiški obrat IMV pravzaprav ni. Tu izdeluje 115-članski kolektiv kar 500 »pozicij« — bolj po domače; avtomobilskih delov za priljubljeno IMV vozilo kombi. Letos bodo pridni brežiški delavci ustvarili kar za 920 milijonov dinarjev. Njihov delež je v skupnih naporih kolektiva IMV precejšen. Sodobna oblika kooperacije, ki je matičnemu obratu Industrije motornih vozil iz Novega mesta pomagala iz stiske za prostor in mu z ustanovitvijo obrata v Brežicah zagotovila zanesljivega kooperanta, je koristila tudi brežiški občini. Delovnih mest manjka, vedno več je ljudi, ki iščejo zaposlitev, bodo še povečali, kot so nam povedali v Brežicah.

V bežnem sprehodu skozi obrat ugotovi oko nestrokovnjaka mimogrede, da delajo v Brežicah rezervoarje za bencin, okrasne maske za kombije, cevna ogrodja za sedeže, prvo in zadnjo premo vozila, nosilno šasijo, lesene zaboje za »Kurirja« in še celo vrsto drugih delov. V proizvodni dvorani vlada oglušujoč ropot kladiv, varilni aparati se iskrijo v slepeče modri barvi, na vsakem koraku pa je pretesno.

165 prošenj za zaposlitev je vloženih v mapo pri upravi obrata. — Nekaj jih bo prav gotovo ugodno rešenih, ko bomo zgradili novo dvorano! — Tako povedo. V Novem mestu že pripravljajo načrte zanjo. Iz železne konstrukcije bo in 2 tisoč kvadratnih metrov prostora bo v njej. Ko bo zgrajena, ne bo več težav s sanitarnimi napravami, kakršne so sedaj, in delo se bo lahko odvijalo mnogo bolj sproščeno kot doslej.

Brežiški obrat naredi vsak teden 4 do 5 ton izdelkov, do konca septembra pa so jih poslali v Novo mesto vsega približno 260 ton. Ves material z vsemi nalogi in tehnično dokumentacijo prihaja iz Novega mesta. V Brežicah imajo uskladiščene le cevi za izdelavo sedežev in šasij. Strojna oprema je letos kar zadostna.

Pred dvema mesecema so razen ostalega začeli montirati tovorne zaboje za »Kurirje«, ki odtlej prihajajo ponje v Brežice. Montaža poteka pod milim nebom in tudi lakirnica uporablja za streho vedro nebo... Na srečo so novi prostori že na obzorju.

Kvalifikacijski sestav članov kolektiva je dokaj ugoden: vsi preddelavci so mojstri, v obratu dela več ključavničarjev, nekaj kleparjev, nekaj strojnih ključavničarjev in kolarjev karoseristov, pa tudi trije tehniki se pridno sučejo po obratu. Proizvodnja poteka po industrijskem načinu, vsakdo opravi svoj delež, in ko sestavni del bodočega kombija zapušča roke zadnjega delavca, ki je sodeloval v delovni operaciji, je to pravi avtomobilski del. Takšen, ki bo vzdržal mnogo kilometrov in se ne bo ustrašil slabe ceste.

Šasija je osnova za bodoči avtomobil. Nanjo v Novem mestu pričvrstijo kolesa, karoserijo in vse ostalo. V brežiškem obratu izdelajo vsak dan 6 do 7 šasij, osem do devet kamionov, naloženih z njimi, pa odhiti vsak teden iz Brežic proti Novemu mestu.

Na dvorišču obrata hrope bager, ki zabada svojo železno čeljust v zemljo in koplje v njej rov. Betonske cevi, ki leže v kupih na dvorišču, pričajo, da gradijo novo kanalizacijo. Po vsakem deževju se je na dvorišču pojavljala velika mlaka, leglo komarjev in vsakovrstne druge golazni. Z novo kanalizacijo — zgradili jo bodo z združenimi močmi občina Brežice, Agroservis in obrat IMV in porabili zanjo 3 in pol milijona dinarjev — bo mlakuža izginila. V kolektivu obrata IMV so se že dogovorili, da bodo vsi prispevali po 8 ur prostovoljnega dela.

Družbene organizacije v obratu se živo udejstvujejo: polovica članov kolektiva je krvodajalcev, brežiški Svobodi so s prostovoljnim delom izdelali kuliserijo, skratka, radi priskočijo na pomoč.

Tako nastaja v brežiškem obratu IMV bencinski rezervoar za priljubljeno vozilo »kombi«. Prizadevni kolektiv brežiškega obrata izdeluje kar 500 posameznih sestavnih delov za kombi

Ivan Gregl, kletar pri podjetju »Brežice vino« iz Brežic, je povedal, naslonjen na sod, kot ga vidite na sliki: — Letošnja letina bo srednja, kvaliteta tudi. Na področju Bizeljskega in cvičkarije bo približno 300 do 400 vagonov vinskega presežka. Odkupne cene za liter mošta se vrtijo, odvisno od kvalitete seveda — letos med 90 in 195 dinarji, vinu pa bo cena tja do 150 dinarjev. Starih vin imamo na zalogi dovolj, letošnji pridelek pa skladiščimo v zbiralni kleti na Brezini

BREŽIŠKE VESTI

pa jih ni kam dati, zato je takšen obrat toliko bolj dobrodošel. Vrhu vsega pa se

Iz Kapel

Gostovanje ansambla »Veseli hribovci«, ki nastopa v okviru KUD France Prešeren iz Ljubljane, je kljub lepemu vremenu in obilnemu poljskemu delu privabilo v kapelsko dvorano lepo število poslušalcev.

Predzadnjo oktobrsko nedeljo so naši znanci iz Radia Ljubljane lahko uvideli, da si ljudje na deželi močno želeveselih popoldnevov, kjer za nekaj časa pozabijo na vsakodnevne skrbi.

Kapelčani pa si želijo, da bi jih kdaj obiskali tudi Beneški fantje in Avseniki. Morda bi ta gostovanja spodbudila domače pevce in igralce, da bi tudi sami kaj pripravili, saj so pred leti dokazali, da to znajo.

D. V.

Do oktobra: 30 milijonov škode

Ob izrednem občnem zboru občinske gasilske zveze v Brežicah

13. oktobra je imela občinska gasilska zveza Brežice izredni občni zbor, ki so se ga udeležili delegati iz 25 gasilskih društev. Okrajno gasilsko zvezo Celje je zastopal tov. Ivan Pasero, brežiško občinsko skupščino podpredsednik tov. Franc Bukovinsky, upravni odbor obč. gasilskega sklada pa tov. Matič, major JLA.

Iz poročil članov dosedanjega odbora je razvidno, da je bilo delo gasilske zveze dokaj uspešno. Organizirala je občinska tekmovanja za pionirje, članice in člane. Prav tako je bila zastopana na vseh tekmovanjih celjske okrajne gasilske zveze. Na okrajnem tekmovanju teritorialnih gasilskih enot je desetina članov GD Krška vas osvojila celo naslov okrajnega prvaka, za kar je tekmovalcem zastopnik celjske OGZ na zboru iskreno čestital.

Čeprav so uspešno opravili gasilsko podčastniško šolo v Medvodah štirje člani, izpit za izprašane gasilce pa je opravilo 17 članic, 2 mladinca in 13 članov, menijo odborniki, da bo potrebno v bodoče še pospešiti dosedanji način strokovnega usposabljanja članstva.

V letu 1963 so požari povzročili gospodarstvu brežiške komune nad 30 milijonov škode. Da bi v bodoče gasilske enote čim uspešneje nastopale, je brežiška občina začela opremljati gasilske desetine v pomembnejših središčih. Samo v letošnjem letu so prejeli gasilci avtocisterno, en gasilni avtomobil kombi, en terenski avtomobil, 3 motorne brizgalne Sora in večjo količino cevi, zaščitne ter druge opreme. Z izposlovanjem tehnične opreme namerava občina nadaljevati, tako da bodo v prihodnjih treh letih vse pomembnejše enote v občini popolnoma opremljene. Gasilci pa bodo še izboljšali strokovni kader.

Izvoljena sta bila tudi upravni in nadzorni odbor. Pač pa je ostalo nezasedeno mesto sanitetnega referenta, kljub temu da imamo v Brežicah precej zdravnikov in medicinskih sester. Nihče ni pripravljen prevzeti to dolžnost.

Ob zaključku zbora je tov. Bukovinsky pozval zbrane zastopnike gasilskih društev, naj vpišejo v imenu svojih GD posojilo za Skopje, kar so tudi storili. Nato je izrazil željo, da bi novoizvoljeni odbor uskladil svoje delo s sklepi IV. plenuma GZ Slovenije in tako še povečal dosedanje uspehe.

Vlado Godler

Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojakih!

SPODNJE

Rokometni turnir v Brežicah

Zadnjo nedeljo je bilo na rokometnem igrišču »Vrtec« v Brežicah od 10. ure dopoldne vse do dveh zanimivosti na pretek. Občinska zveza za telesno vzgojo je organizirala rokometni turnir, na katerem so bili doseženi tile rezultati: Krško : Rudar 6:8 (1:2); Radeče : Krmelj 5:5 (3:2); Brežice : Krško 11:5 (3:4); Rudar : Radeče 6:7 (4:5); Krmelj : Brežice 9:12 (5:6); Radeče : Krško 11:4 (5:2); Brežice : Rudar 16:7 (6:4); Krmelj : Krško 14:8 (7:3); Brežice : Radeče 9:7 (6:3); Krmelj : Rudar 14:9 (5:4).

Zmagala je ekipa RK Brežice B z 8 točkami pred RK Radeče (5 točk), RK Krmeljem (5 točk), RK Rudar (2 točki) in RK Krško (0 točk).

Zasavska rokometna liga

Tretje kolo zasavske rokometne ligo je za nami. Osrednja tekma 3. kola je bila v Sevnici. Tu sta se srečali ekipi domačega Partizana in RK Cerklje. Zmagali so gostje z rezultatom 26:17 (10:7). Čeprav je Sevnica močna rokometna ekipa, se odličnim Cerkljanom ni mogla upirati. Zopet je bil Kuželj tisti, ki je razbil obrambo domačinov in polnil mrežo domačega vratarja. Nekaj gledalcev je z burnim ploskanjem pozdravilo zasluženi uspeh gostov.

Pri domačinih je bil strelsko najbolj razpoložen Trbovc, ki je sam dosegel 8 golov, pri gostih pa je bil najuspešnejši Kuželj I z 10 goli. Odlikovali pa so se še Lopatič in Kuželj II.

S to zmago so Cerkljani obdržali korak s Hrastnikom, ki je še neporažen. O prvem mestu bo torej odločala nedeljska tekma med Cerkljani in Hrastnikom, ki bo odigrana v Cerkljah.

•

V nedeljo, 20. oktobra, je bila v Brestanici prvenstvena tekma med rokometnima ekipama domačega Partizana iz RK Leskovec pri Krškem. Zmagali so domačini z rezultatom 17:15. Pri gostih se je odlikoval vratar, pri domačih pa so bili vsi v formi. —oli—

Dva pri premajhni skledi

Plan sečnje taninskega lesa predvideva v SRS posek okrog 50 tisoč ton tega lesa na leto – Obe taninski tovarni potrebujeta za normalno obratovanje, če ne štejemo tehnoloških zalog, 76 tisoč ton taninskega lesa – Tudi sevniški Jugotanin je s Kopitarno vred v obupnem položaju glede oskrbe z lesnimi surovinami

Lesno skladišče Jugotanina v Sevnici, kjer bi moralo biti v 4 metre visokih vrstah zloženega vsaj 25 tisoč ton taninskega lesa, je domala prazno. 25 tisoč ton taninskega lesa je normativna zaloga, ki jo po vojni Jugotanin še ni imel. Zagotovila bi kvaliteten taninski ekstrakt, kakršnega je moči dobiti samo iz uležanega lesa.

Kopitarna v Sevnici bi morala v teh dneh imeti na zalogi vsaj 2 tisoč kubičnih metrov bukove hlodovine, ne bi pa škodila zaloga 6 tisoč kubičnih metrov, ki bi zadoščala za hude zimske dni. V obeh obratih s skrbjo gledajo v jutrišnji dan, zlasti pa v zimske mesece, brez upa, da bodo dobili toliko lesa, kolikor bi ga potrebovali za normalno proizvodnjo. Boje se, da se bodo tudi letos ponovile težave, ki so jih vajeni vsa leta, ko so v zimskih mesecih sloneli pri telefonskih aparatih in prosili: — Dajte nam vsaj vagon lesa, ker bomo sicer stali!

Stara pesem se ponavlja, celo več: letos se obratom lesnopredelovalne industrije obeta slabša situacija kot lani. Stanje je mnogo bolj brezupno, kot je bilo kdajkoli doslej. Pogodbe za dobavo lesa so sklenjene, les, ki je na razpolago, nemoteno priteka, vprašanje zase pa so zimski meseci, ko bo spravilo zaradi zametov in neprevoznih cest močno oteženo ali pa celo onemogočeno. Odlašanje z reorganizacijo v gozdarstvu slabi napore za čim hitrejši posek in spravilo lesa ter oskrbo obratov z lesnimi surovinami, ker poneked še ni »čisto jasno«, ali bodo v nedržavnih gozdovih gospodarile kmetijske zadruge ali nova gozdna gospodarstva.

Planirani posek je za polovico manjši od potreb

Sečni plani določajo v Sloveniji vsako leto posek okroglo 50 tisoč ton taninskega lesa. Tu sta dve taninski tovarni: ena je v Majšperku, druga v Sevnici. Obe tovarni potrebujeta okroglo 76 tisoč ton taninskega lesa na leto. Za obe je torej skleda premajhna.

Jugotanin v Sevnici bi moral poleg rednega dotoka taninskega lesa, ki bi moral prihajati na njegovo skladišče skozi vse leto, imeti vedno uskladiščenih 25 tisoč ton taninskega lesa, kar je približno 8-mesečna obratovalna zaloga. Temu pravijo strokovnjaki normativna zaloga. Kvaliteten taninski ekstrat lahko proizvodnja da le iz lesa, ki je uležan. Da bi to dosegli, bi moralo biti na lesnem skladišču nenehno uskladiščenih 25 tisoč ton taninskega lesa.

Surovinsko zaledje sevniškega Jugotanina bi zadoščalo njegovim proizvodnim potrebam brez tehnoloških zalog. Ker je kostanjevega tanina pri nas premalo, morajo uporabljati tudi hrastov taninski les. Taninska tovarna v Majšperku ima premajhno zaledje tudi za tekočo proizvodnjo. Med obema tovarnama se bije sicer prikrit, vendar zagrizen boj za surovine. To je boj za skledo med dvema, ki se ne moreta najesti, ker bi skleda zadoščala komaj za enega. Mimogrede naj omenimo še to, da zmogljivosti taninske industrije v vsej SFRJ že presegajo surovinske možnosti.

Ves tanin bi lahko prodali na tujih tržiščih

Pogodbe za dobavo lesa v letošnjem in prihodnjem letu so sklenjene, les, kolikor ga je, sicer priteka in ga je za sproti, **toda kaj bo pozimi? Kaj bo v**

Pot je vodila vedno samo k ljudem

Preteklo soboto je občinska zveza Svobod in PD v Vidmu-Krškem dajala obračun svojega dela za pretekli dve leti. O obsežnem delu in zavidljivih uspehih je govorila bogata razstava lepakov, priznanj, pohval, časopisnih ocen in mnogih fotografij. Sistematičen pregled vsega dela pa je pred kakimi petdesetimi delegati in mnogimi uglednimi gosti podal predsednik občinske zveze Svobod Matko Matjan. Med gosti so bili: tajnik republiškega odbora sveta Svobod Dane Robida, tajnik okrajne zveze Svobod Celje tov. Majcen, predsednik občinske skupščine Videm-Krško inž. Franc Dragan in še nekateri republiški poslanci.

Poročilo predsednika občinskega sveta Svobod je naglasilo, da je bil namen sveta vseskozi posredovati kulturo delovnim ljudem, da bo le-ta postala njihova last; to je namreč edini boj zoper nekulturo. Pri tem so bila poleg profesionalnih institucij važen činitelj prosvetna društva. Kulturna dobrina je sestavni del človekovega standarda. Gospodarski potencial kraja odloča o stopnji kulture, zakaj kultura je

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

[illegible] draga stvar.

Poročilo je ugotavljalo, da se je večina društev približala obsegu in vsebini sodobnih kulturnih zahtev našega človeka. Velikega pomena je vključevanje mladine, tudi pionirjev, v kulturno-prosvetne vrste. Ponekod pa se je namreč opazilo, da so se kulturniki skušali zapirati v krog »sposobnejših«. Družbena pomembnost kulturne vzgoje pa je lahko samo v množičnosti, ki jo mora zlasti na podeželju podpirati organizacija SZDL.

Estetske vrednote ostanejo

Delo mora sloneti na aktualnosti, seveda ne na račun kvalitete, zakaj aktualizem se zlahka preživi, estetska vrednota pa ostane. Zato je nujno, da delo v društvih koordinira organ občinske zveze Svobod. Taka koordinacija se je kazala v obiskih društev, v posvetovanjih in v repertoarnih sugestijah. Sodelovanje med društvi in občinskim svetom je odkrivalo tudi kadrovsko in finančno problematiko. Režiserski tečaji v Kopru so reševali kadrovska vprašanja poleg medobčinskega seminarja, ki ga je organiziral prav občinski svet. Dotacije občinskega odbora so bile res skromne, tako da so komaj krile stroške za okrajno in občinsko revijo ter poslovne stroške sveta; za pomoč društvom ni ostalo ničesar.

Trud posameznih prizadevnih kulturnikov se resda ne da poplačati (tisoč ur), ne da se pa niti skromno zgraditi. Prihodnost bo morala na take stvari drugače gledati, zakaj samo »hvala lepa« na občnih zborih je premalo stimulativna za človeka, pa čeprav idealista, ki živi v času vseh mogočih honorarjev. O tem bo moral posebej razmišljati na novo osnovani svet za kulturo pri občinski skupščini; tudi ne bo šlo več brez samostojnega referenta za kulturo.

Vidni uspehi dramskih skupin

V preteklih dveh sezonah je poročilo ugotovilo, da je bila dramska dejavnost še vedno najuspešnejša. Gledališke skupine so predstavljale našo občino na okrajnih revijah. Izreden uspeh pa sta dosegli gledališki skupini iz Kostanjevice in Vidma-Krškega s sodelovanjem na republiški reviji v Novem mestu. Repertoar je bil premišljeno sestavljen. Repertoarno bogate so bile tudi recitacije.

Glasbena dejavnost je živela v težjih pogojih. Vprašanje pevovodij je zlasti za odrasle zbore silno vznemirljivo. Lep uspeh pa doživljajo mladinski zbori, od katerih nastopa krški zbor redno na republiških revijah v Celju. Članske zbore so imela društva v Brestanici, Koprivnici; posebno ubran pa je senovski oktet pod spretnim vodstvom Janeza Zupančiča.

Občinska knjižnica še ni zagledala belega dne. Prostorov ni, zato bo treba čimprej poiskati primeren kraj, da se bo potem lahko uredilo tudi vprašanje potujočih knjižnic.

Ozkotračni kino, ki potuje po vseh večjih krajih, kjer ni stalnega kina, je opravil veliko kulturno poslanstvo, pri tem seveda ne smemo mimo stalnega kina v Krškem, na Vidmu, v Brestanici, na Senovem in v Kostanjevici.

Čudna lastništva, čudni odnosi...

Debata o poročilu predsednika se je najprej usmerila v problem kulturnih domov, ker je lastništvo ponekod čudno urejeno: lastnik je KZ, upravlja pa dom kdorkoli. Ponekod uporabljajo KZ dvorane za skladišče hmelja, drugod za skladišče ovsa. Spet eni morajo plačevati za vsako vajo lastniku 500 dinarjev, za predstave pa še kaj več. Društva se pravzaprav ne morejo potegovati za lastništvo domov, kajti anuitete so predrage, vzdrževanje domov pa sploh. In tako je cela vrsta društev še gostačev, konkretne rešitve pa ni videti.

Tudi finančnih težav in problema priznanja kulturnim delavcem se je dotaknilo več delegatov. Tajnik republiškega odbora Robida je dejal, da je tovrstna problematika splošno slovenska, pa ne zaradi nekulturnosti ljudi, ampak zaradi ekonomskih momentov. Poudarjeno je bilo tudi tu, da je kolektiv elektrarne v Brestanici izreden podpornik kulturno-prosvetne dejavnosti na področju krške občine.

Tudi predsednik občinske skupščine inž. Dragan je bil mnenja, da so bila finančna sredsva skopo odmerjena, da pa to ni bilo namenoma. Vsekakor bo treba urediti sklad za kulturo in ga smotrno uporabljati. Zagotovljena sredstva bodo prav gotovo vplivala na dostojnejše življenje kulture, ki naj vzgaja delovne množice v humanizmu.

● Občni zbor je nato izvolil nov odbor občinskega sveta Svobod, ki bo nadaljeval uspešno delo. Spreminjajo se pogoji dela, namen pa bo moral ostati vedno isti: kulturo ljudstvu. Na izkušnjah preteklosti bo zraslo nekaj novega. -MŽ.

VLADO LAMUT: KOSTANJEVICA NA KRKI

V ponedeljek, 21. oktobra, je Kostanjevica praznovala svoj krajevni praznik. Bil je že deseti po vrsti. Ob desetih dopoldne se je zbrala pred Domom kulture ob spomeniku talcem vsa šolska mladina in svojci padlih. Šolska mladina je izvajala občuten spored, ki sta ga pripravila tov. **Ljuba Hvalova** in tov. **Jože Jankovič**. Zastopniki Zveze borcev so položili pred spomenik lepe spominske vence, govoril pa je tov. **Lado Smrekar**. — Po končanem sporedu pred spomenikom so šli vsi udeleženci proslave na pokopališče, kjer je bil na skupnem grobu drugi del sporeda, nato pa so šli na Malence, kjer so bili med vojno postreljeni talci. Tam je navzočim govoril predsednik krajevne organizacije ZB tov. **Janez Božič**.

Krajevni praznik v Kostanjevici je spomin na 21. oktober 1943, ko so Nemci v Kostanjevici in okolici pobrali sedemdeset mož in jih še istega dne 25 ustrelili na Malencah, tri v Orehovcu, enega na Dolšcah in 13 na Prekopi, skupno torej dvainštirideset mož.

Delno uspelo posvetovanje o trgovini

24. septembra je bilo v Vidmu-Krškem posvetovanje o problematiki trgovine v občini. Posvetovanja so se razen predstavnikov trgovskega podjetja »Rese« iz Vidma-Krškega, »Preskrbe« s Senovega in »Otoka« iz Kostanjevice udeležili še predstavniki političnega vodstva in občinske skupščine. Predsednik občinske skupščine inž. Franc Dragan je nakazal problematiko v zvezi z organizacijo trgovske mreže v komuni. Med drugim je dejal, da občani kupujejo iz objektivnih razlogov v Brežicah, v Sevnici ali celo v Zagrebu. Kupna moč občanov znaša 4,5 milijarde dinarjev, trgovska podjetja v občini pa so realizirala samo okoli 1,5 milijarde dinarjev. To dokazuje, da je pri trgovskih podjetjih velika hiba. Tudi zbori občanov so kritizirali trgovine, njihove pripombe pa se niso upoštevale. Ker je občinska skupščina zainteresirana za razvoj domače trgovine, je potrebno nekaj ukreniti. Znano je tudi, da trgovska podjetja iz drugih krajev žele ustanoviti v Vidmu-Krškem svoje poslovalnice. Gre za lojalno konkurenco, ki ima dobre posledice in terja od trgovskih podjetij, da izboljšujejo delo. Ne smemo tudi mimo dejstva, da tuja trgovska podjetja vidijo v mestu veliko perspektivo.

Trgovina ima torej dovolj problemov. Zato je bilo pričakovati, da bodo zlasti predstavniki trgovskih podjetij s tehtno in konstruktivno razpravo pripomogli k napredku organizacije trgovin. V resnici pa je njihov molk presenetil. Razen predstavnikov trgovskega podjetja »Resa« iz Vidma-Krškega, ki so soglašali z mnenjem, da je nujno nekaj ukreniti, ni imel nihče nobenih pripomb. Takšni odnosi do bodoče organizacije trgovske mreže ne vodijo k uspehu. Ugotovitev je še tembolj porazna, če upoštevamo, da so trgovska podjetja dosegla v prvem polletju lani milijardo tristo milijonov dinarjev, letos v istem obdobju pa je kljub 45-odstotnemu porastu osebnih dohodkov bil promet v trgovini samo za 1 odstotek večji.

Na posvetovanju je bil končno sprejet sklep, naj strokovna komisija, v kateri bodo zastopani tudi predstavniki okrajne gospodarske zbornice, prouči sedanje stanje trgovin in obdela varianto enega ali dveh podjetij. Ko bodo delovni kolektivi trgovskih podjetij zatem obravnavali eno ali drugo možnost in se zanjo odločili, bo o bodoči organizaciji trgovske mreže sklepala še občinska skupščina.

DRAGO KASTELIC

OBČINSKA SKUPŠČINA
BREŽICE

Z VSEMI DRUŽBENIMI ORGANIZACIJAMI, VODSTVI DELOVNIH KOLEKTIVOV IN VSEMI SAMOUPRAVNIMI ORGANI ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM BREŽIŠKE KOMUNE ZA LETOSNJI OBČINSKI PRAZNIK!

„Jutranjka": 100 odst. več kod 1962

Konfekcija »Jutranjka« v Sevnici je 8. oktobra dosegla 100 odstotkov letnega plana, ob koncu leta pa bo plan presegla za okrog 30 odstotkov. Tako bo pri isti delovni sili ustvarila še enkrat večji brutoprodukt kot v letu 1962. Ta uspeh je dosegla predvsem ob boljši organizaciji dela in delovni storilnosti, v tem času pa se je že obrestovalo tudi

SEVNIŠKI VESTNIK

znanje 40 ljudi, ki so jih zaposlili in priučili lani.

Plan za leto 1964 že upošteva prehod na 42-urni delovni teden, o katerem teko že nekaj časa poglobljene razprave. Ta prehod bodo v kolektivu izvedli brez kakšnih večjih težav, ker zatrjujejo, da so mlado podjetje brez posebnih problemov, ki bi zavirali razvoj. Po planu za leto 1964 se bo brutoprodukt v »Jutranjki« povečal za okrog 20 odstotkov, leto dni kasneje pa bodo ustvarili za približno 750 milijonov dinarjev bruto proizvodov.

Podjetje izpopolnjuje delovne postopke in strojni park. Letos so v nove stroje investirali okrog 10 milijonov dinarjev, v prihodnje bodo strojni park še povečali in uvedli 2 novi izmeni. Rešili bodo tudi problem proizvodnih prostorov, ki so že letos postali ozko grlo. V letu 1964 nameravajo zgraditi novo dvorano, tako da se bo koristna proizvodna površina povečala za nadaljnjih 1000 kvadratnih metrov.

Dva in pol meseca pred koncem leta pripravljajo tudi statut svoje delovne organizacije, pri čemer je zlasti angažirana 5-članska komisija za izdelavo statuta. Najprej so izdelali teze, zdaj pa pripravljajo osnutek. Kljub kratkemu času bo statut kmalu izdelan, dan v razpravo in do novega leta sprejet.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Bevc iz Drnovega — Vladka; Marija Jankovič iz Dovškega — Zlatka; Djurdjevka Horvat iz Brežic — Marico; Fanika Teodorovič iz Malega vrha — Zvonka; Marija Kerin iz Lomna — Jožico; Milka Mrkobrada iz Brežic — Gordano; Kristina Žnideršič iz Orešja — Karla; Antonija Lapuh iz Dolenje vasi — Martina.

decembru, januarju in februarju, ko lahko sneg zamede račune? Jugotanin bi moral imeti konec novembra na zalogi vsaj 18 tisoč ton taninskega lesa, da bi lahko brez strahu čakal na zimo. Koliko je to uresničljivo v dobrem mesecu dni, ki še preostanejo, je vprašanje zase.

Obe področni zadrugi, KZ Šentjanž in KZ Sevnica, dobavita skozi vse leto približno 3500 ton taninskega lesa, novomeški bazen 5 do 6 tisoč ton, skupaj torej najbližje gravitacijsko območje okrog 10 tisoč ton. Preostali les mora priti iz ostalih področij SRS.

Letos so iz Jugotanina izvozili za 85 tisoč dolarjev taninskih ekstratov, največ na vzhodna področja, ker tam nimajo surovin za proizvodnjo tanina. Brez težav bi lahko prodali v zamejstvo celotno proizvodnjo, vendar niso smeli prezreti potreb domače industrije.

Preteklo zimo so preživeli brez večjih težav, ker so že v jeseni ustvarili zadostno surovinsko zalogo. Letos je mnogo teže. Kmetijske zadruge in kmetijsko-gozdarska podjetja so lani hitela z dobavami. Letos je reorganizacija v gozdarstvu povzročila negotovost, ki se kaže v dobavah.

Rekonstrukcija je na tehtnici

V Jugotaninu so se pred leti ukvarjali z načrti, da bi ob tovarni zgradili obrat za proizvodnjo lesonitnih plošč. Ta bi uporabljal kot surovino odpadni material iz taninske proizvodnje. Načrte so opustili, ker je tržišče z lesonitom prenasičeno. Druga rešitev je v izdelavi lesovine za industrijo celuloze. Predelani les, ki gre zdaj v nič, bi v posebnem obratu uporabili za izdelavo lesovine. To bi nato kot surovino uporabljala celulozna industrija, ki je za ta načrt zainteresirana, ker tudi njej močno primanjkuje surovin. Les, ki ga uporablja Jugotanin, bi bil nato boljše izkoriščen, kar je vsekakor spodbudno.

Tovrstna rekonstrukcija Jugotanina pa bo na tehtnici ekonomičnosti tako dolgo, dokler ne bo po dolgotrajnem odlašanju v republiki rešeno vprašanje, katera izmed obeh taninskih tovarn bo ostala pri življenju. Da je surovin za obe premalo, je na dlani. 130-članski kolektiv Jugotanina, ki ustvarja 650 do 700 milijonov bruto proizvodnje na leto, pač zasluži, da bi vedel, kakšna je njegova bodočnost. Enako je s kolektivom v Majšperku.

Iglavci zajedajo listavce...

V sevniški kopitarni imajo hlodovine komaj za sproti. Bukova bi morala začeti prihajati že v začetku oktobra, pa je doslej še niso videli... Kopitarna bi morala imeti po predpisanih normativih tisoč kubičnih metrov hlodovine, žaga, ki dela tudi za izvoz, pa enako količino. Oba obrata bi torej morala imeti konec novembra na zalogi 2 tisoč kubičnih metrov bukove hlodovine pod pogojem, da bi preostanek potrebnih surovin skozi vse zimske mesece dinamično dotekal.

Dinamičnega plana izvoza rezanega lesa ne dosezajo, ker se je na žagah zaradi poznih dobav bukove hlodovine, ki je začela prihajati letos šele v aprilu, razrez bukove hlodovine podaljšal v sezono iglavcev. Zdaj režejo iglavce, ki se bodo zavlekli v sezono listavcev. Do konca septembra so izvozili za približno 180 tisoč dolarjev izdelkov (rezanega lesa in kopit). Obrat zaposluje 500 ljudi, ki ustvarijo 900 milijonov bruto proizvodnje na leto.

V zimskih mesecih, od oktobra do aprila, ko bi moral biti opravljen razrez hlodovine listavcev, sta obe žagi delali z 20-odstotnimi zmogljivostmi, ki jih je pozneje težko nadoknaditi. V preteklih zimi je bil posek lesa listavcev opravljen prepozno, to pa so v Kopitarni bridko občutili. **Če les ni posekan v mrtvi sezoni, kopita pokajo, odstotek škarta pa se je letos zaradi tega močno povečal. Problem oskrbe s hlodovino letos še ni rešen. V tovarni še ne vedo, koliko lesa jim bo dobavilo KGP iz Brežic in koliko kmetijske zadruge. Iz nedržavnih gozdov pa so doslej dobivali 70. odst. potrebnega lesa.**

Mar je Jugotaninu in Kopitarni res namenjeno, da bodo v zimskih dnevih ob telefonskih aparatih milo prosili: — Pošljite nam vagon lesa, ker bomo sicer stali!?

POSAVJE

Semič praznuje

Kdor prideš v Semič, ustavi se: Semič praznuje. Obhaja krajevni praznik v počastitev 22-letnice belokranjske čete, ki je bila ustanovljena na Smuku 1941. Vsa ta radost, ki jo vidiš na obrazih prijaznih ljudi, spominja na mladost. Res, Semič je ves mladosten, odkar so v njem začeli teči industrijski stroji, odkar je nekdanji viničar in mali kmet opustil vile in motiko in se postavil za stroj. Nekaj novega je prinesel čas. Sprehodi se po Semiču, živi z njim in v njem in opazuj!

Vsak gospodar in vsako podjetje napravita ob koncu leta obračun svojega dela, v katerega vpišeta tudi vse dohodke in izdatke. Kraji napravijo navadno tak obračun ob svojem prazniku. Če bi Semič delal svojo bilanco, bi dobil nekaj presenetljivo razveseljivih podatkov. Preglejmo jih nekaj!

Tovarna kondenzatorjev napoveduje milijarde

Ni naključje, da omenjamo Tovarno kondenzatorjev kranjske »Iskre« na prvem mestu. Zakaj?

1951 ustanovljeni obrat Inštituta za elektrozveze v Ljubljani, ki je do 1958 posloval v sklopu Telekomunikacij, nato pa bil vključen v IEV do 1961, ko se je pridružil »Iskri« v Kranju in julija 1962 postal samostojna tovarna pri »Iskri«, je tako naglo napredoval, da je danes že eden najpomembnejših proizvajalcev izdelkov, ki jo potrebujeta električna in elektronska industrija. Primerjava med prvim in zadnjim letom v semiški tovarni je skoraj nemogoča, ker je na eni strani neprestano raslo število zaposlenih, na drugi strani pa se je brutoprodukt tako naglo povečeval in bi med računanjem prav gotovo osupnili. **Zato se zadovoljimo samo z nekaterimi podatki! 1951 (ob ustanovitni) je bilo 10 zaposlenih, 1956 že 94, letos pa že nad 370. V primerjavi z letom 1956 se je brutoprodukt na enega zaposlenega 1962 povečal za 152 odstotkov, letos pa že za 195 odstotkov. V tem letu je tovarni tudi prvikrat uspelo doseči milijardo bruto produkta. To se je zgodilo 30. septembra. Ob koncu tega leta pa predvidevajo, da bo plan presežen za okrog 350 milijonov dinarjev brutoprodukta.**

Letos je tovarna kondenzatorjev v Semiču začela rekonstruirati obrat. Predvidevajo, da bo prva faza končana že ob koncu 1963, vsekakor pa se bo pravi učinek preureditve pokazal že prihodnje leto, ko bodo predvidoma ustvarili 2 milijardi dinarjev brutoprodukta. V letih 1966 in 1967 bo končana druga faza v rekonstrukciji. To bo omogočilo, da bo tovarna že 1970 ustvarila najmanj 5-krat večji bruto produkt kot letos. Razen tega bo s tem dana možnost, da bo neomejeno izvažala svoje izdelke tudi na inozemski trg. Tovarna je že do zdaj izvažala svoje izdelke in se precej uveljavila izven meja naše države. Trenutno opremlja blizu Bombaya neko tovarno kondenzatorjev, ki jo gradijo za potrebe indijske industrije.

Vrtača – upanje Semiške doline

V Tovarno kondenzatorjev na Vrtači so uprte vse oči že zaposlenega in še ne zaposlenega prebivalstva semiške doline. Z dosedanjim razvojem je tovarna občutno zmanjšala problem zaposlovanja okolišnega prebivalstva, zlasti žensk, ki jih je v kolektivu podjetja kar 88 odstotkov. Zaposlila je razpoložljivo žensko delovno silo iz Kota, Stranske vasi, Cerovca, Gradnika, Štrekljevca, Brezove rebri, Rožnega dola in Semiča oziroma pretežno delovno silo bivše semiške občine. Nekaj upanja na zaposlitev imajo še ostale nezaposlene ženske, vendar je število dokaj omejeno. Tovarna namreč vedno bolj uvaja avtomatizirano proizvodnjo, ki potrebuje manj ljudi kot sicer. Zato pa poskuša svojim zaposlenim nuditi kar največ more. Ne samo, da jim omogoči hitro priučitev in specializacijo na delovnem mestu, ampak strokovnost zaposlenih še povečuje preko najrazličnejših izobraževalnih oblik. V tovarni imajo obratno menzo s toplimi jedili, kar je dobrodošlo predvsem za bolj oddaljene proizvajalke in proizvajalce. Ni torej nobenega razloga, da tudi proizvodnost ne bi bila velika, kot je.

Ob popolni zavzetosti celotnega kolektiva za čim hitrejše in čim kvalitetnejše izpolnjevanje proizvodnih in drugih nalog v podjetju raste tudi zavzetost za reševanje problemov izven tovarniškega okvira. Po tem, kar je tovarna že do zdaj naredila za semiško dolino, bi jo mogli v nekem smislu imenovati semiška mamica. Kakor so namreč oči prebivalstva uprte v tovarno, tako je tovarna uprla svoje oči vanje in pripravila velike rezerve moči in sredstev za reševanje splošno družbenih problemov v Semiču. Naštejmo samo nekaj primerov, ki bodo vedno svetal zgled sodelovanja podjetja z neposredno okolico določenega proizvodnega mesta. Nedavno je tovarna dala osemletki v Semiču 600.000 dinarjev za opremo učil, hkrati pa je obljubila, da v doglednem času v tej smeri še pomaga in opremi šolo z vsemi pripomočki, ki so potrebni za sodobni pouk. Skrb za šolstvo je povsem razumljiva, ker tovarna upa, da bo iz te šole dobila potrebno delovno silo.

Delovni kolektiv tovarne kondenzatorjev tudi ni zatisnil ušes, ko je prebivalstvo prosilo za pomoč pri urejanju pločnikov v Semiču. Ob takih in podobnih primerih se snujejo obojestranske simpatije in kuje medsebojno zaupanje. To pa je najboljše zagotovilo, da bo z uspehom opravljeno vse, česar se bodo v prihodnje lotili v medsebojnem sodelovanju.

Kakor igračke se belijo zidanice na pobočjih nad starodavnim Semičem, »najlepšim belokranjskim vinogradom . . .« Tod so doma veseli ljudje; gostoljubno vas bodo pozdravili med trsjem, s katerega odpada rdečkasto zlato listje. Jesen v Beli krajini — nepozabno doživetje z moštom, pečenim kostanjem in domačim kruhom

svoje proizvodnje pa ustvari v sodelovanju s tovarno kondenzatorjev. Predvidena je rekonstrukcija, po kateri se bo brutoprodukt povečal skoraj za 100 odstotkov. V prihodnjem letu namerava zaposliti še okrog 10 delavcev.

Dasiravno obrat ni velik, se je vendarle uspešno vključil v reševanje splošnih problemov. Morda je Semičanom še najdragocenejši njegov razvoj, ker bo dana še večja možnost za zaposlitev moške delovne sile.

Potegnimo asfaltno črto do Semiča!

Semiška perspektiva je torej predvsem v industriji in turizmu. Medtem ko ima industrija sama v tovarni kondenzatorjev močnega predstavnika, pa je turizem še zelo nebogljen. V zadnjih letih so mu namreč vzeli še to, kar ga je dvigalo pokonci. Semičani se najbrž dobro spominjajo, da so imeli včasih na izbiro kar šest gostiln, zdaj pa lahko zahajajo le še v bife, ki ga je nedavno prevzelo v upravo gostinsko podjetje iz Črnomlja. To ni tako hudo za Semičane in okoličane, ti imajo svoje zidanice in se vina lahko napijejo doma. Huje je za tistega, ki pride v Semič kot turist. Kam ga bomo poslali? Samo bife je na izbiro. Gostinsko podjetje v Črnomlju je sprejelo sklep o ureditvi sodobnega gostišča v Semiču, vendar je to še vprašanje časa. **Na drugi strani so problem ceste. Zato bo treba čimprej uresničiti načrt, ki predvideva modernizacijo ceste z Jugorja prek Strekljevca proti Črnomlju z odcepom na Semič, in z druge strani ureditev ceste Črmošnjice — Semič — Stranska vas — Črnomelj. Vdor turizma v Belo krajino in tudi v Semič lahko pričakujemo že z otvoritvijo gorjanske ceste, ki je tik pred zaključkom.**

Turiste, ki bodo potovali iz Metlike proti Črnomlju in naprej po Beli krajini, bo Semič s svojo prekrasno vinogradniško okolico pritegoval kot magnet. Odbijal jih

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

bo le, če bodo morali potovati kot v srednjem veku po jamastih in prašnih cestah ter poteh.

Znaki ureditve so vidni

V Semiču je še marsikaj, kar čaka ureditve. Podjetja sicer ne gledajo križem rok, pa tudi prebivalstvo ne. S prostovoljnim delom in samoprispevkom je do zdaj že neštetokrat dokazalo, da mu je za napredek, za razvoj kraja. Dolgo so se borili, da so dobili zdravnika. Stalnega zdravnika sicer še nimajo, so pa že rezervirali stanovanje zanj. Isto čaka tudi zobozdravnika, ko pride. Resni so tudi pomenki o ureditvi lekarniške ekspoziture. Na vse to opozarjajo pogosteje prav zato, ker Semič, ki ima že nad 800 stalno zaposlenih ljudi, ne bo vzdržal brez takih in podobnih pogojev.

Te dni urejujejo v Semiču trgovski lokal in so se tako resneje lotili problema, da bi čim bolj zadovoljili potrošnike.

Kulturno in ostalo življenje je bilo včasih v Semiču veliko bolj razgibano, kot ugotavljamo ob letošnjem krajevnem prazniku. Semič ima dvoje kulturnih domov, od katerih je dom TVD Partizan nejzkoriščen in propada. Za kulturno razvedrilo skrbijo gledališčniki, ki kdaj pa kdaj naštudirajo kako odrsko delo. Možnosti so, da bi na šoli ustanovili glasbeno skupino, predvsem pa, da bo imela šola poleg rednega tudi glasbeni pouk.

Precejšen napredek

Kljub vrsti pomanjkljivosti in nerešenih problemov je Semič dandanes le nekaj drugega, kot je bil recimo pred vojno. Ljudje, nekdaj navajeni živinskih sejmov in trgovskih kupčij, Semičani, ki so včasih živahno trgovali s Kočevarji in jim »forajtali« težko obložene parizarje po klancu na Semiški gori, so danes priča vsestranske preobrazbe, ki je sicer počasnejša kot v drugih krajih, novo pa le prinaša. Želje vliničarjev in malih kmetov, ki so se stoletja borili z malo rodovitno belokranjsko zemljo, so se v zelo kratkem času uresničile. Pred petnajstimi leti se najbrž Semičanom še sanjalo ni, da bodo imeli v svoji neposredni bližini tovarno, ki bo prekašala vse napovedi.

Če je šlo včeraj težko, gre danes laže, jutri pa bo šlo še laže. Vsega tega v semiški kroniki obilo napisanega. Če nočemo biti kriviční razvoju in napredku, bomo morali le priznati: precejšen napredek.

Prireditve v Semiču

V počastitev krajevnega praznika bo v Semiču več kulturnih in ostalih prireditev.

● **Jutri, 25. oktobra**, bo Mestno gledališče iz Ljubljane na semiškem odru uprizorilo lutkovno igro »Volk in kozlički«. Predstavi bosta ob 14. in 16. uri.

● **V soboto, 26. oktobra**, bo ob 19. uri nastopil v kino dvorani v Semiču partizanski Invalidski pevski zbor s celovečernim programom.

● **27. oktobra ob 9. uri** bo v semiški kino dvorani slavnost, na kateri bodo najprej sodelovali člani ljubljanskega gledališča, zatem pa bo govor. Popoldne istega dne bo v gasilskem domu zabava.

● **V prvi polovici novembra** pa bo v počastitev semiškega krajevnega praznika tudi predpremiera novega slovenskega barvnega filma »Kekec«, ki ga te dni montirajo v ljubljanskih filmskih studiih.

Delo pri električnem varjenju kondenzatorja (Foto: Albin Božič)

Tudi obrtni servis pristavil manjši lonček . . .

Tudi 1961. ustanovljeni obrtni servis je v tem sodelovanju pristavil svoj »lonček« in se prav tako znašel na poti še tesnejše povezave s semiškim predelom. Prepotrebni servis, katerega ustanovitev so narekovale krajevne potrebe in se ukvarja s kovaško, ključavničarsko, pleskarsko in pekovsko dejavnostjo, izdeluje od 70 do 75 vrst najrazličnejših artiklov, okrog 70 odstotkov

PREBIVALCEM SEMIČA

in okolice

voščijo za krajevni praznik:
ISKRA Kranj, Tovarna kondenzatorjev Semič
OBRTNI SERVIS — Semič
MIZARSTVO — Semič in
VODSTVA VSEH MNOŽIČNIH ORGANIZACIJ

Letno naraščanje narodnega dohodka za več kot 17 odstotkov kaže čvrste razvojne korake gospodarstva v črnomaljski občini. S tem pa niso izkoriščene vse možnosti za še hitrejši napredek. Odločneje in brez odlašanja je ptrebno odstranjevati objektivne, zlasti pa subjektivne ovire na poti napredka. To so bile poglavitne misli razprave.

»Sedenje na dveh delovnih mestih,« kot pravijo za tiste, ki so z eno nogo v podjetju, z drugo pa na posestvu ali na delu izven rednega delovnega mesta, je ena od ovir za

PROBLEME JE TREBA REŠEVATI NA MESTU, KJER SE PORAJAJO!

hitrejšo rast proizvodnje, zlasti pa storilnosti; prepočasi se uveljavlja sistem nagrajevanja po delu, saj je ta do sedaj zajel v občini le 67 odstotkov zaposlenih. Šest izgubljenih delovnih dni v prvi polovici leta na enega zaposlenega kaže, kje je potrebno iskati notranje rezerve.

V šolstvu je bil na področju občine dosežen napredek, je pa še vrsta problemov, ki jih je nujno rešiti. Sklad za šolstvo je še pereveč odvisen od proračuna občine, tudi delitev sklada je močno proračunska, znatno je tudi neskladje med prejemki prosvetnih delavcev in strokovnjakov iste šolske izobrazbe v drugih dejavnostih. To neskladje še posebno prizadene prosvetne delavce ob upokojitvi.

Obveščanje članov kolektivov o vsem, kar se v podjetju dogaja in o čemer bi moral kolektiv odločati, je še zmeraj pomanjkljivo. Razprav okoli ustanavljanja ekonoskih enot je bilo že veliko, storjenega pa je bore malo ali nič. V razpravi so sodili, da je treba vzrok za to iskati v centralističnih težnjah osrednjih strokovnih služb podjetij, ki jim ni do tega, da bi prepustili upravljanje nižjim organom oz. neposrednim proizvajalcem. Brez materialne osnove pa ne more biti delavskega samoupravljanja. Notranji odnosi v podjetju bi morali v korak z razvojem proizvodnje, kar pa često ne gre.

V gospodarskem programu za prihodnje leto naj bi predvideli, da v proizvodnji ne sme biti manjših mesečnih zaslužkov kot 15.000 dinarjev. Seve, nizke osebne prejemke pa je moč odpraviti samo z večjo proizvodnjo in storilnostjo ter delitvijo po delu. Vzroke neštetih problemov je iskati v neorganizirani proizvodnji. Kjer v proizvodnji ni dobre organizacije, tudi investicije ne dajejo zadovoljivega učinka, tam še vedno razpravljajo o delovni disciplini, nimajo odnosa do strokovnih kadrov, ne pridejo do formiranja ekonomskih enot, pa tudi ne do resnega dela za sestavo statuta, ker pač nimajo pred seboj jasnega programa razvoja podjetja. Velika kadrovska napaka je, da visokokvalificiran strokovnjak tipka na pisalni stroj, drugi pa obravnava delovno disciplino in podobno, namesto da bi se posvetil organizaciji proizvodnje.

Integracija podjetij je na mrtvem tiru, so naglasili v razpravi in pri tem omenili tri kovinska podjetja: Belt, Lič in Kovinar. Ne pride do združitve, menda zato, ker BELT ne pride pred ostala kolektiva s svojimi ekonomskimi analizami. Tudi kooperacijski odnosi med podjetji niso dobri; za primer so prav tako omenili odnose med temi tremi sorodnimi podjetji.

V razpravi so se še dotaknili pomanjkanja specializiranih delavcev na kmetijskih obratih, problemov rudarjev v Kanižarici, ki še vedno pešačijo v 250 metrov globoko jamo, gradali so pojave samovolje, ki so še ponekod, in pa pasivnost političnih organizacij, ki to dopuščajo, ter poudarjali, da je potrebno dobre upravljalce nenehno vzgajati, probleme, ki nastajajo, pa reševati na kraju, ne pa čakati da jih bo prišel reševati kdo drug.

Ob koncu skupščine so izvolili 23-članski plenum občinskega sindikalnega sveta, tri člane nadzornega odbora ter dva delegata za skupščino okrajnega sindikalnega sveta.

OB DVAJSETI OBLETNICI I. KONGRESA SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE

Žena — to so štirje stebri družine

V nedeljo, 20. septembra, se je v slavnostno okrašenem Dobrniču zbralo na proslavi v počastitev 20. obletnice I. kongresa Protifašistične zveze žena Slovenije čez tisoč gostov in okoliških prebivalcev. Na slavnostni tribuni so bili poleg preživelih delegatk I. kongresa še gostje: predsednica Stalne konference za družbeno aktivnost žena SRS in članica IS SRS Majda Gaspari, sekretarka Stalne konference žena Majda Cerkovnik, podpredsednik GO SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, član GO SZDL dr. Metod Mikuž, republiška poslanca Ludvik Golob in inž. Jože Legan ter predstavniki občinske skupščine in družbenih organizacij iz občine Trebnje.

Svečanost je otvoril predsednik občinskega odbora SZDL Trebnje Tone Gole, ki je pozdravil vse navzoče in goste, zlasti pa delegatke, ki so se odzvale vabilu. Tovarišica Francka Slak je v slavnostnem govoru opisala vlogo žena v naši revoluciji in obudila spomine na I. kongres slovenske protifašistične ženske zveze, ki je pred dvajsetimi leti zasedal v Dobrniču. Sivolase matere so takrat s solzo v očeh in z neprikritim ponosom govorile o padlih sinovih in možeh ter hkrati o tem, kako nadaljevati začeti revolucionarni boj. Že v začetku vstaje se je Komunistična partija kot pobudnik boja proti okupatorju zavedala, da ne moremo doseči narodne osvoboditve brez sodelovanja žena. V boju pridobljeni ugled in družbeni položaj si je žena po vojni še okrepila, saj je v naši državi danes v številu skupaj zaposlenih kar 40 odst. žena. Brez sodelovanja žene ne moremo graditi nove socialistične družbe, odnosov v njej in socialistične morale. Brez žene, enakopravne ustvarjalke v novi družbi, si ne moremo zamišljati osvoboditve človeka.

Po slavnostnem govoru so pionirčki iz odreda »Silvo Slak« iz dobrniške šole obdarovali goste s cvetjem. Zbrani množici je za tem spregovoril dr. Metod Mikuž, delovni predsednik I. kongresa slovenske protifašistične ženske zveze. S preprosto, živo in neposredno besedo

Francka Slak med govorom

je govoril o bojih pred kongresom in po njem in je podčrtal, da je žena tudi dandanes steber družine. Čeprav včasih neradi priznamo, še vedno drži stara ljudska modrost, da podpira tri vogale pri hiši. Da, celo več, vse štiri stebre v družini nosi žena! Dr. Mikuž je poudaril, da se je preprosta slovenska žena, ko je v dneh boja prijela za orožje, borila za mir. Borila se je za to, da bi lahko po zmagi v miru in brez strahu za jutrišnji dan živela v družini, se posvečala materinstvu in vzgoji otrok ter po svojih močeh pomagala, kjerkoli bi jo potrebovali. Nanizal je nekaj spominov na srečanja z ženami v času revolucije in boja in poudaril, da so slovenske matere s prirojenim čutom za resnico in pravico ter s čutom za vse, kar je lepo, znatno pripomogle k zmagi partizanov. V času NOB smo se kot majhen, osamljen narod borili proti neprimerno močnejšemu okupatorju ter zmagali. Mi smo vedeli, da branimo svojo zemljo, tuji osvajalci pa niso znali odgovoriti na vprašanje, po kaj so prišli k nam. Mi smo miroljubni ljudje, ne sovražimo ne Nemcev in ne Italijanov, ki zahajajo k nam po vojni kot turisti, če pa bi prišli spet kot zavojevalci, bi se jim znali upreti tako, kot smo se uprli 1941. leta. Zelo radi tarnamo o vsakovrstnih težavah, zlasti o davkih, češ da so preveliki. Ljudje pa niso nikdar živeli brez težav, zato vzemimo to, kar si moramo naložiti danes, za današnji dan, saj bomo to breme zvečer odložili in si jutri spet nadeli novega... Ob koncu je omenil še potovanja predsednika Tita po svetu, poudaril je, da uživa Jugoslavija v svetu velik ugled, ker povsod vedo, da smo pridni, prizadevni, dobri in dobro vodeni ljudje.

Po enominutnem molku v počastitev padlih je delegacija odnesla vence na dobrniško grobišče 366 padlih neznanih partizanov, pevski zbor in godba na pihala iz Trebnjega ter učenci dobrniške šole pa so nato izvedli kratek kulturni program. Z zborovanja so poslali dve resoluciji: eno Stalni konferenci za družbeno aktivnost žena SRS in drugo glavnemu odboru SZDL Slovenije.

TREBANJSKE NOVICE

Hvaležni smo gasilcem!

Prebivalci Dol. Vrha pri Dobrniču se najtopleje zahvaljujemo gasilskim društvom Gor. Vrha, Repč, Vrhtrebnjega, Dobrniča, Trebnjega in Globodola, ki so skupaj z domačini pomagali reševati gospodarska in druga poslopja med požarom, ki je 29. septembra uničil gospodarska poslopja treh gospodarjev v Dol. Vrhu. Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli pomagali, da ni ogenj napravil še večje škode.

Prebivalci Dol. Vrha

Za občinski praznik

Janez Pavlišič, ki je pri vojakih v Čačku, pošilja za semiški krajevni praznik prisrčne čestitke z najlepšimi željami vsem domačinom, domačim in semiškim kolektivom.

Fantje pozdravljajo

Slovenski fantje, ki so pri vojakih v Beogradu, pošiljajo vsem domačim in znancem lepe pozdrave in čestitke, obenem pa izražajo željo, da bi si dopisovali s slovenskimi dekleti.

Jože Sodja, VP 9935/4, Beograd

Vojaki iz Požarevca

Za praznik novomeške občine čestitamo vsem prebivalcem, hkrati pa lepo pozdravljamo svoje domače in bralce Dolenjskega lista. Še posebej lep pozdrav fantom in dekletom iz Žužemberka.

Mirko Longar, Slavko Prušek in Jože Nahtigal.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Anton Srebrnjak**, član kolektiva Industrije motornih vozil iz Novega mesta; **Ivan Vovk**, krojač iz Potovrha, **Frančiška Kastelic, Lado Siško, Slavka Murgelj, Marija Sircelj, Stanislava Pavček, Nada Jerman, Ana Muhič, Ana Novak, Ana Dragan, Marija Brezar**, člani kolektiva Pletilstvo »Dolenjka«, Mirna peč; **Ana Sitar**, član kolektiva Remont, Mirna peč.

GRADNJE V METLIKI

● Pretekli teden so začeli delavci Cestnega podjetja iz Novega mesta urejevati cesto, ki zavija z metliške asfaltirane magistrale na Trg svobode in dalje na Mestni trg. Izkopali bodo jarke za novo kanalizacijo in razne napeljave, potem pa bodo cesto uredili, utrdili in nazadnje asfaltirali. To bo prva faza urejevanja cest in trgov v ožjem mestnem središču, saj pride verjetno že prihodnje leto na vrsto ureditev celotnega Trga svobode, Prečne ulice in Partizanskega trga.

Če bo količkaj ugodno vreme, bodo letošnja dela in asfaltiranje te ceste končali že do metliškega občinskega praznika 26. novembra.

● Novi metliški hotel je minuli teden dobil belo-rumeno-rdečo fasado in so zidarji že odstranili odre. V notranjosti pospešeno hite z obrtniškimi deli, saj bi tudi hotel radi odprli za letošnji občinski praznik.

● Tudi zaključna dela na novem metliškem devetorčku pod Borštkom se bližajo koncu in se bodo stranke vselile že ta mesec. Prav tako bo še pred zimo vseljiva štiristanovanjska stavba ob zdravstvenem domu, ki je namenjena metliškim zdravstvenim delavcem.

»KO-MET« visoko nad planom

»KO — MET« v Metliki je dosegel ob koncu tretjega četrtletja 98,3 odstotka letnega plana. Predvidevajo, da bo znašala letna realizacija okrog 280 milijonov, s čimer bo podjetje preseglo letni plan za okrog 55 odstotkov.

METLIŠKI TEDNIK

Pogled na množico zborovalcev na slavnosti ob 20-letnici prvega kongresa SPŽZ v Dobrniču

Knjižnica v Trebnjem spet odprta

Knjižnice so pomembne kulturne ustanove. Potrebne so mladini v času rednega šolanja, posebno velik pomen pa imajo za pošolsko izobraževanje odraslih. Nobena, tudi še tako reformirana šola namreč človeku ne more dati izobrazbe, ki bi mu zadostovala za vse življenje. To velja toliko bolj, ker naš gospodarski in družbeni razvoj šolo dostikrat prehiteva. Za vsakogar, ki noče zaostati za splošnim razvojem, je nujno, da si znanje tudi potem, ko je končal redno šolanje, stalno izpopolnjuje in širi. Oblik pošolskega izobraževanja je mnogo in tudi možnosti, ki jih daje naša družba posamezniku za izobraževanje, so vedno večje. Toda tudi pri najrazličnejših oblikah izobraževanja, pa najsi bodo to predavanja, filmi, večerni tečaji in šole, amaterska gledališka dejavnost, individualni študij itd., je človeku potrebna knjiga. Najlepše je seveda, če imamo knjigo kar v svoji domači knjižnici, žal pa to ni vedno mogoče, kajti knjige so sorazmerno drage. Glede na to imajo knjižnice še večji pomen in je njihov obstoj toliko bolj utemeljen.

V trebanjski občini knjižnicam v zadnjih letih niso posvečali dovolj pažnje. Knjižnice so bile kot sekcije v okviru kulturno-prosvetnih društev prepuščene ljubiteljem knjig, ki so požrtvovalno, brez sredstev in dostikrat tudi brez priznanja urejevali skromne knjižne fonde in izposojali knjige bralcem. Tako je bilo tudi v Trebnjem. Zato pa je tem bolj razveseljivo, da je občinska skupščina Trebnje konec lanskega leta sprejela odločbo o ustanovitvi knjižnice v Trebnjem, potem pa še odločbo o imenovanju matične knjižnice.

Z ustanovitvijo pa knjižnica v Trebnjem še ni mogla opravljati niti svoje osnovne naloge, še manj pa kot matična knjižnica nuditi pomoč ostalim knjižnicam v občini, ker se je sama borila z začetnimi težavami. Treba je bilo urediti knjižni fond po sistemu decimalne klasifikacije in prostega pristopa, izdelati kataloge in deloma adaptirati prostor. Pri urejevanju knjižnega fonda je knjižnici s strokovnimi nasveti nudila veliko pomoč študijska knjižnica iz Novega mesta. Ker ob vsem tem delu ni bilo mogoče izdajati knjig, je bila knjižnica vso pomladansko in poletno sezono zaprta, od 15. oktobra dalje pa redno posluje. Odprta je vsak torek in petek od 14. — 16. ure in vsako nedeljo od 9. — 12. ure.

Knjižnica je letos že povečala knjižni fond za okrog 500 novih del, do konca leta pa se bo število povečalo še za nadaljnjih 500 knjig. Kljub temu da je fond še vedno skromen, bodo ljubitelji knjig lahko dobili vrsto novih knjig, razen tega pa tudi revialni in dnevni tisk. Čitalnice sicer za enkrat v sedanjem tesnem prostoru ne moremo urediti, vendar se bo kljub temu našel za vsakega bralca primeren kot v knjižnici, kjer bo lahko pregledal knjige, ki se ne izdajajo.

Z nadaljnjo krepitvijo v finančnem in organizacijskem pogledu bo knjižnica v Trebnjem lahko začela uresničevati tudi drugi del svoje naloge, to je, da bo nudila pomoč ostalim knjižnicam. S tem bo izpolnjevala svojo nalogo in upravičila sredstva, ki jih ji družba daje. **F. R.**

Simultanka velemojstra Matanovića

Velemojster Matanović je prišel v Novo mesto že v nedeljo, 13. oktobra. V ponedeljek dopoldne ga je sprejel predsednik občinske skupščine tov. Sergej Thorževski, popoldne pa je igral v domu JLA simultanko proti 30 igralcem. Pred začetkom simultanke je odgovoril na nekoliko vprašanj, ki so se nanašala na veliki mednarodni turnir v Moskvi, na katerega odhaja, in na conski turnir, na katerem igra tudi velemojster Gligorić

Simultanka je trajala dobre 4 ure. Velemojster Matanović je kmalu dosegel nekaj lahkih zmag in vodil s 5:0, čez čas je to vodstvo povečal celo na 10:0, tu pa se mu je za nekaj časa ustavilo. Jure Picek je s solidno igro dosegel remi; mladinec Sporar je presenetljivo vendar zasluženo dosegel prvo zmago za domače igralce, takoj za njim pa je zmagal tudi Sitar. Petrović je remiziral, Ferdo Avsec zmagal in rezultat se je glasil po eni vmesni Matanovićevi zmagi že zelo ugodno za domače igralce 12:4! V nadaljevanju je velemojster spet dosegel nekaj zmag, vendar se tudi njegovi nasprotniki niso dali in so dosegali točke. Penko je remiziral, Peša iz Črnomlja zmagal, Ilc remiziral, Klevišar remiziral, enako Škerlj, tako da se je pol ure pred koncem simultanke glasil rezultat 19:7, po Kranjčevi zmagi tik pred koncem pa celo 19:8. V zadnjih treh partijah je Matanović remiziral z Mamičem in inž Recljem, premagal pa Tisuja.

Končni rezultat 21:9 je izredno ugoden za domače igralce, saj je Matanović tako v Ljubljani kot v Novi Gorici izgubil le po 3 partije in jih tudi manj remiziral. Po simultanki je velemojster izjavil, da ga je dobra igra domačih igralcev presenetila. Njegov obisk je bil sedaj že drugi v Novem mestu (prvič je igral simultanko leta 1957 in dosegel boljši rezultat), zato je pripravljen priti še tretjič, vendar je poudaril, da bo nastopil največ proti 25 igralcem.

Brzoturnir v Novem mestu

Na društvenem brzopoteznem prvenstvu za mesec oktober je zmagal Slavko Sitar z 8,5 točke; sledijo Penko z 8, dr. Goleč 7,5, Mestnik 6,5, Fink 6, Istenič in Malnerič po 4,5, Mamič 4, Bartolj 3,5, Kranjc 2 in Tatarović 0 točk. — Ugodno presenečenje je pripravil Mestnik s četrtim mestom, razočaral pa je Bartolj, ki je dosegel 3,5 točke.

Nogomet v Mirni peči

V Mirni peči je nogomet ena najbolj razvitih športnih panog. Nogometaši TVD Partizana so letos odigrali že vrsto tekem doma in na tujem ter ponekod dosegli lepe rezultate. Dvakrat so igrali z ekipo Otočca in zmagali s 5:1, 7:3. Na novomeškem stadionu so se pomerili s pionirjevci, vendar so izgubili z 0:5 Tekma z ekipo Birčne vasi se je končala 2:2, doma pa so z novomeškim izgubili s 5:8. V tekmi z Otočcem so zmagali z 1:0 in s SGP Pionir 1:2.

Pionirji so zmagali v Šentrupertu z 2:0, na domačem igrišču pa v povratnem srečanju s 4:1. Trenirati ne morejo drugje kot na travniku ali v telovadnici, kajti na nekdanjem igrišču gradi zadruga tehtnico. Želijo, da bi jim zadruga kmalu napravila drugo igrišče.

Ekipo nogometašev iz Mirne peči sestavljajo: Košir, Krevs, Rupena, Siško, Smole, Lužar, Novak, Srovin, Novljan, Avsec in Lužar.

S. L.

Dvoboj učiteljišče Celje : učiteljišče Novo mesto

13. oktobra je bil v Celju športni dvoboj učiteljišč iz Celja in Novega mesta. Tekmovali so v šestih panogah, in sicer moški v rokometu, streljanju in šahu ter ženske v rokometu in streljanju. Celjani so bili boljši v štirih panogah, Novomeščani so zmagali le enkrat.

Rezultati: moški: rokomet: Celje : Novo mesto 24:10 (10:6); streljanje: Celje : Novo mesto 443:528; šah: Celje : Novo mesto 3:1. Ženske: rokomet: Celje : Novo mesto 11:3 (3:2); streljanje: Celje : Novo mesto 206:161. —ob—

Rokomet tudi v Metliki

Metličani so svoj čas poznali le orodno telovadbo, o nogometu, košarki in rokometu pa ni bilo veliko govora. Zato je vodstvo »Partizana« poslalo na 14-dnevni rokometni tečaj v Rovinj Marjana Matekoviča. Takoj ko se je vrnil, je začel trenirati mladince. Do zdaj je zbral okrog sebe že 12 mladincev, ki vadijo v telovadnici. Rokometnega igrišča Metlika namreč nima.

Takole je povedal 17-letni Marjan, ki se je učil prvih veščin rokometa: »Napredujemo, toda počasi. Imamo samo eno žogo, morali pa bi jih imeti najmanj šest. Pod takimi pogoji je težko pričakovati večje uspehe. Mladi smo in šele mesec dni smo skupaj. Kljub temu smo optimisti.«

Morda bo metliški »Partizan« le prisluhnil željam mladih rokometašev in jim pomagal. -ni

VSEM DELOVNIM LJUDEM IZ NOVEGA MESTA IN OKOLICE VOŠČI ZA OBČINSKI PRAZNIK

KOMUNALNO PODJETJE

NOVO MESTO

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini — hvaležni vam bodo za pozornost!

Moških premalo, žensk dovolj

»Službo bi rada, mož ima samo 20 tisočakov na mesec, otroke pa s tem denarjem težko preživljamo.« Tako pravijo nekatere tovarišice iz Novega mesta in bližnje okolice, ki iščejo dela. Takih je nekaj nad 30; drugje na podeželju v novomeški občini pa so skoro vse žene, ki so voljne delati, že zaposlene.

Jože Plavec, direktor Zavoda za zaposlovanje delavcev v Novem mestu, in Vika Avsec, vodja odseka za poklicno usmerjanje mladine, sta nam glede tega povedala tole:

Gospodarska dejavnost je letos nudila toliko delovnih mest, da smo izdali že okoli 3831 nakazil za delo. Mnogo ugodnejši položaj je nastal tudi za žene, saj nam je letos uspelo že 999 ženam preskrbeti delo, medtem ko smo lani v istem obdobju dosegli številko 270. Največ jih je odšlo v elektroindustrijo, v tovarno Iskra v Šentjerneju in Žužemberku, v Novoteks in nekaj v manjša podjetja.

Na podeželju je ponekod ženske delovne sile že premalo. V Žužemberku in okoliških vaseh, kjer ljudje nimajo možnosti zaslužka, smo iskali 100 tovarišic za delo v tovarni v Žužemberku, pa smo jih 65 komaj našli. V manjših krajih je večina dela voljnih žena že zaposlenih, le v Novem mestu je teže. Življenje v mestu je dražje, družina pa z očetovim zaslužkom, če je ta majhen, res težko živi. Okoli 30 kritičnih primerov imamo zabeleženih in si na vse načine prizadevamo, da bi jih rešili.

Težaških del noče skoraj nihče več opravljati

Moške delovne sile povsod manjka, predvsem pa potrebujemo težaško delovno silo v gradbeništvu, pri komunalnih delih, v kmetijstvu, gozdarstvu in v opekarnah. Ker v naših krajih fantje nočejo več prijeti za ta posel, si pomagamo s sezonskimi delavci iz drugih republik. Del teh ljudi hodi že več let zaporedoma v isto podjetje na delo, samo čez zimo gredo domov. Moške delovne sile primanjkuje tudi v nekaterih poklicih, za katere ni zanimanja, čeravno imajo bodočnost. To so mizarski, kovaški, čevljarski in nekateri drugi. Zanimivo je, da so ljudje zelo navdušeni za poklice kovinske stroke, kljub temu pa teh strokovnjakov še nimamo dovolj.

Za invalide je precej razumevanja

Na področju delovanja našega zavoda je le 7 invalidnih oseb, za katere nam še ni uspelo najti primerno delo. Vse gospodarske organizacije kažejo do zaposlovanja invalidov in dela manj zmožnih oseb lepo razumevanje, kar dokazuje veliko število že zaposlenih invalidov.

Tudi za teh sedem ljudi bi se delo našlo, le stanovanja ni moč dobiti. Stanujejo namreč izven mesta in jih zaradi prevelike oddaljenosti od delovnega mesta ne moremo zaposliti.

Tudi za mladino je poskrbljeno

V okviru zavoda deluje tudi odsek za poklicno usmerjanje mladine, kateremu se je v letošnjem letu posrečilo poiskati mesta skoro za vso mladino, ki je končala obvezno šolanje. Na področju občin Novo mesto in Trebnje je 1197 učencev in učenk zapustilo osnovno šolo, z nedokončano osnovno šolo pa je končalo učno obveznost 508 otrok ali 42 odst., kar je zelo veliko število. Kazalo je, da bo zelo težko spraviti vso to mladino do poklica, pa smo nekako le uredili. Od učencev, ki so končali osmi razred osnovne šole, se jih je po anketi 280 odločilo za šolanje na II. stopnji, v resnici pa se jih je vpisalo na srednje šole dosti več, ker smo dobili v Novem mestu medicinsko in gostinsko šolo. Razen teh tudi druge srednje šole niso bile prenapolnjene in so lahko sprejele še precej novih dijakov.

190 mladincem in mladinkam smo zagotovili učna mesta v obrti in industriji, od tega 60 dekletom, ki so v pretežni večini našle mesto v gostinstvu in trgovini. 70 fantov in deklet se na delovnih mestih priučuje poklicu.

Rekord v povojnih letih smo letos dosegli s tem, da smo 41 mladih ljudi zaposlili v gradbeništvu kot vajence ali delavce, ki se priučujejo. Kar pride fantov od vojakov, jiv največ dobi zaposlitev v tovarni avtomobilov.

Trenutno stanje je tako, da le za 36 deklet nismo mogli najti ustreznih učnih ali delovnih mest. To pa ni nobena tragedija, saj so vse doma s kmetij in zaradi njih niso nastali socialni problemi.

Za tiste, ki ne bodo imeli osemletke, v bodoče ne bo kruha!

Minulo zaposlovalno sezono smo imeli srečo, v bodoče pa bo vedno teže za vse, ki ne bodo končali osmega razreda osnovne šole. Starši bi se morali zavedati, kakšno odgovornost prevzemajo nase, če otroku dovolijo izstop iz šole s 15. letom, če nima v žepu spričevala o dokončani osemletki. V višjih razredih osnovne šole bi morali nuditi otrokom vso pomoč pri učenju in jih razbremeniti dela doma. Mlad organizem vsega ne zmore in dostikrat otroci zaradi tega v šoli ne uspevajo. Današnji čas in življenje pa zahtevata razgledanih ljudi, ki morajo vedeti še kaj več, kot je ozko poklicno znanje.

ELEKTROTEHNA

LJUBLJANA

nudi V SVOJI PRODAJALNI

v NOVEM MESTU

GLAVNI TRG 26

ves elektro-inštalacijski material, elektromotorje, brusilne in vrtalne stroje, razne merilne instrumente, lahke, srednje in težke kable ter ostale prevodnike, različne gospodinjske stroje, radijske in televizijske sprejemnike, antene, magnetofone, gramofone in gramofonske plošče ter ves ostali pomožni material. Za obisk se priporočamo!

Kolektiv čestita vsem Novomeščanom za občinski praznik!

TEK 29. OKTOBRA

V nedeljo, 27. oktobra, bo ob 10. uri tradicionalni tek po ulicah Novega mesta v počastitev občinskega praznika. Na cilju na Glavnem trgu bomo lahko prisostvovali zanimivi borbi med najboljšimi tekači iz vse Slovenije.

Umrla je Marija Šobar

17. oktobra je umrla v Dolenjskih Toplicah učiteljica Marija Šobar. Rojena je bila 1898. v Novem mestu, učiteljišče pa je končala v Škofji Loki. Vrsto let je učila v Mirni peči in na Dvoru, 1920 pa je bila nameščena v Dolenjskih Toplicah. Kot vestna in marljiva prosvetna delavka si je znala vsepovsod kmalu pridobiti ljubezen učencev. Dolgo je vodila pevski zbor, ki je priredil več uspelih samostojnih koncertov in se lepo uveljavil. Šobarjeva je bila nepogrešljiva tudi na gledališkem odru, kjer je bila igralka, režiserka itd. Igrala je klavir in nastopala kot solo pevka. Bila je tudi ustanoviteljica lutkovnega odra za šolske otroke.

Med NOB, ki ji je bila privržena z vsem srcem, je bila upraviteljica šole. Pod okupatorjevim pritiskom je prosila za upokojitev, vendar je po vojni spet začela učiti. Ko je opravila službeno dobo, je kot upokojenka še vedno ostala prosvetna delavka. Delu je ostala zvesta vse dotlej, dokler ni zbolela in bolezni podlegla. Ob odprtem grobu ji je govoril v slovo Jože Pelko, žalostinke pa so zapeli pevci DPD Svoboda »Dušan Jereb« iz Novega mesta in šolski pevski zbor pod vodstvom učiteljice Bajčeve. Šobarjevo bomo ohranili v trajnem spominu. D. G.

Novomeška kronika

■ Pretekli teden so v mestu začeli prodajati pečeni kostanj. Na Glavnem trgu ga je dobiti od jutra do večera po 40 din merico. Lepak »Odpadke mečite v koš!« ki je pribit na stojnici, lahko vidi vsak, vseeno pa so kostanjeve lupine raztresene po vsem trgu. Precej kupcev napis upošteva, nekaterim pa se zdi odveč . . .

■ Na kandijskem mostu so pred kratkim popravljali pločnike za pešce. Lesene podnice, ki so bile že močno vegaste in razjedene, so obrnili ali zamenjali z novimi. Tako popravljeni pločnik bo nekaj časa spet v redu, ženske pa se nad leserim pločnikom še vedno pritožujejo, ker jim pete ostajajo med špranjami.

■ Na začetku Hladnikove ulice, ki se iznad Vrat vzpenja proti Kapitlju, urejajo lokal, ki bo prvi v tej ulici. Veliko izložbeno okno je že vstavljeno in tudi notranja dela so že v teku. Tu bo frizerka Jelka Šmalc odprla lastni frizerski salon.

■ Naselje Kolonija, ki je vrsto let obdržalo isto število hiš, se je v zadnjem času močno spremenilo. Na prostoru, kjer so se v hrib širile njive in travniki, stojí že več stanovanjskih blokov, pred nedavnim pa so se začeli kazati obrisi novega stanovanjskega bloka tudi poleg Ženove hiše. Brez dvoma bodo imeli stanovalci te stavbe enega najlepših razgledov na mesto.

■ Na ponedeljkovem trgu so se gospodinje močno razburjale, ker so nekatere ženske že zdaj zahtevale za jajca 50 din. Kaj bo še?! Res, da jih niso veliko prodale po tej ceni in so morale popustiti na 45 din, vendar je to še zmeraj preveč za ta letni čas. Naprodaj so bila še jabolka po 70 din, grozdje po 100 din, kostanj po 60 din, mleko po 60 din, fižol po 130 din, zelje po 40 din, paradižniki po 140 din, paprika po 70 din, solata po 120 din kg ali 20 din glavica, motovilec po 50 din mera, špinača po 50 din meri, slivovka 650 din, sirčki po 10 din. Razen običajnih živil je bilo dobiti ribe, konfekcijo in pletenine.

■ Gibanje prebivalstva: rodili sta: Majda Vidrih iz Trdinove 35 — Tomaža in Cvetka Žunič iz Zagrebške, stolpič A — Tatjano. — Poročili so se: Milan Nikolić, delavec iz Novega Sada, in Milica Jerković, šivilja iz Šmihelske 6; Mirko Flisar, strojni ključavničar iz Toronta v Kanadi, in Anica Marenče, šivilja iz Partizanske 11. — Umrl je Alojz Luzar, sin uslužbenca iz Šolske 5, star 14 let.

Zapleti v rokometu

Tretje kolo medobčinske lige je prineslo dva nepričakovana rezultata, ki sta močno zapletla položaj na lestvici. Zdaj je trenutno stanje naslednje: Partizan (N. m.) 4 točke, Partizan (Šmihel) 3, Metlika 3, Učiteljišče 2 in Partizan II (Črnomelj) brez točke.

PARTIZAN (Šmihel) : PARTIZAN II (Črnomelj) 17:13

Mladi igralci iz Šmihela so pripravili do zdaj največje presenečenje v ligi. Črnomaljčani so bili premagani s 4 goli razlike. Tekmo je prav dobro vodil Moljk iz Črnomlja.

Kolektiv Proizvajalnega kombinata

AGROMEL – Ljubljana

čestita vsem prebivalcem na semiškem področju in jim želi kar največ novih uspehov ob letošnjem krajevnem prazniku!

Velik dogodek za Gabrčane

Občani prijazne partizanske vasice Gabrje bodo v nedeljo proslavili tri pomembne dogodke; najvažnejša bo podelitev druge okrajne nagrade, ki jo je razpisal še bivši okrajni odbor SZDL Novo mesto. Ta dan bodo odprli tudi novo telefonsko linijo, na novo urejenem partizanskem grobišču pa bo spominsko slavje.

83-letna Marija Ajdnik iz Bele cerkve je prava dolenjska korenina in še pomaga sosedom pri delu. Vsi jo imajo radi in jo zlasti v zimskem času obiskujejo in ji prinašajo priboljškov. Sama pravi, da se dobro počuti, le zime se boji, ker nima drv

Pestra in razgibana dejavnost, ki jo je pokazala krajevna organizacija SZDL v Gabrju pri organiziranju številnih dejavnosti v svojem kraju, je bila pred kratkim kronana z zasluženo nagrado. Ocenjevalna komisija pri občinskem odboru SZDL Novo mesto je menila, da je v tekmovanju dosegla najboljše rezultate v občini prav krajevna organizacija SZDL Gabrje in jo je zato postavila na prvo mesto. Hhrati je predlagala okrajni komisiji, da jo upošteva pri podeljevanju okrajne nagrade. V Ljubljani so ocenili, da zasluži delo KO SZDL Gabrje drugo nagrado. Tako bodo v nedeljo ob 13. uri občani prejeli zasluženo priznanje. V šoli bo slavnostna seja krajevne organizacije SZDL, hkrati pa bodo odprli novo telefonsko linijo. Po seji bo skupni obisk partizanskega grobišča, ki ga bodo odkrili ob 14. uri.

Drugi pomembni dogodek bo brez dvoma otvoritev nove telefonske zveze, ki bo tako tudi po tej plati povezala Gabrje z ostalim svetom. Nova pridobitev je plod prizadevnih vaščanov, ki so vložili precej svojih sredstev in dela. Ta primer je ponovno pokazal, da je tam, kjer so vaščani pripravljeni sodelovati s svojim prispevkom vedno uspeh.

Sd

Iz Šmarjete nam pišejo

Prejšnji teden so na seji krajevne organizacije ZZB NOV sklenili, da bo na dan mrtvih ob 9. uri svečana komemoracija pred spomenikom padlih borcev na pokopališču v Šmarjeti. Ob pol 10. uri bo podobno slavje na pokopališču v Slapih pri Klevevžu. — Na seji so govorili tudi o delu organizacije in sklenili, da bodo dosledno upoštevali sklepe zadnjega občnega zbora. Člani so ogorčeno protestirali proti uboju polkovnika Remškarja, ki je pred tedni na tako tragičen način izgubil življenje. Menili so, da gre za izrazit zločinski napad in da je treba storilca kot zločinca tudi kaznovati.

Za Gorenjci: Primorska in Dolenjska

Rezultati atletskega troboja — MOŠKI: 1. Gorenjska (63 točk), 2. Primorska (47) in 3. Dolenjska (34) — ŽENSKE: 1. Gorenjska (92), 2. in 3. Dolenjska in Primorska (po 70)

Ob lepem sončnem vremenu in ob številni udeležbi atletov in tudi gledalcev se je končal v nedeljo, 20. oktobra, v Novem mestu atletski troboj, v katerem so bili uspešni atleti z Gorenjske, ki so zmagali nad atleti s Primorskega in Dolenjskega.

V dolenjski ekipi smo pogrešali številne atlete, ki so obljubili udeležbo, vendar se tekmovanja niso udeležili. Posebno smo pogrešali pri tekačih rekorderja Červana, ki je še na prevečer troboja moral nastopiti v Beogradu; tudi ni bilo Špana in Groznika, pri metalcih pa Kastelca. Čudno se nam zdi, da ni prišel nihče iz Črnomlja, saj smo pričakovali kar sedem tekmovalcev, ki bi veliko pripomogli k boljšemu uspehu dolenjske ekipe.

Pred pričetkom troboja je tekmovalce pozdravil predsednik občinske zveze za telesno kulturo Alojz Serini in jim želel čimveč uspeha v prijateljskem srečanju, ki je letošnje leto že drugič med atleti Dolenjske, Gorenjske in Primorske. Po izmenjavi šopkov rož in spominskih daril se je pričelo tekmovanje. Najboljši so bili naslednji:

100 m moški: 1. Hočevar (Gor.) 11,0; 2. Protič (Gor.) 11,1; 3. Pungerčič (Prim.) 11,2.

100 m ženske: 1. Sajovic (Gor.) 13,4; 2. Gnezda (Prim.) 13,5; 3. Habjanič (Gor.) 13,8.

200 m moški: 1. Hočevar (Gor.) 22,8; 2. Protič (Gor.) 22,9; 3. Polenčič (Prim.) 23,2.

600 m ž.: 1. Kristanc (Gor.) 1:45,5; 2. Pazzanin (Prim.) 1:47,2; 3. Rogelj (Dol.) 1:48,0.

400 m m.: I. Taljat (Prim.) 52,0; 2. Mole (Dol.) 53,0; 3. Kaštivnik (Gor.) 54,0.

4 x 60 m ž.: 1. Gorenjska 32,3; 2. Primorska 32,4; 3. Dolenjska 33,9.

1500 m m.: 1. Hafner (Gor.) 4:14,7; 2. Ambrožič (Dol.) 4:17,5; 3. Gerbec (Prim.) 4:23,3.

Višina ž.: 1. Salmič (Gor.) 1,35; 2. Vari (Prim.) 1,35; 3. Hude (Dol.) 1,35.

3000 m m.: 1. Verdnik (Gor.) 9:15,8; 2. Cvirn (Gor.) 9:33,9; 3. Čič (Prim.) 10:12,1.

Daljina ž.: 1. Sajovic (Gor.) 5,05; 2. Križnar (Gor.) 4,54; 3. Menart (Dol.) 4,45.

4 x 100 m m.: 1. Gorenjska 44,9; 2. Primorska 45,8; 3. Dolenjska 46,4.

Krogla ž.: 1. Komel (Prim.) 11,15; 2. Mežek (Gor.) 9,87; 3. Vidmar (Dol.) 9,32.

Višina m.: 1. Švab (Gor.) 1,75; 2. Možina (Dol.) 1,75; 3. Šušteršič (Gor.) 1,70; izven: 1. Motoh (Dol.) 1,80.

Kopje ž.: 1. Mežek (Gor.) 32,70; 2. Vidmar (Dol.) 29,70; 3. Zver (Prim.) 29,05.

Daljina m.: 1. Zaletel (Dol.) 6,46; 2. Molk (Prim.) 6,41; 3. Kaštilnik (Gor.) 6,16.

Krogla m.: 1. Penko (Dol.) 14,50; 2. Uršič (Prim.) 13,85; 3. Blenkuš (Gor.) 12,99.

Kopje m.: 1. Mušič (Dol.) 57,00; 2. Molk (Prim.) 49,60; 3. Kenda (Prim.) 48,53.

Disk m.: 1. Penko (Dol.) 41,95; 2. Uršič (Prim.) 39,87; 3. Kastelic (Prim.) 39,57.

Najboljši med Dolenjci je bil metalec Penko, ki je zmagal v metu krogle in diska. Znani šprinter Zaletel v šprintu na 100 m ni uspel; žal se še ni popolnoma popravil od zadnje poškodbe, v skoku v daljino pa je imel najdaljši skok. Več smo pričakovali od naših skakalcev v višino. Škoda, da je Motoh tekmoval izven, in tako so ostali Dolenjci brez šestih točk, saj bi bil v konkurenci najboljši.

Po končanem tekmovanju so trije najboljši tekmovalci prejeli diplome, zmagovalci pa še spominska darila.

Atletski troboj je bila že tretja večja prireditev v letošnjem letu na zletnem stadionu v Novem mestu. Mislimo, da so vse pripombe odveč, da je ta stadion za novomeške prireditve prevelik in premalo zaseden. Na tekališčih na Loki se ne bi mogla izvesti nobena večja atletska prireditev, posebno ne v republiškem merilu, kakršni smo imeli letos v Novem mestu kar dve.

V Novem mestu je dovolj atletov, samo premalo je ljudi, ki bi bili pripravljeni žrtvovati kako prosto uro za vzgojo, čeprav ne manjka strokovnjakov s tega področja. Tudi primanjkuje atletskih sodnikov, vendar so tisti, ki so prišli, v redu končali letošnjo zadnjo prireditev na atletskih stezah v Novem mestu.

„Država naj mi skomandira...:“

Marsikdo misli, da se mu godi krivica, če ne doseže tega, kar misli, da je prav. Ta zahteva stanovanje, oni boljšo službo, tretji je razburjen zaradi previsokih davkov. Najprej vsakdo poizkusi zlepa, in če v prvem hipu ne uspe, se pritoži! Toda največkrat ne na občino, ki je najbližja in ki dobro pozna razmere. Ljudje zahtevajo pravice od izvršnega sveta, od zvezne ljudske skupščine, od vrhovnega sodišča in nemalokrat kar od maršala Tita ali drugih najvišjih voditeljev. Prepričani so, da bodo uspeli tem prej, na kolikor višji naslov se obrnejo po pomoč. Kam romajo zahteve občanov, poslane na vse te naslove?

Pri občinski skupščini Novo mesto deluje komisija za prošnje in pritožbe, ki je letos prejela že 73 različnih pritožb in prošenj občanov. Vsi, ki so pisali na katerikoli naslov, so bili na moč presenečeni, ko jih je ta komisija vabila na razgovor. Vsaka prošnja ali pritožba, poslana na nepravo mesto, pride namreč nazaj v Novo mesto h komisiji za prošnje in pritožbe. Od 73 različnih zahtev jih je komisiji uspelo rešiti 62, razen 11 primerov, ki so bodisi tako zapleteni, da rešitve še ni bilo moč doseči, bodisi so prosilci zahtevali nemogoče stvari.

Največ občanov se pritožuje zaradi slabega stanovanja; za njimi so po številu najbolj zastopane davčne pritožbe, na tretjem mestu pa so ugovori zoper nepravilnosti delovnih razmerij in drugo. V večini primerov so stanovanjske pritožbe utemeljene in nihče ne trdi, da niso upravičene. Precej pritožb je pa tudi takih, ki nimajo nobene moralne, niti ne zakonske osnove, nekatere so celo lažno napisane in se vsakdo, ki jih prebira, začudi, kaj vse si ljudje dovoljujejo zahtevati. Poglejmo nekaj primerov!

V Jugoslaviji zanj ni pravice...

M. Š., ki prestaja daljšo zaporno kazen v KPD Dob, je napisal maršalu Titu, da se mu godi krivica, da v Jugoslaviji ni moč živeti in da naj mu »skomandira« potni list za inozemstvo, češ, da bi rad za vedno odpotoval...

Imenovani pa je bil zaradi tatvin, ki jih je zagrešil, že večkrat zaprt, in ker je bil prepričan, da se mu godi krivica, je šel v Avstrijo. Tudi tam je prišel navzkriž z zakoni, zato so ga avstrijske oblasiti zaprle in poslale nazaj. M. Š. trdi, da pri nas ni moč doseči pravice in želi takoj iti iz Jugoslavije.

Njegova pritožba oz. prošnja je prišla v Novo mesto. Komisija mu je odpisala, da lahko zaprosi za potni list kot vsak drug državljan, vendar mora najprej odsedeti kazen. Š. pa je odgovoril:

»... Res, da sem poslal v Beograd prošnjo in sem prosil za izselitev iz Jugoslavije. Odločno sem se postavil na stališče, da se hočem izseliti, ker tu nimam kaj dobrega pričakovati. Postal sem človek, ki nobenemu nič ne verjame, in med te je všteta tudi vaša ustanova.«

Tovariš Tito naj mu »skomandira« službo

S. P. iz šentjernejske okolice je pisal tovarišu maršalu, naj mu »skomandira« službo v obratu »Iskra« v Šentjerneju, ker mu sedanja zaposlitev kot priučenemu tesarju ne ugaja.

Ta tovariš je bil že pri Kremenu, kjer pa je službo pustil in šel delat v IMV. Tudi tu mu ni ugajalo, zato je samovoljno zapustil delovno mesto in sprejel službo tesarja pri KGPK. Kjerkoli je bil zaposlen, so imeli z njim težave, ker rad pije. Prepričan je, da se mu godi krivica, če podjetje godrnja nad »plavimi«, če se brani ljudi, ki prihajajo na delo vinjeni.

Zadevo so rešili tako, da je socialni delavec obiskal P. družino in v imenu družbe predlagal zdravljenje proti alkoholizmu.

»Nepravilnosti« na Otočcu

J. V. se je pritožil na kabinet predsednice Vide Tomšič, češ da se mu godi krivica glede delovnega razmerja. Bilo pa je takole:

Zaposlen je bil v recepciji hotela Otočec, nekega dne pa je iz mesta telefoniral, da ga popoldne ne bo v službo, ker gre na delo v Nemčijo! Rekel je, da mu bo tam bolje in da bo dosti več zaslužil. Direktor hotela ga je pozval, naj pride vsaj še tisti dan na delo, ker ni moč tako na hitro dobiti zameno. Res je še enkrat prišel, potem pa ga ni bilo več...

V Nemčiji je videl, da se med in mleko ne cedita kot dež izpod kapa, zato je kmalu prišel nazaj in zahteval na Otočcu službo, češ, da je šel samo na dopust. Kolektiv hotela Otočec pa je medtem na izpraznjeno delovno mesto seveda namestil drugega uslužbenca.

Kako ukrepa komisija za prošnje in pritožbe

Pri reševanju stanovanjskih zadev komisija ne more dosti storiti, ker stanovanj enostavno ni. V največ primerih priporoči prosilca podjetju, pri katerem je zaposlen, naj mu skuša dati stanovanje med prvimi, ko bodo na razpolago. Mladi ljudje pa bi morali pomisliti na stanovanje že takrat, ko gredo na matični urad. Večina težkih stanovanjskih problemov nastane takole: mlado dekle pride z dežele v mesto. Tu najde zasilno bivališče kje na podstrešju ali v adaptiranem hlevu. Najprej si želi samo službe, in ko ima to, dobi ali pa si poišče fanta. Iz tega nastane zakon in kaj kmalu veččlanska družina, ki živi v zasilnem bivališču, ki sta si ga fant in dekle uredila zase...

Vse davčne pritožbe, poslane na najvišja mesta, pošlje komisija za prošnje davčni komisiji, ki jih včasih reši sama, včasih pa s pomočjo sveta za družbeni plan in finance. V teh primerih bi se dalo marsikaj urediti že na pristojnem davčnem ali katastrskem uradu.

Zakaj poiščejo ljudje raje daljšo pot? Dostikrat iz povsem špekulativnih namenov, ker v Beogradu ali Ljubljani prosilca ne poznajo. Marsikdo pa se samo širokousti in benti, širi okoli sebe nezadovoljstvo, pritoži pa se ne, ker nima za pritožbo nobenega pravega vzroka.

Res je, da vsi občani ne vedo za urad, ki pri občinski skupščini sprejema vse mogoče prošnje in pritožbe; res je pa tudi to, da nekateri nalašč pišejo »višji inštanci«, ker občini ne zaupajo.

Občani imajo pravico na krajevnem uradu povedati, kar se jim zdi prav. Ustno izrečeno pritožbo mora uslužbenec dati na zapisnik in jo poslati na pravi naslov. V tem poslovanju smo še nekoliko okoreli in bi ga kazalo izboljšati, ker vsak vendarle ne zna napisati pritožbe in se boji že tega, da bi moral vzeti v roke papir in pero.

Koliko manj dela bi imeli uradi, ko bi se občani obračali na pravi naslov, in koliko hitreje bi ljudje v svojih zahtevah uspeli! Tu bi prav lahko upravičeno rekli: najkrajša pot — najboljša pot!

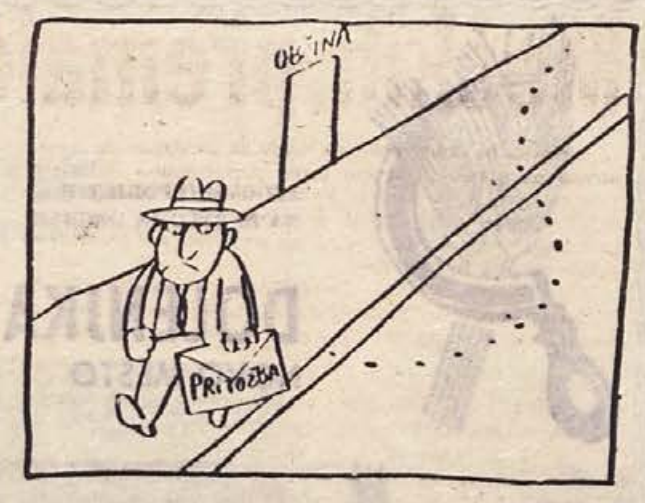

Zamaskirani kavboj v grmovju ob cesti

Ko je 1. julija Dominik Uršič raznašal pošto, pokojnine in druge prejemke v okolici Senovega, je, prišedši mimo Armeškega, ob samotni poti zagledal v grmovju tik ceste zamaskiranega moškega. Na glavi je imel velik klobuk, srajco pa potegnjeno čez obraz vse do oči. Očitno se je pripravljal za napad. Ko je mladi poštar to videl, je skočil ko jelen, sezul »japonke« in jo bos ucvrl čez drn in strn, vmes pa je vpil na pomoč. Tekel je, kar mu je sapa dala, in ušel, zamaskirani kavboj pa jo je ubral v nasprotno smer, ko je videl, da mu je poštar pobegnil.

Ves zasopel je Dominik Uršič priletel na pošto, ki pa je zadevo javila organom LM. Kaj kmalu so odkrili tistega, ki je čakal v grmovju. To je bil 19-letni Pavle Hictaler, delavec iz Senovega, ki ima sicer lepe dohodke, pa se mu zdi, da potrebuje dosti več.

Na obravnavi, ki je bila te dni pred novomeškim okrožnim sodiščem, je obtoženec takole povedal:

– Zaželel sem si NSU Primo! Če bi mi prišla v roke poštna torba, bi jo lahko takoj kupil...

Ugotovljeno je bilo, da je Pavle Hictaler končal samo štiri razrede osnovne šole, potem pa se je zaposlil in že večkrat menjal službo. Nekaj časa je bil zaposlen tudi kot pismonoša, zato je dobro vedel, da je poštna torba prvega v mesecu polna in tudi, kdaj bo poštar prišel po samotni poti.

Dominika Uršiča je poznal. Ne dolgo pred dogodkom v grmovju se je pri njem pozanimal, kako je kaj v službi, koliko denarja nosi s seboj itd. Ob tej priložnosti mu je Uršič povedal, da je nesel nekoč že 720 tisočakov... Ker je Hictaler dosti večji in močnejši od Uršiča, se je odločil, da ga zamaskiran počaka ob samotni poti. Računal je, da se bo Uršič tako prestrašil, da bo torbo z denarjem takoj odvrgel. Pa na srečo ni bilo tako!

Kaj je fanta iz številne poštene družine privedlo na tako misel, ni povedal. Verjetno film, knjige in družba...

Sodišče je pri odmeri kazni upoštevalo odkrito priznanje. Ker je Hictaler poizkušal ukrasti veliko vsoto na izredno predrzen način, je dobil 9 mesecev zapora. Videti je bilo, da je fantu resnično žal za to, kar je storil, vendar prepozno. Za take stvari so namreč predvidene ostre kazni.

„Maloprodaja“ povečuje promet

Letošnje izkušnje v preskrbi in prodaji premoga ter drv v Brežicah so dovolj tehten argument, ob katerem se je treba zamisliti in se v bodoče izogibati napak, do katerih lahko pride na področju, kjer se interesi dobaviteljev in prodajalcev stikajo z interesi potrošnikov. Nedavna polemika v rubriki »Pisma bralcev« v začnjih številkah DL je bila sicer sprožena bolj zaradi osebnih kot splošnih interesov, in (se zdi) brez namena, da pride na dan z objektivno resnico. V bistvu je bilo načeto vprašanje odnosov med dobaviteljem in potrošnikom. Vendar je vprašanje ostalo še nerešeno, vsaj kar zadeva tiste, ki vztrajajo pri svojem »prav«, ne upoštevajoč vrsto težav, ki jih je v zagovor v polemiki navedel že dobavitelj — Maloprodaja lesnih izdelkov in premoga.

Da bi bralcem in potrošnikom v Brežicah; njihovi neposredni bližini in tudi v drugih krajih občine približali težave in probleme pri nabavi in potrošnji premoga in drv, smo obiskali upravo »Maloprodaje«. Povedali so, da so še vedno težave z dobavo premoga, da pa se zadeva v zadnjem času precej izboljšuje. Iz Velenja prideta prav gotovo vsak dan dva vagona premoga, tako bodo lahko kmalu prišli na vrsto tudi tisti potrošniki, ki so premog naročili pred časom, pa ga zaradi pomanjkanja vagonov in iz drugih vzrokov niso dobili v roku.

Poleg 10.000 ton premoga, ki so ga že skoraj vsega dobavili, gre v Brežicah dobro v prodajo tudi bukov les, katerega potrošnja se vsako leto povečuje. V primerjavi z letom 1961 so letos prodali več kot šestkrat več kalanih drv.

Z dobrim poslovanjem »Maloprodaja« tudi plan uspešno dosega. Letošnji plan, ki je skoraj za 100 odstotkov večji od lanskega, so do začetka tretjega tromesečja izpolnili s 85 odstotki, kar je doslej največji uspeh obrata.

„GREMO AJNC?“

Z igrami na karte so si ljudje že od nekdaj krajšali čas. Mnoge igre so zanimive in precej ljudi je, ki vsak dan odigrajo partijo ali dve. Tudi v novomeški kavarni »Metropol« lahko vidimo kvartopirce, več ali manj stalne družbe, ki po več ur presede pri zeleni mizi. Ali je to kaznivo? Ni! Kvartanje je dovoljeno, če ljudje igrajo zaradi igre same ali za tako majhne zneske, da zaradi njih igra pridobi na privlačnosti. Če pa se kdo ukvarja s kvartanjem, da bi si pridobil večjo materialno korist, se pregreši proti točki 8. 16. člena republiškega zakona zoper javni red in mir. »Monte Carlo v malem imamo tudi pri nas«, je povedal sodnik za prekrške.

■ Pri Bobenčku na Dvoru sta nekega dne januarju začela kvartati brezposelni M. Č. in domačin Vidmar. Igrala sta »ajnc« toliko časa, da je bil Vidmar ob 15 tisočakov, kar je že mesečna plača delavca. O sreči, ki je v nekaj urah doletela M. Č., se je razvedelo, zato sta oba prišla pred sodnika za prekrške. Prvi je dobil 25 dni zapora, drugi pa je moral plačati 8.000 dinarjev kazni.

■ Že čez tri dni, desetega v mesecu, ko dobijo pri »Pionirju« plačo, se je M. Č. pojavil v Novem mestu in po gostilnah iskal žrtev. Zasledil jo je pri Peru v osebi Franca Tramteta. Zvabil ga je v gostilno na Breg, ga napojil, potem pa sta vrgla karte. — »Ajnc veljal« Stavila sta vsakič od 100 do 500 din. Vinjeni Tramte je izgubljal, njegov precej treznejši partner, ki mu je uspelo več kart pogledati pa dobival. Kvartanje se je končalo s prepirom, povsem zaključena pa je bila igra pred sodnikom za prekrške, ki je prisodil M. Č. 4.000 din, Tramtetu pa 2.000 din kazni.

■ Jože Bradač se rad kupčka. Nekega dne je v novomeških lokalih staknil Milana Kapetana, s katerim sta romala od lokala do lokala in nazadnje v spodnji kavarni začela »kupčkati«. Ko so kavarno zaprli, je Bradač povabil Kapetana na dom. Igro sta nadaljevala do belega dne. Zjutraj je gostitelj napravil obračun in ugotovil, da je zakvartal 14.300 din. Takoj se je skesal (!), šel na postajo LM in prijavil kaznivo dejanje. Bradač je bil kaznovan s 3.000 dinarjev denarne kazni, Kapetan pa s 5.000 dinarjev. Kljub nizki kazni se je prvoimenovani pritožil, menda že iz navade, pa ni uspel.

■ Alojz Kebelj iz Dol. Kamenja je januarja kupil karte. Zima je bila dolga in večeri na deželi so res pusti. Kmalu je začelo v hišo prihajati več mladih fantov iz vasi, ki so sprva igrali zastonj, čez čas »pa so prišli na žmaht« in začeli vleči iz žepa denar. Dvanajst fantov je igralo dva meseca vse popoldneve in večere, ob sobotah pa so začeli že popoldne in igrali vse do dopoldne naslednjega dne. Tisti, ki so bili v službah, so bili neprespani in še za malico niso imeli, starši vseh pa so se kregali, ker so fantje vse dni kvartali, namesto da bi doma kaj delali. Ker so se ljudje v vasi zgražali nad takim početjem, je nekdo napisal anonimno pismo: »Dajte preprečiti kamenskim špijavcem, da bi igrali vse noči pri Kehlju ali Patetu!« Tudi ta skupina kvartopircev je bila kaznovana z denarno kaznijo od 4.000 do 8.000 din.

■ Sredi januarja je nekega večera prišel s kartami v spodnjo kavarno brezposelni Novomeščan J. Ž. Nagovoril je A. P. in F. K. za »ajnc«. Že čez nekaj trenutkov so bili z vsem srcem pri igri. Natakarica jih je opozarjala da ne smejo igrati za denar, pa ni nič zaleglo. 5.000 din so imeli kar na mizi. Tudi njihova igra se je končala na občini pri sodniku za prekrške, ki je razsodil takole: Ž. 6.000 din, P. in K. pa po 5.000 din kazni.

■ Tudi skupina, ki je 4. II. dalj časa igrala hazard v gostišču na Dvoru, je bila odkrita. Od 100 do 500 din so stavili pri »ajncu«: Franc Vidmar, [illegible] Ponikvar, Anton Zupančič, Milan Hrovat, Mirko Vovk in Ivan Sadar. Koliko je kdo zaigral, se ni dalo ugotoviti, prejeli pa so zasluženo kazen: vsi po 7.000 din, razen Sadarja, ki je bil kaznovan le s 3.000 din kazni.

■ Še hujši kot Dvorjani so v Šmarjeti. Anton Novšak in Albin Beretič sta pri Borštnarju igrala za velike zneske kar dva dni. Prvi dan je Beretič priigral 10.000 din, naslednjega dne pa mu je sreča obrnila hrbet in je moral iz žepa potegniti kar 25 tisočakov. Kaznovana sta bila vsak s 14.000 din kazni. Beretič se je pritožil.

Takole se gredo nekateri, ki imajo čas ali pa jim delo smrdi. Veliki večini ljudi je dan prekratek, da bi postorili vse, kar so se namenili, nekateri pa imajo časa preveč in tudi denarja. Tarnajo o visokih davkih, podražitev mesa jim je šla prav do srca, razburjajo se glede dohodkov in raznih nepravilnosti, ki jih odkrivajo na vsakem koraku, ni pa jim žal več tisočakov, ki jih porinejo v žep soigralcu pri kartah kar takole za prazen nič. Kdor igra za velike zneske, upa na lahek zaslužek; navadno pa se izkaže, da se na srečo pri kartah ni zanesti. Iz prazne denarnice je treba potegniti še denar za kazen. Navadno v družinah kvartopircev nimajo kaj dati v lonec, ker sta hazard in alkohol neločljiva prijatelja.

Po gostinskih lokalih bi morali ostreje nastopati proti takim gostom, ki kvartajo za večje vsote, in take, ki imajo celo večkrat opraviti pri sodniku za prekrške, kaznovati še bolj. Spoznati morajo, da res ne gre, da bi nekdo v nekaj urah napolnil žepe z enako vsoto kot drugi, ki zanjo ves mesec trdo dela!

TRGOVSKO PODJETJE
NA DEBELO IN DROBNO

DOLENJKA
NOVO MESTO

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI ČESTITA OBČANOM NOVOMEŠKE KOMUNE ZA PRAZNIK 29. OKTOBER IN SE PRIPOROČA TUDI VNAPREJ!

ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVEGA MESTA ČESTITA IN ŽELI VSEM KOLEKTIVOM ŠE MNOGO NOVIH USPEHOV

VODNA SKUPNOST DOLENJSKE NOVO MESTO

VSEM SVOJIM STRANKAM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK — 29. OKTOBER!

STANDARD

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO

NOVO MESTO

ŽIVILSKI KOMBINAT

ŽITO

LJUBLJANA

DOLENJSKO PODROČJE NOVO MESTO

ČESTITA ZA PRAZNIK NOVOMEŠKE KOMUNE Z NAJLEPŠIMI ŽELJAMI!

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN OBČANOM ISKRENE ČESTITKE ZA 29. OKTOBER!

LABOD

TOVARNA PERILA, NOVO MESTO

CENJENIM GOSTOM SE PRIPOROČAMO ZA OBISK IN ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK!

ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

HOTEL **METROPOL**

NOVO MESTO

ŽELI OBČANOM PRIJETNO PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA IN SE PRIPOROČA!

OPREMALES
NOVO MESTO

Z OBRATOMA
POHIŠTVO
TAPETNIŠTVO

NUDI KVALITETNE TAPETNIŠKE IZDELKE IN USLUGE, OPREMO ZA DNEVNE SOBE IN OSTALO PO ZMERNIH CENAH VSEMU PREBIVALSTVU NOVOMEŠKE KOMUNE ISKRENE ČESTITKE ZA NJIHOV PRAZNIK!

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

KOVINAR
NOVO MESTO

VOŠČI ZA PRAZNIK 29. OKTOBER VSEM OBČANOM IN KOLEKTIVOM V PODJETJIH IN ZAVODIH!

TRGOVSKO PODJETJE

PETROL

LJUBLJANA
POSLOVALNICA
NOVO MESTO

POŠILJA ZA 29. OKTOBER LEPE POZDRAVE IN ČESTITKE VSEMU PREBIVALSTVU NOVOMEŠKE KOMUNE!

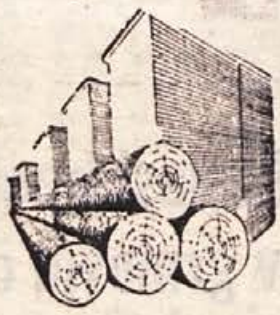

KMETIJSKO GOZDARSKI PREDELOVALNI KOMBINAT NOVO MESTO

POŠILJAMO ISKRENE ČESTITKE VSEM TOVARIŠEM IN TOVARIŠICAM, KI DELAJO V KMETIJSTVU IN GOZDARSTVU, ŽELEČ JIM NADALJNJIH DELOVNIH USPEHOV!

PRIZADEVAJMO SI ŠE NAPREJ ZA ČIM HITREJŠI NAPREDEK KOMUNE IN VLAGAJMO V TO VSE SVOJE SILE!

INDUSTRIJA OBUTVE
NOVO MESTO

NAJ ŽIVI 29. OKTOBER — NAŠ PRAZNIK!

FARMACEVTSKO-KEMIJSKI KOMBINAT SLOVENIJE

Farmis

OBRAT **KRKA**
NOVO MESTO

TOPLO POZDRAVLJA ZA PRAZNIK KOMUNE VSE PREBIVALSTVO, KAKOR TUDI DELOVNE KOLEKTIVE IN JIM ŽELI V PRIHODNOSTI KAR NAJVEČ USPEHOV NA VSEH PODROČJIH!

DELOVNI KOLEKTIV, ORGANI SAMOUPRAVLJANJA IN UPRAVA

SPLOŠNEGA GRADBENEGA PODJETJA

PIONIR

NOVO MESTO

ČESTITAJO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V OBČINI ZA DOSLEJ DOSEŽENE USPEHE IN JIH POZIVAJO, NAJ Z NEZMANJŠANIM POLETOM NADALJUJEJO ZAČETO DELO. ČIM VEČ BOMO NAREDILI, TEM PREJ BOMO DOSEGLI STANDARD, KAKRŠNEGA SI ŽELIMO!

VSEM SVOJIM STRANKAM IN KUPCEM ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK

KROJAŠKO PODJETJE
»K R O J A Č«
NOVO MESTO

ZA PRAZNIK 29. OKTOBER NAJLEPŠE POZDRAVE IN ŽELJE!

KNJIGOTISK
TISKARNA – KNJIGOVEZNICA – KARTONAŽA
Novo mesto

Vsem, ki se poslužujejo naših uslug in izdelkov, voščimo za praznik Novega mesta!

»O B R T N I K«
LJUBLJANA — OBRAT
Novo mesto

PRIJETNO PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA ŽELI VSEM OBČANOM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM

»RIBJA RESTAVRACIJA«
NOVO MESTO

Kolektiv, organi upravljanja in uprava

SPLOŠNE BOLNIŠNICE NOVO MESTO

ČESTITAJO ZA OBČINSKI PRAZNIK NOVEGA MESTA VSEM TOVARIŠEM IN TOVARIŠICAM V PODJETJIH IN USTANOVAH, KAKOR TUDI OBČANOM — ŽELEČ JIM NOVIH DELOVNIH USPEHOV!

Novoteks
ZAŠČITNI ZNAK

DELOVNI KOLEKTIV NOVOMEŠKEGA OBRATA VOŠČI SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN VSEM OBČANOM ZA 29. OKTOBER!

Novoteks
NOVO MESTO

■

ISKRENE ČESTITKE IN ŽELJE NAŠEGA KOLEKTIVA VELJAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM NOVOMEŠKE KOMUNE ZA NJIHOV PRAZNIK — 29. OKTOBER!

»E L E K T R O« LJUBLJANA
enota NOVO MESTO

ČESTITA ZA 29. OKTOBER VSEM POTROŠNIKOM ELEKTRIČNE ENERGIJE, POSLOVNIM ZNANCEM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM NA PODROČJU OBČINE!

CESTNO PODJETJE
NOVO MESTO

VSEM DELOVNIM LJUDEM NA PODROČJU NOVOMEŠKE OBČINE POŠILJAMO ZA PRAZNIK 29. OKTOBER PRISRČNE ČESTITKE!

ELA
OBRTNO PODJETJE
Novo mesto

»P O D G O R J E«
MIZARSKO PODJETJE
ŠENTJERNEJ

ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK IN SE ŠE NADALJE PRIPOROČA!

KAVARNA
NA GLAVNEM TRGU

SE PRIPOROČA ZA OBISK IN ČESTITA SVOJIM GOSTOM!

ZA NAROČILA SE PRIPOROČA IN ČESTITA

OBRTNO GRADBENO PODJETJE

REMONT
STRAŽA

ISKRA
KRANJ
obrat ŠENTJERNEJ

čestita za praznik komune vsem delovnim kolektivom na področju občine, posameznikom v vseh poklicih in tudi mladini ☆ Naj jih spremlja iskrena želja, da bi si tudi v bodoče tako prizadevali za napredek na vseh področjih!

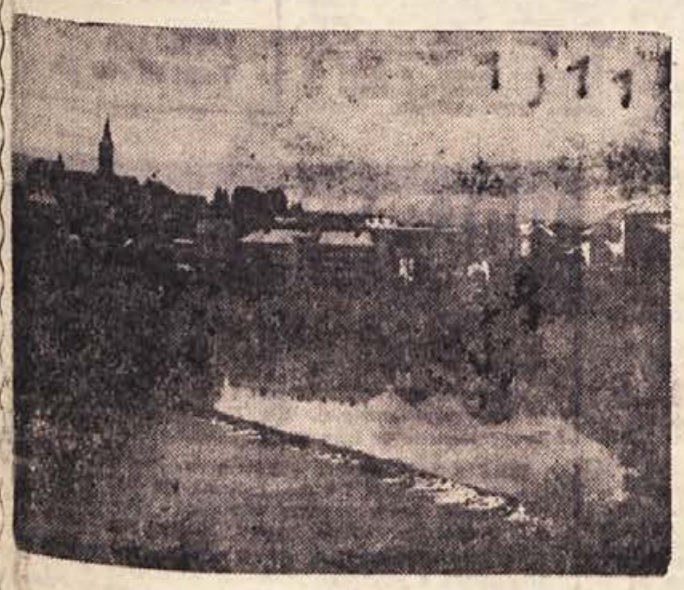

NOVOLES
L E S N I K O M B I N A T
NOVO MESTO

ČESTITA ZA DOSEŽENE USPEHE VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, HKRATI PA POŠILJA ISKRENE ČESTITKE Z NAJLEPŠIMI ŽELJAMI VSEM DELOVNIM LJUDEM!

ZAVOD ZA UPRAVLJANJE DRUŽBENEGA PREMOŽENJA NOVO MESTO

ZA 29. OKTOBER VOŠČIMO PREBIVALSTVU NOVOMEŠKE KOMUNE!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 25. oktobra — Zlatica
Sobota, 26. oktobra — Demetrij
Nedelja, 27. oktobra — Svetopolk
Ponedeljek, 28. oktobra — Simeon
Torek, 29. oktobra — Ida
Sreda, 30. oktobra — Sonja
Četrtek, 31. oktobra — Gorazd

ČESTITKA

Jožici Perše, poročeni **Zorman** — srečno na novi življenjski poti! **Veronika Jarc**, Novo mesto, Muzejska 8

PREKLICI

Preklicujem neresnične govorice, ki sem jih izrekla o Mariji Kožlevčar iz Gabrja in Martinu Lužarju iz Jugorja, p. Brusnice. — Marija Ivaneš, Gabrje 122 — Brusnice.

Podpisani Jože Smolič iz Šentjerneja 47 preklicujem, kar sem svoječasno govoril proti Tilki Koširevc iz Šentjerneja, kot neresnično ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

ZAHVALE

Ko nam je nepričakovana smrt po daljši zahrbtni bolezni potresla temelje naše družinske sreče ter mnogo prezgodaj za vedno uspavala našega ljubljenega moža, očeta, brata svaka, starega ata in strica

FRANCA GLOGOVŠKA
posestnika iz Zg. Obreža

se toplo zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih dneh stali ob strani in nam nudili pomoč. Zahvaljujemo se vsem za toliko cvetja in vencev, vsem, ki ste nam sočutno stiskali roko, hvala za pismene izraze sožalja. Srčna zahvala padalje vsem ki ste v tolikšnem številu spremljali našega dragega ata k večnemu počitku, in govornikoma za ganljivo slovo ter kolektivu pošte Brežice. Hvala tudi vsem tistim, ki ste ga med boleznijo obiskali in tistim, ki so toliko spraševali za njegovo zdravstveno stanje.

Žalujoči: **žena Tončka, sin Franc Glogovšek** z družino, **sin Drago, hči Tončka Senčar** z družino in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

PEČNICE za visoko keramično peč ali kamin poceni naprodaj. Naslov v upravi lista.

PRODAM odlično ohranjeno motorno kolo NSU Prima 150 ccm ter motorno kolo »Triumph« — nerabljeno. Dam tudi za ček. — Poizvedbe: telefon 21-560, Novo mesto.

PRODAM generalno popravljen avto »Škoda« in moped »Colibri«. Kastelic, Dol. Ponikve 11, Trebnje.

PRODAM trodelno kuhinjsko kredenco in okovje levo zidanega štedilnika. Naslov v upravi lista (3383-63).

PRODAM dobro ohranjen vzidljiv štedilnik. Pojasnila pri Vinku Škofu, Črnomelj.

PRODAM šivalni stroj, sobno kredenco in moško kolo Kristanova 1.

PRODAMO polovico dvostanovanjske hiše v Novem mestu. Ponudbe pod »Ugodno« na upravo lista (3391-63).

KUPIM srednje veliko mlatilnico za žito. Naslov v upravi lista. (3382-63)

DEKLE išče neopremljeno sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3389-63).

SOBO oddam starejši ženski za varstvo otroka. Naslov v upravi lista (3390-63).

GOSPODINJSKO POMOČNICO k dvočlanski družini z dveletnim otrokom, v Celju, sprejmemo takoj. Plača po dogovoru. Poizvedbe: torek in petek, od 15. ure dalje pri inž. Benčini, Celje, Drapšincva 9, in v nedeljo v Ljubljani, Petkovškovo nabrežje 15, pri Pirmanu.

VAJENKO sprejmemo v pletilstvu. Vsa oskrba preskrbljena. Čontala, Ljubljana, Bolgarska 23.

DEKLE, ki ima veselje za priučitev v pletilstvu, sprejme Čontala, Ljubljana, Bolgarska 23.

DEKLE, ki je prosto osnovne šole in ima veselje do strežbe v gostilni, sprejme gostilna Benkovič, Blagovica.

IZGUBIL sem ključke v etuiju na cesti od bencinske črpalke proti Ločni. Vrnite jih na upravo lista. (3387-63)

KINO

Brestanica: 26. in 27. X. ameriški barvni film »Tarzanova bitka«. 30. X. francoski film »Hirošima, ljubezen moja«.

Črnomelj: 25. in 27. X. ameriški barvni film »Oko za oko«. 29. in 30. X. nemški film »Mazurka ljubezni«.

Dol. Toplice: 26. in 27. X. nemški film »Profox«.

Kostanjevica: 27. X. ameriški barvni film »Drevo za obešanje«.

Novo mesto — Krka: Od 25. do 27. X. ameriški barvni film »Prigode mladega človeka«. Od 28. do 30. X. jugoslovanski film »Kozara«. 31. X. in 1. XI. italijanski film »Salvatore Giuliano«.

Metlika: 26. in 27. X. francoski film »Vreli asfalt«. 30. X. ruski film »Tihi Don« — III.

Mokronog: 23. X. jugoslovanski film »Balada o trobenti in oblaku«. 26. in 27. X. ameriški barvni film »Zakon prerije«.

Videm-Krško: 26. in 27. X. angleški film »Ulica brez drevja«. 30. in 31. X angleški film »V soboto zvečer in nedeljo zjutraj«.

Sevnica: 26. in 27. X. ameriški film »Prepovedani planet«. 30. X. angleški film »Oliver Twist«.

Straža: 26. in 27. X. ameriški film »Priča iz Monte Carla«.

Šmarjeta: 26. in 27. X. češki film »Romeo, Julija in tema«.

Trebnje: 26. in 27. X. italijanski barvni film »David in Goljat«.

Žužemberk: 27. X. poljski film »Skilasta sreča«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD METLIKA

V septembru so bile rojene izven porodnišnice 3 deklice in 1 deček.

Poročili so se: Jože Muc, vodovodni inštalater iz Zemlja, in Angela Kozjan, šivilja iz Želebeja; Jože Šuklje, poljedelec iz Trnovca, in Ivanka Gornik, tovarniška delavka iz Grabrovca; Franc Krašovec, posestnik iz Gornje Lokvice, in Neža Pavlovič, poljedelka iz Križevske vasi.

Umrla je: Ana Nemgar, oskrbovanka iz Metlike, 78 let.

MATIČNI URAD SEVNICA

V septembru se je rodil izven bolnišnice en deček.

Poročili so se: Frančišek Hribar, delavec iz Brežan, in Marija Mirt, delavka iz Krmelja; Janez Bec, posestnik iz Lačenberga, in Marija Kramžar iz Kladja pri Krmelju; Franc Pavkovič, elektrotehnik iz Vidma-Krškega, in Gabrijela Vovk, učiteljica iz Studenca pri Sevnici; Jože Černe, mizar, in Marija Konhajzler, delavka, oba iz Sevnice; Alojz Hanaček, električar iz Orehovega, in Jožefa Jazbinšek, modelarka iz Drožanja; Franc Poljanc, ključavničar, in Terezija Zupančič, gospodinjska pomočnica, oba iz Polja pri Tržišču.

Umrli so: Franc Zemljak, posestnik iz Pokleka, 78 let; Alojz Rivec, upokojenec iz Gor. Orl, 56 let; Anton Vodičar, upokojenec iz Sevnice, 57 let; Franc Pirc, mizar iz Studenca pri Sevnici, 57 let; Ivan Urbanč, upokojenec iz Lončarjevega dola, 89 let.

MATIČNI URAD VIDEM-KRSKO

Rojstev izven bolnišnice v septembru ni bilo.

Poročili so se: Božidar Šinkovec, delavec s Trške gore, in Pavla Kupirovič, delavka iz Vidma-Krškega; Alojzij Bizjak, strojnik iz Arčra, in Jožefa Čučnik, poljedelka iz Čreteža; Franc Zupančič, strojni tehnik iz Anovca, in Alojzija Daničič, bolničarka iz Novega mesta; Ivan Katič, ključavničar iz Drnovega, in Cecilija Podpadec, uslužbenka iz Vidma-Krškega.

Umrl je: Branko Medved, učitelj iz Vidma-Krškega, 55 let.

MATIČNI URAD NOVO MESTO

Od 14. do 21. X. je bilo rojenih 11 dečkov in 19 deklic.

Poročili so se: Franc Zorman, šofer iz Lukovka, in Jožefa Perše, uslužbenka iz Družinske vasi; Ivan Hočevar, krojač, in Terezija Jerman, šivilja, oba iz Krke; Ivan Vidic, mizar iz Prečne, in Vida Turk, uslužbenka z Rateža.

Umrla sta: Jakob Cimprič, upokojenec iz Kočevja, 64 let; Jože Cesar, električar s Suhorja, 55 let.

OBVESTILA

Razpis za snažilko

Osnovna šola »Katja Rupena« v Novem mestu razpisuje mesto snažilke. Osebni dohodek je določen po pravilniku šole. Nastop delovnega mesta takoj.

Predpisano kolkovano prošnjo je treba vložiti na upravo šole. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

RAZPIS DELOVNEGA MESTA

Komisija za razpis delovnih mest pri UO **Deškega vzgajališča Planina** pri Rakeku razpisuje delovno mesto

MEDICINSKE SESTRE.

Pogoji: višja ali srednja medicinska šola z nekajletno prakso.

Plača po pravilniku o delitvi osebega dohodka. Hrana po režijski ceni v zavodu. Dobre avtobusne zveze. Zavod nudi tudi stanovanje.

DOPISNA ŠOLA pri ZZB — NOV LJUBLJANA

organizira 6 mesečni

TEČAJ TEHNIŠKEGA RISANJA

METODE POUKA: Kandidatom bomo pošiljali učne lekcije z vajami in nalogami vsakih 20 dni na dom. Opravljene naloge bodo kandidati pošiljali profesorjem v pregled ter nato popravljene z razlago napak dobili nazaj. Po potrebi bomo v večjih centrih organizirali enodnevne seminarje za razlago.

PRIJAVE ZA VPIS pošljite na upravo Dopisne šole Ljubljana, Parmova 39. S tečajem bomo pričeli 15. novembra, če bo dovolj prijavljencev.

SOLNINA BO ZNASALA PRIBLIŽNO 8.000 DO 10.000 DIN.

Vpis priporočamo kvalificiranim delavcem kovinske in sorodnih strok, priučenim tehniškim risarjem in drugim, ki imajo veselje in smisel za tehniško risanje.

Podjetje industrija in rudniki nekovin
»KREMEN« – Novo mesto

POTREBUJE

več nekvalificiranih delavcev

za razna dela pri gradnji nove steklarne v Bršlinu

Najboljši delavci bodo poslani tudi na prekvalifikacijo za steklarno. — Ponudbe sprejema

SPLOŠNI SEKTOR PODJETJA.

Osebni dohodek po dogovoru.

NESREČE

Dvakrat pri Dol. Podboršt u

20. oktobra sta se v večernih urah na avtomobilski cesti pri Dol. Podborštu v kratkem času pripetili kar dve večji prometni nesreči. Do prve je prišlo, ko se je voznik osebnega avtomobila Ivan Stricelj, ki se je precej hitro pripeljal iz Ljubljane, zaletel v avtomobil Gustava Zaječka, ki je stal pri osebnem avtomobilu Tugomirja Sprema. Le-ta je svoje vozilo popravljal in postavil v primerni razdalji varnostni trikotnik, s katerim je opozoril na nevarnost. Stricelj se je nevarnosti prepozno zavedel, udaril v Zaječkovo vozilo, da se je ob trčenju prevrnilo, pri prevračanju pa oplazilo tudi avtomobil Tugomirja Sprema. Škodo so ocenili na okrog milijon dinarjev. Gustav Zaječek in Stricljeva spremljevalka pa sta morala iskati pomoč v bolnišnici.

Nekaj trenutkov zatem se je po avtomobilski cesti pripeljal inž. Stane Pavlin. Ko je opazil, da grozi nevarnost trčenja, je avtomobil zavrl. Manj sreče je imel voznik osebnega avtomobila Ivica Družinec, ki je vozil za Pavlinom in se zaletel v njegovo vozilo. Škodo so ocenili na 200.000 dinarjev.

Krava povzročila nesrečo

18. oktobra je povzročila prometno nesrečo na cesti III. reda pri Družinski vasi krava, ki je nenadoma prečkala cesto pred avtomobilom, ki ga je vozil Franc Hrastnik iz Novega mesta. Voznik se nesreči ni mogel izogniti, zato je podrl žival in pokvaril vozilo. Škodo so ocenili na 80.000 dinarjev, medtem ko krava ni dobila težjih poškodb.

Pri prehitevanju je motorist padel

17. oktobra ob 14.25 je motorist Milan Teropčič na cesti III. reda v Mačkovcu pri Novem mestu prehiteval tovornjak, ki ga je vozil Jože Zorko iz IMV. Motorist je hotel s precejšnjo hitrostjo obiti tovornjak, pri čemer ga je vrglo z asfaltnega cestišča. Po krajši vožnji po makadamski cesti se je zaletel v kamnito steno in padel. Motorist se je laže poškodoval in so ga odpeljali v bolnišnico.

Triletni otrok na vtomobilski cesti

Voznik osebnega avtomobila KR 12-14 Ivan Kovačič, ki se je 21. oktobra ob 15. uri peljal po avtomobilski cesti mimo Otočca, je komaj preprečil težko prometno nesrečo, ko je pred njegovo vozilo pritekel 3-letni Emil Saje z Otočca. Kovačič je zapeljal na skrajno desno stran ceste in zmanjšal hitrost, vendar se nesreči ni mogel popolnoma izogniti. Otrok se je le laže poškodoval. — Starši, ne puščajte otrok na prometne ceste!

ALI IMATE SINA Z NEDOKONČANO OSEMLETKO?
ČE IMA VSAJ 6 RAZREDOV OSEMLETKE,

naj se zglasi pri

SGP »PIONIR« — NOVO MESTO - BRŠLIN
kjer se lahko s tečaji priuči

ZIDARSKI ALI TESARSKI STROKI

Ne zamudite ugodne priložnosti in poskrbite vašemu sinu pravočasno možnost pridobitve poklica!

- **Informacije na upravi podjetja ali na telefonu 21-060.**
- **Sprejemamo do konca oktobra.**

Za mladince iz oddaljenejših krajev je možno stanovanje in prehrana pri podjetju.

Spet o preskrbi s premogom

Ker se v uredništvu našega lista oglašajo novomeški potrošniki in tožijo nad preskrbo s premogom, smo ponovno obiskali predstavništvo »Kuriva« Ljubljana v Bršlinu, kjer so izvedeli:

Vsem potrebam po premogu bomo letos lahko ustregli, vendar še vedno ne prihaja dovolj vagonov in so z dobavami v zaostanku. Prednost imajo še vedno naročniki, ki so premog naročili v poletnih mesecih. Najprej bodo dobavili tem, šele nato pridejo na vrsto poznejši naročniki. Velenjski premog prihaja zelo počasi, medtem ko iz zagorskih premogovnikov sploh ne dobijo premoga za široko potrošnjo. Ostali premog, kar ga prihaja, je namenjen za potrebe v proizvodnji. Potrošnikom pa lahko sproti dobavijo drobne vrste premoga iz kamengrajskih premogovnikov, ki so nekoliko dražje od velenjskega. Tona tega premoga velja 4700 dinarjev.

Avtobus se je vnel

Na počivališču ob avtomobilsti cesti pri Višnji gori se je 20. oktobra ob 8. uri vnel izletniški avtobus, ki ga je vozil Franc Menegalija. Ogenj je povzročil kratek stik pri vžigu motorja. Voznik ga je pravočasno pogasil.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 25. OKTOBRA: 8.05 Slovenske narodne in ponarodele v priredbah Vlada Goloba in Karla Pahorja za soli, zbor in orkester. 9.25 Iz dežele kanjonov. 10.35 Novost na knjižni polici. — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Jože Sitc: Uspeh poljedelstva v prihodnjem letu je odvisen že od zasnove v tem letu. 13.30 Domači instrumentalni in vokalni solisti. 14.35 Iz slovenske narodne zabavne glasbe. — 15.15 Napotki za turiste. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Petkovo glasbeno popoldne pri Wolfgangu Amadeusu Mozartu. 18.45 Iz naših kolektivov. 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 Revijska glasba.

SOBOTA, 26. OKTOBRA: 8.05 Vedre melodije za konec tedna. 9.25 Iz albuma skladb za mladino. 10.15 Dvajset minut z malimi narodnimi zabavnimi ansambli. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — dr. Leon Kocjan: Pomen stalnega in načrtnega zatiranja tuberkuloze govedi. 12.05 Veseli planšarji s pevcema Silvo Vetrih in Lovrom Reškom. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.40 Amaterji pred našimi mikrofoni. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 »Bankovec za sto dvajset minut«.

NEDELJA, 27. OKTOBRA: 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši . . . 11.30 Nedeljska reportaža. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 14.10 Nekaj melodij — nekaj ritmov. 15.15 Plesni ritmi s koncertnih odrov. 16.00 Humoreska tega tedna — R. Atanasijević: »Triumf«, imenovan traktor 17.15 Radijska igra — Janez Čuk in Jane Kavčič: In articule mortis. 18.15 Glasba iz znamenitih oper. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Izberite svojo popevko.

PONEDELJEK, 28. OKTOBRA: 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Sestanek z orkestrom Martin Ray. 10.55 Glasbeni intermezzo. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RKU — inž. Jože Tesovnik: Žlahtnjenje poljščin pri nas v Holandiji. 12.40 Lepe melodije igra zabavni orkester RTV Ljubljana. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 S knjižnega trga. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbena križanka. 18.10 Z melodijami po severnih deželah. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana.

TOREK, 29. OKTOBRA: 8.05 Domače viže in napevi. 9.25 Uvertura, mediga in drugi odlomki iz Wolf - Ferrarijeve opere »Štirje grobijani«. 10.40 Dvajset minut stare glasbe z domačimi vokalnimi. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — Tone Zafošnik: Ukrepi za pocenitev proizvodnje na vinogradniškem posestvu. 12.25 Beneški fantje s pevci. 13.30 Herbert von Karajan za dirigentskim pultom orkestra Philharmonia s popularnim orkestralnim sporedom. 14.35 Narodne pesmi iz gorenjskega kota v priredbi Tončke Marolt-ove. 15.30 V torek na svidenje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Poje komorni zbor RT Beograd p. v. Borivoja Simića.

SREDA, 30. OKTOBRA: 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb. 9.25 Glasba ob delu. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — vet. Danilo Zakrajšek: Vpliv krmljenja na kakovost mesa. 12.25 Petnajst minut z domačimi instrumentalnimi ansambli. 13.30 Od solistov do orkestra. 14.35 Znano in priljubljeno. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.35 Iz fonoteke radia Koper. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 David Ojstrah igra Brahmsa.

ČETRTEK, 31. OKTOBRA: 8.05 Iz znamenitih oper in baletov. 9.25 Slovenski pevci, ansambli in orkestri zabavne glasbe. 10.15 Igra radijski pihalni orkester vzhodnonemškega radia. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RKU — inž. Tone Zorc: Spremembe v strukturi staleža goveje živine. 12.25 Domače melodije za prijetno opoldne. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.15 Turistična oddaja. 18.45 Kulturna kronika. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Sprejmemo
več CEMENTARJEV
za akordno delo.

Ponudbe na naslov:

Obrat betonarna, GP
»TEHNOGRAD«
LJUBLJANA
Tomažičeva 26.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 20 din – Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din – Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu 606-11-608-9 – NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 – Poštni predal 33 – Telefon 21-227 – Rokopisov in fotografij ne vračamo – TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani